

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE
SOCIETAS SCIENTIARUM PLOCENSIS

ISSN 1233-6696

SPRAWOZDANIE
z działalności
Towarzystwa Naukowego Płockiego
za rok 2023

STOWARZYSZENIE
TOWARZYSTWO NAUKOWE
PŁOCKIE

09-402 Płock, pl. Narutowicza 8
tel./fax 24 262 26 04, 24 366 99 50
www.tnp.org.pl

Płock, kwiecień 2024 r.

CZŁONEK
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO
PANI/PAN

.....
.....

ZAWIADOMIENIE

Na podstawie § 22 pkt 3 i § 24 Statutu Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego zawiadamia, że w poniedziałek 3 czerwca 2024 r. o godz. 16.45, a o godz. 17.00 w drugim terminie, w Sali Konferencyjnej im. Marii i Aleksandra Macieszów w siedzibie Towarzystwa odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW

Zawiadamiając o powyższym, uprzejmie prosimy
o wzięcie udziału w Walnym Zebraniu

Sekretarz Generalny

dr Tomasz Piekarski

Prezes

prof. Zbigniew Kruszewski

PORZĄDEK DZIENNY
ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZEBRANIA
CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA –
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO

w dniu 3 czerwca 2024 r.

1. Zagajenie i uczczenie zmarłych członków.
2. Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zebrania.
3. Wybór protokolanta Zwyczajnego Walnego Zebrania.
4. Przyjęcie porządku dziennego obrad.
5. Wręczenie Jubilatom okolicznościowych dyplomów.
6. Wybór Komisji Uchwał i Wniosków.
7. Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2023.
8. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2023.
9. Wytyczne do planu pracy na rok 2024.
10. Plan finansowy na rok 2024.
11. Dyskusja.
12. Podjęcie uchwał w sprawach: przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej; udzielenia absolutorium członkom Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego.
13. Wolne wnioski.

Rada naukowa:

ks. Daniel Brzeziński, Grzegorz Gołębiowski, Andrzej Kansy,
Zbigniew Kruszewski (przewodniczący), Andrzej Marciniak,
Jan Milner, Tomasz Piekarski

Redakcja: Zespół

Zdjęcia: Archiwum TNP
(*chyba, że oznaczono inaczej*)

Skład: *Piotr Wolski*

Druk: Mediakolor Sp. z o.o., Płock

SPIS TREŚCI

A. Protokół Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego z 22 maja 2023 r.	7
B. Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2023	49
I. Sprawy organizacyjne	49
II. Działalność naukowa i popularyzatorska	53
Konferencje, sesje, odczyty, wystawy oraz inne wydarzenia naukowe i popularnonaukowe	53
Praca w sekcjach	67
Granty	88
III. Udział TNP w konferencjach, sesjach naukowych i innych wydarzeniach	90
IV. Sprawozdanie z działalności Proseminarium Naukowego przy TNP	94
V. Działalność Oddziału TNP w Łęczycy	95
VI. Działalność Fundacji Odnowy Zabytków Płocka im. B. Krzywoustego	102
VII. Działalność wydawnicza TNP	103
VIII. Sprawozdanie z działalności Biblioteki im. Zielińskich TNP	105

IX. Sprawozdanie z działalności Archiwum TNP	117
X. Sprawozdanie z działalności Muzeum TNP	120
XI. Wizyty gości w TNP	122
XII. Sprawy różne	125
XIII. Sprawy administracyjne i gospodarcze	127
XIV. Dotacje i darowizny	132
XV. Sprawozdanie finansowe	148
XVI. Rejestr członków zwyczajnych według stanu na 31 grudnia 2023 r.	153
C. Artykuły	163
Zbigniew Paweł Kruszewski, Joanna Kacperska-Michota, <i>Relacje Towarzystwa Naukowego Płockiego z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk</i>	163
Agnieszka Ciechomska, <i>Dzieło Mikołaja Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium, libri VI” ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich...</i>	176
Andrzej Kansy, <i>Sytuacja towarzystw naukowych w Polsce w drugiej dekadzie XXI w.</i>	189
Tomasz Piekarski, <i>Towarzystwo Naukowe Płockie [hasło do Słownika polskich towarzystw naukowych]</i>	217

A.

**PROTOKÓŁ POSIEDZENIA
ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZEBRANIA
CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA –
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO
obradującego dnia 22 maja 2023 r.
w drugim terminie o godz. 17.00
w siedzibie Towarzystwa
na podstawie § 24 Statutu TNP**

Prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski powitał zebranych i poinformował, iż Towarzystwo Naukowe Płockie na dzień 22 maja 2023 r. liczy 289 członków zwyczajnych. Ponieważ w Walnym Zebraniu uczestniczy mniej niż połowa członków Towarzystwa, w pierwszym terminie nie może dojść do skutku.

W drugim terminie o godz. 17.00 prezes prof. Zbigniew Kruszewski powitał zebranych i otworzył Walne Zebranie Członków Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Uczestnicy Zebrania uprawnieni do głosowania wg wpisów na liście (40 osób): Leszek Zygmunt, Zbigniew Kruszewski, Stefan Podgórski, Jan Milner, Daniela Żuk, Mieczysław Poniewski, Tomasz Piekarski, Andrzej Marciniak, ks. Andrzej Gretkowski, Janusz Regel, Anna Stogowska, Rajmund Głowacki, Tadeusz Zombirt, Kazimierz Mieszczyński, Maria Chmielewska, Marian Chudzyński, Janusz Zieliński, Paweł Śliwiński, Ewa Gizińska, Jolanta Tymińska-Góralczyk, Krzysztof Buczkowski, Marek Mroczkowski, Jarosław Wanecki, Waldemar Podel, Zbigniew Siemiątkowski, Andrzej Sumliński, Małgorzata Mroczkowska, Andrzej Kansy, Ewa Walczak, Alina Kłoczek, Iwona Paradowska-Olkowska, Mariusz Portalski, Krystyna Grochowska-Iwańska, ks. Wojciech Kućko, Grzegorz

Gołębiowski, ks. Daniel Brzeziński, Jan B. Nycek, Rafał Kania, Piotr Gryspanowicz.

Goście uczestniczący w zebraniu wg wpisów na liście (1 osoba):
Tomasz Kominek.

Pracownicy TNP uczestniczący w zebraniu wg wpisów na liście (4 osoby): Dorota Krawczyńska, Agnieszka Ciechomska, Maciej Wróbel, Hanna Woroniecka.

Ad 1: Zagajenie i uczczenie zmarłych członków

Na wstępie zgromadzeni odśpiewali hymn Towarzystwa. Zwyczajne Walne Zebranie otworzył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski słowami: „Otwieram doroczne Walne Zebranie. Zgodnie ze zwyczajem z żalem komunikuję, iż w roku sprawozdawczym 2022 odeszło od nas na zawsze kilkoro członków. Uczcijmy Ich pamięć wspomnieniem”:

Dr n. med. Władysław Steckiewicz – zmarł w marcu 2022 r. Miał 85 lat. Był członkiem TNP od 1996 r. Ceniony lekarz pediatra i alergolog, wieloletni ordynator Oddziału Pediatrycznego Szpitala Świętej Trójcy w Płocku, działacz społeczny.

Urodził się 13 września 1936 r. w Grodnie. Po II wojnie światowej przyjechał z rodzicami do Polski. Mieszkał i uczył się w Tarczynie. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego w Grójcu rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie. W 1961 r. odebrał dyplom lekarski. Specjalizował się w pediatrii. Pierwszy stopień specjalizacji uzyskał w 1964 r., drugi w 1970 r. W 1980 r. uzyskał stopień doktora nauk medycznych warszawskiej Akademii Medycznej. W 1984 r. został specjalistą alergologii. Bezpośrednio po studiach pracował w Oddziale Dziecięcym Szpitala Powiatowego w Gostyninie, jednocześnie przyjmując w Miejskim Ośrodku Zdrowia w Gąbinie. W latach 1964–1967 był kierownikiem Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w Sannikach. Do Płocka przeprowadził się w 1967 r. i rozpoczął pracę asystenta w Oddziale Dziecięcym Szpitala Miejskiego. Równolegle kierował przychodnią PKP w Płocku do 1971 r. Po trzyletniej asystenturze w Oddziale Zakaźnym powrócił do Szpitala

Miejskiego. Objął funkcję ordynatora pediatrii, którą sprawował ponad 30 lat do emerytury. Jednocześnie prowadził prywatną praktykę lekarską przy ul. Słonecznej. Był opiekunem specjalizacji kilkudziesięciu pediatrów. Znany z wielkiego zaangażowania społecznego. Był jednym z członków-założycieli Polskiego Towarzystwa Alergologicznego w 1982 r. Aktywnie tworzył struktury Okręgowej Izby Lekarskiej w Płocku. Pełnił funkcję komisarza wyborczego I i II kadencji, a także przewodniczył Komisji Współpracy z Zagranicą i Legislacyjnej. Był delegatem na okręgowe zjazdy lekarskie. W latach 90. XX wieku współorganizował Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy. Za wybitne zasługi odznaczony Medalem 100-lecia Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Medalem Polskiego Towarzystwa Alergologicznego, odznaczeniem PTL – Zasłużony dla Polskiego Towarzystwa Lekarskiego. Był także laureatem Medalu Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.

Mgr inż. Kazimierz Badowski – zmarł 2 lipca 2022 r. Miał 87 lat. Był członkiem TNP od 1976 r., w latach 1978–1998 pełnił funkcję członka Zarządu Towarzystwa; od początku należał do Sekcji Architektury i Urbanistyki, w latach 1984–1999 wchodził w skład Zarządu Sekcji. Współtwórca rozbudowy współczesnego, nowoczesnego Płocka, kierował ważnymi inwestycjami budowlanymi w mieście.

Urodził się 31 stycznia 1935 r. w Cyselówce koło Kozienic, lata szkolne spędził w Górze Kalwarii. Ukończył studia na Politechnice Szczecińskiej uzyskując tytuł magistra inżyniera budownictwa. Na początku lat 60. XX wieku zamieszkał z żoną w Płocku i rozpoczął pracę w Mazowieckich Zakładach Rafineryjnych i Petrochemicznych, skąd przeszedł na stanowisko szefa produkcji w Płockim Przedsiębiorstwie Budowlanym. Od 1969 r. kierował Okręgową Dyрекcją Inwestycji Miejskich, a po utworzeniu województwa płockiego w 1975 r. został dyrektorem Wojewódzkiej Dyrekcji Rozbudowy Miast i Osiedli Wiejskich. W tym czasie, pod jego nadzorem realizowano kluczowe inwestycje w Płocku – budowę obiektów szpitala wojewódzkiego na Winiarach, teatru czy Politechniki. Szczególnym przedsięwzięciem, którym kierował

było przygotowanie inwestycyjne wznoszonego od podstaw osiedla Podolszyce. Był też współtwórcą kościoła św. Jadwigi w Płocku. Podnosił swoje kwalifikacje uzyskując liczne uprawnienia – budowlane konstrukcyjne, wykonawcze i projektowe bez ograniczeń oraz konserwatorskie. Był rzeczoznawcą budowlanym. Aktywnie działał społecznie jako przewodniczący płockiego Oddziału Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, wiceprzewodniczący Mazowieckiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w Warszawie oraz członek NOT. Był też założycielem i pierwszym prezesem Towarzystwa Przyjaciół Płocka. Zaangażowany w działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego – był odpowiedzialny m.in. za kapitalny remont XIX-wiecznej oficyny w głównej siedzibie przy pl. Narutowicza 8 oraz zagospodarowanie ogrodu; remont i rozbudowę domu Pod Opatrznością – siedziby Biblioteki im. Zielińskich; budowę siedziby TNP w Wyszogrodzie oraz Domu Pracy Twórczej w Cierszewie. Jako współwłaściciel Przedsiębiorstwa Budowlanego Labor w 1994 r. przeprowadził w czynie społecznym remont elewacji frontowej budynku TNP przy pl. Narutowicza 8. Za swoje osiągnięcia zawodowe i społeczne odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz nagrodzony licznymi wyróżnieniami samorządowymi, resortowymi i organizacji społecznych.

Lekarz Stefan Kośmider – zmarł 5 sierpnia 2022 r. Miał 104 lata. Był członkiem TNP od 1980 r., należał do Oddziału w Sierpcu, gdzie w latach 1986–1990 był wiceprzewodniczącym. Znakomity chirurg, dyrektor i ordynator w Szpitalu Powiatowym w Sierpcu, społecznik i regionalista.

Urodził się 24 sierpnia 1918 r., pochodził z Małopolski. W 1937 r. rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, które przerwała II wojna światowa. W tym okresie pracował jako lekarz i zajmował się zwalczaniem chorób zakaźnych; wstąpił do Armii Krajowej i działał w konspiracji; doszedł do stopnia porucznika, a w 2001 r. otrzymał awans na majora Wojska Polskiego. Studia dokończył w 1948 r. w Poznaniu i rozpoczął pracę w szpitalu w Łęczycy. W latach 1949–1955 powołany do wojskowej służby

zdrowia pracował jako lekarz pułku w Kołobrzegu i Gnieźnie, a następnie jako asystent Oddziału Chirurgicznego 4. Wojskowego Szpitala Okręgowego we Wrocławiu. W tym czasie uzyskał specjalizację I i II stopnia w zakresie chirurgii ogólnej. W latach 1955–1963 był dyrektorem Szpitala Powiatowego w Staszowie, gdzie pełnił też funkcję ordynatora Oddziału Chirurgiczno-Ginekologiczno-Położniczego. W 1963 r. zamieszkał z rodziną w Sierpcu, obejmując stanowisko dyrektora Szpitala Powiatowego i ordynatora Oddziału Chirurgicznego. Doprowadził do rozbudowy i unowocześnienia placówki, m.in. trzykrotnie zwiększając liczbę łóżek szpitalnych. Wdrożył wiele nowatorskich technik operacyjnych, przeprowadził tysiące operacji, w tym wiele spektakularnych, jak zakończone sukcesem przyszywanie uciętej ręki 45-letniemu mężczyźnie w 1972 r. Ze stanowiskiem dyrektora pożegnał się w 1973 r., ordynatorem chirurgii był do 1985 r., ale na emeryturę przeszedł dopiero w wieku 82 lat w roku 2000. Poza pracą w szpitalu był też w latach 70. XX wieku współorganizatorem oraz wykładowcą w sierpeckim Pomaturalnym Studium Pielęgniarskim. Od 1954 r. był członkiem Towarzystwa Chirurgów Polskich, a od 1956 r. Polskiego Towarzystwa Lekarskiego. Działał społecznie w TNP i innych organizacjach regionalnych, m.in. jako przewodniczący Towarzystwa Przyjaciół Muzeum w Sierpcu. Był aktywny w szeregach Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, w ramach którego zrealizował w Sierpcu wiele inicjatyw, np. powstanie pomnika Ofiar Katynia. Za swoją działalność otrzymał m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Armii Krajowej, odznaczenia resortowe i samorządowe.

Mgr Edward Kalinowski – zmarł 16 sierpnia 2022 r. Miał 87 lat. Był członkiem TNP od 1974 r., w latach 1979–1986 wchodził w skład Zarządu Oddziału TNP w Sierpcu, a w latach 1986–2014 pełnił funkcję skarbnika Oddziału. Ceniony nauczyciel fizyki i działacz społeczny.

Urodził się 28 marca 1935 r. w Zbójnie koło Sierpca. W 1952 r. ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Jagiełły w Płocku, po czym otrzymał nakaz pracy przymusowej jako

nauczyciel na Kaszubach. W 1955 r. rozpoczął studia w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii. Tytuł magistra fizyki uzyskał w 1960 r. We wrześniu tego samego roku podjął pracę jako nauczyciel fizyki w Liceum Ogólnokształcącym w Gąbinie. W 1967 r. został zastępcą dyrektora Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 im. Gen. Jose de San Martin w Sierpcu. Funkcję tę pełnił do momentu przejścia na emeryturę w 1990 r. Ukończył też podyplomowe studia z organizacji i zarządzania w Centrum Szkolenia Kadr w Sulejówku. W roku szkolnym 1986/1987 oraz w latach 1992–2000 pracował również w Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sucharskiego w Sierpcu. Po przejściu na emeryturę udzielał korepetycji z fizyki. Był bardzo cenionym, choć wymagającym nauczycielem i wychowawcą młodzieży. Za działalność oświatową otrzymał m.in. Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej.

Dr inż. Andrzej Wiesław Kowalski – zmarł 11 września 2022 r. Miał 72 lata. Był członkiem TNP od 1977 r. Specjalista w zakresie budownictwa, wykładowca Politechniki Warszawskiej.

Urodził się 15 maja 1950 r. w Płocku. Był absolwentem Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Jagiełły. Następnie uzyskał tytuł mgr. inż. budownictwa lądowego i zawodowo związał się z Politechniką Warszawską Filią w Płocku. Był wieloletnim nauczycielem akademickim Instytutu Budownictwa Wydziału Budownictwa, Mechaniki i Petrochemii. Prowadził również Biuro Projektów Wektor-P, które przez lata rozwijał z wielką pasją i zaangażowaniem. Był autorem projektów, takich jak np.: teatr, hipermarkety Auchan i Obi, Złoty Róg, Centrum Echo. Za swą pracę wyróżniony licznymi branżowymi nagrodami. Znakomity fachowiec, ceniony wykładowca, pedagog i szanowany wychowawca wielu pokoleń budowlańców.

Inż. Andrzej Aleksander Zajdel – zmarł 19 października 2022 r. Miał 75 lat. Był członkiem TNP od 1995 r.; w 2013 r. wszedł do Zarządu działającej przy TNP Fundacji Odnowy Zabytków Płocka im. Bolesława Krzywoustego, od 2016 r. był jej prezesem. Aktywny

działacz społeczny wielu płockich organizacji. W latach 1975–1980 pełnił funkcję wiceprezydenta Płocka ds. gospodarki komunalnej.

Urodził się 29 sierpnia 1947 r., pochodził z okolic Ostrołęki. Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Jagiełły w Płocku. Absolwent Wydziału Melioracji Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu. W 1969 r. powrócił do Płocka. Pracę rozpoczął w Warszawskim Przedsiębiorstwie Robót Inżynieryjnych. Pełnił funkcje kierownicze w Wojewódzkim Zarządzie Inwestycji Rolniczych w Płocku oraz Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w Płocku, był członkiem Zarządu Wojewódzkiej Dyrekcji Rozbudowy Miast i Osiedli Wiejskich oraz dyrektorem w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Inżynierii Miejskiej; zajmował również stanowisko dyrektora Oddziału Przedsiębiorstwa Zagranicznego „Australex”; był współwłaścicielem Przedsiębiorstwa „Bancus” S.A. W ostatnich latach pełnił funkcję dyrektora Przedstawicielstwa Towarzystwa Ubezpieczeń UNIQA w Płocku. Poza pracą zawodową był bardzo aktywny społecznie. Był wiceprezesem Rady Wojewódzkiej NOT, członkiem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Wodnych i Melioracyjnych, Towarzystwa Wspierania Inicjatyw Gospodarczych, Płockiej Izby Przemysłowo-Handlowej, Klubu Kapitału Płockiego, Płockiego Klubu Biznesu Wschód–Zachód. Pełnił funkcję prezesa Fundacji Doliny Środkowej Wisły oraz prezesa Towarzystwa Przyjaciół ZOO w Płocku. Należał do grona członków-założycieli Towarzystwa Przyjaciół Płocka, w którym również sprawował funkcję prezesa; był członkiem Płockiego Towarzystwa Przyjaciół Teatru oraz współzałożycielem i członkiem Zarządu Fundacji Fotografia Polska. W 2018 r. został uhonorowany przez marszałka województwa mazowieckiego Medalem Pro Masovia.

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Przy mównicy prof. Leszek Zygmunt – przewodniczący obrad

Ad 2: Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zebrania

Prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski zaproponował kandydaturę prof. PANS dr. hab. Leszka Zygnera na przewodniczącego zebrania.

Za wnioskiem oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 3: Wybór protokolanta Zwyczajnego Walnego Zebrania

Z kolei przewodniczący obrad prof. Leszek Zygmunt zaproponował kandydaturę mgr Agnieszki Ciechomskiej jako protokolantki zebrania. Wobec braku innych kandydatów i po wyrażeniu zgody przystąpiono do głosowania.

Za wnioskiem oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 4: Wręczenie Jubilatом okolicznościowych dyplomów

W tym miejscu zebrania dyrektor Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego Delegatury w Płocku Tomasz Kominek przekazał na ręce prezesa TNP prof. Zbigniewa Kruszewskiego dyplom od marszałka województwa mazowieckiego dla Jana Chojnackiego, członka TNP, autora słów hymnu Towarzystwa. Treść dyplomu głosi:

„Dyplom Uznania dla Pana Jana Józefa Chojnackiego z okazji 100. rocznicy urodzin w podziękowaniu za całokształt działalności społecznej oraz cenny wkład wniesiony w realizację inicjatyw przyczyniających się do rozwoju Mazowsza” – podpisał marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik, Warszawa 22 maja 2023 r.

Następnie wręczono dyplomy dla członków obchodzących okrągłą rocznicę wstąpienia do TNP w roku sprawozdawczym 2022 r. Dyplomy wręczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski oraz sekretarz generalny TNP dr Tomasz Piekarski. Były to następujące osoby:

Lp.	Imię i nazwisko	Liczba lat w TNP
1.	lekarz Zofia Kawiecka	65
2.	mgr inż. Jerzy Głowacki	50
3.	prof. Franciszek Midura	50
4.	mgr Stanisław Pardecki	50
5.	ks. prof. Wojciech Góralski	45
6.	mgr Zofia Kowalczyk	45
7.	mgr Alicja Łosińska	45
8.	mgr Stefan Podgórski	45
9.	mgr inż. Bolesław Solarski	45
10.	dr Jerzy Stefański	45
11.	mgr inż. Hubert Szczepek	45
12.	mgr inż. Krystyna Szczepek	45
13.	sędzia Maria Szulc	45
14.	dr Wojciech Trąbczyński	45

15.	mgr Irena Urbańska	45
16.	dr Maria Żemigala	45
17.	dr Danuta Dobak	40
18.	prof. Zbigniew Kruszewski	40
19.	mgr Andrzej Piotrowski	40
20.	dr hab. Anna Maria Stogowska	40
21.	prof. Janusz Szczepański	40
22.	prof. Stanisław Kunikowski	35
23.	mgr inż. Kazimierz Mieszczyński	35
24.	mgr Małgorzata Mroczkowska	35
25.	mgr Marek Mroczkowski	35
26.	dr inż. Anna Misiak	30
27.	marszałek Adam Struzik	30
28.	mgr Zenon Kupniewski	25
29.	mgr inż. arch. Lech Stanisławski	25

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
 Małgorzata Mroczkowska odbiera z rąk prezesa prof. Zbigniewa Kruszewskiego
 dyplom z okazji 35-lecia członkostwa. Ze mównicą sekretarz generalny
 dr Tomasz Piekarski

Z kolei przewodniczący zebrania prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt zaproponował i poddał pod głosowanie Porządek Dzienny obrad:

Porządek Dzienny

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
w dniu 22 maja 2023 r.

1. Zagajenie i uczczenie zmarłych członków.
2. Wybór przewodniczącego Zwyczajnego Walnego Zebrania.
3. Wybór protokolanta Zwyczajnego Walnego Zebrania.
4. Wręczenie Jubilatów okolicznościowych dyplomów.
5. Przyjęcie porządku dziennego obrad.
6. Wybór Komisji Uchwał i Wniosków.
7. Podjęcie uchwały w sprawie nadania członkostwa honorowego prof. h.c. dr. hab. inż. Zbigniewowi Kruszewskiemu.
8. Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2022.
9. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2022.
10. Wytyczne do planu pracy na rok 2023.
11. Plan finansowy na rok 2023.
12. Dyskusja.
13. Podjęcie uchwał w sprawach: przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej; udzielenia absolutorium członkom Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego.
14. Wolne wnioski.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 6: Wybór Komisji Uchwał i Wniosków

Przewodniczący obrad poinformował członków, iż wpłynęły następujące kandydatury do Komisji Uchwał i Wniosków: dr Maria Chmielewska, mgr inż. Kazimierz Mieszczyński, mgr inż. Paweł Śliwiński.

Wobec braku innych kandydatów i po wyrażeniu zgody przez te osoby przystąpiono do głosowania.

Za wyborem Komisji Uchwał i Wniosków w takim składzie oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Ad 7: Podjęcie uchwały w sprawie nadania członkostwa honorowego prof. h.c. dr. hab. inż. Zbigniewowi Kruszewskiemu

Jak poinformował prof. Leszek Zygnier wpłynął wniosek Zarządu TNP z dnia 27 lutego 2023 r. o nadanie godności członka honorowego Towarzystwa Naukowego Płockiego prof. h.c. dr. hab. inż. Zbigniewowi Pawłowi Kruszewskiemu. Następnie odczytał treść Uchwały:

Uchwała nr 1/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 22 maja 2023 r.

Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego działając w oparciu o § 15 i § 23 pkt 8, w związku z § 27 pkt 4 Statutu TNP, na wniosek Zarządu TNP z dnia 27 lutego 2023 r. nadaje

**godność Członka Honorowego
Towarzystwa Naukowego Płockiego
prof. h.c. dr. hab. inż.
Zbigniewowi Pawłowi Kruszewskiemu**

członkowi zwyczajnemu Towarzystwa Naukowego Płockiego od 1982 r., prezesowi Towarzystwa Naukowego Płockiego od 2002 r., twórcy reorganizacji struktur i bazy Towarzystwa, dostosowującej organizację do funkcjonowania w systemie demokratycznym i Unii Europejskiej; przewodniczącemu Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk w latach 2007–2019, członkowi tejże Rady od 2003 roku; senatorowi Rzeczypospolitej Polskiej IV i V kadencji oraz posłowi na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VI kadencji; rektorowi Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku; doktorowi nauk technicznych w zakresie budowy i eksploatacji maszyn, doktorowi habilitowanemu nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki szkolnictwa wyższego; zasłużonemu propagatorowi społecznego ruchu naukowego, organizatorowi I i II Kongresu Towarzystw Naukowych w Polsce; autorowi licznych publikacji naukowych nt. społecznego ruchu naukowego oraz monografii o Towarzystwie Naukowym Płockim.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosy wstrzymujące 0.

Prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski podziękował Walnemu Zebraniu za przyznanie godności członka honorowego TNP. Nadmienił, iż zapewne będzie to jego ostania kadencja w Zarządzie TNP i należy przygotować następcę, co nie jest łatwe w obliczu coraz trudniejszej sytuacji finansowej organizacji społecznych – np. ze względu na brak środków działalność zawiesiło towarzystwo naukowe w Szczecinie, a inne towarzystwa tracą wsparcie i siedziby w uczelniach. Na koniec prezes TNP podziękował raz jeszcze, zwłaszcza Zarządowi TNP, za zaufanie i przyznanie honorowej godności.

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Głos zabiera prezes prof. Zbigniew Kruszewski

Ad 8: Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2022 – dr Grzegorz Gołębiwski, wiceprezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Panie Przewodniczący, Panie Prezesie, Panie Sekretarzu Generalny,
Szanowni Członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego!

W roku 2022 po czasie pandemii Towarzystwo Naukowe Płockie wróciło już do normalnego funkcjonowania. Poszczególne sekcje działały na miarę swoich możliwości, organizując wykłady, odczyty, sesje i konferencje naukowe. Ich aktywność macie Państwo wymienioną w szczegółach w sprawozdaniu, więc nie będę już tego powtarzał. Przypomnę tylko najważniejsze przedsięwzięcia naukowe.

W 2022 r. w TNP odbyła się jedna ogólnopolska konferencja naukowa i trzy sesje naukowe.

15 czerwca 2022 r. miała miejsce konferencja *Region mazowiecki w latach 1990–2021. Gospodarka, ICT, społeczeństwo, kultura*. Był to rezultat Grantu Prezesa TNP prof. Z. Kruszewskiego, prowadzonego w latach 2021–2022 przez dr. Pawła Kaczmarczyka. Uczestnicy konferencji w budynku TNP lub on line wygłosili 13 referatów o zróżnicowanej tematyce.

Odbyły się też dwie konferencje naukowo-techniczne, zorganizowane przez Sekcję Nauk Technicznych:

- 30 czerwca – *Od biomasy przez biogaz i biometan do biowodoru*;
- 25 października – sesja w ramach Dni Techniki i Nauki z trzema referatami.

Oprócz tego 31 marca 2022 r. miała miejsce sesja zorganizowana przez Sekcję pedagogiczną *O wartościach w wychowaniu* z czterema referatami.

W październiku 2022 r. prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski i prof. Andrzej Kansy wzięli udział w III Kongresie Towarzystw Naukowych, gdzie prezes TNP wygłosił dwa referaty: *Spółeczny ruch naukowy w procesie zmiany* oraz *Spółeczny ruch naukowy a uregulowania prawne*. Artykuły do planowanej publikacji zgłosili ks. prof. Daniel Brzeziński i dr Tomasz Piekarski.

Szanowni Państwo,

w minionym roku Zarząd TNP zbierał się regularnie na comiesięcznych zebraniach, za wyjątkiem miesięcy wakacyjnych – lipca i sierpnia. Ponieważ ubiegły rok oznaczał koniec kadencji poprzedniego Zarządu, w kwietniu 2022 r. Walne Zebranie Członków TNP wybrało nowy Zarząd, w którym nastąpiły pewne zmiany personalne, tzn. prof. Danieł Żuk i dr Lilianę Tomaszewską zastąpili prof. Andrzej Kansy i prof. Andrzej Marciniak. W Komisji Rewizyjnej dr Małgorzatę Panek zastąpił mgr inż. Kazimierz Mieszczyński.

W ubiegłym roku Zarząd zajmował się głównie sprawami naukowymi, organizacyjnymi, finansowymi, członkowskimi i kadrowymi. Spróbujmy je przedstawić chronologicznie.

W 2022 r. w TNP nastąpiły pewne zmiany kadrowe. W związku z odejściem dr Grażyny Szumlickiej-Rychlik, kierownikiem Biblioteki im. Zielińskich została mgr Agnieszka Ciechomska. Po wielu latach pracy w TNP do Muzeum Mazowieckiego przeszedł Maciej Wróbel, aczkolwiek w Towarzystwie utrzymał jeszcze ¼ etatu. W ten sposób Towarzystwo zatrudnia sześć osób na 4,25 etatu.

W ubiegłym roku osiem osób zrezygnowało z członkostwa, pięć osób zmarło, przyjęto trzech nowych członków. Stan liczebny TNP na 31 grudnia 2022 r. wynosił 308 członków.

W tym miejscu należy odnotować z satysfakcją, że mgr Ewa Gizińska 1 grudnia 2022 r. na Wydziale Historii Uniwersytetu w Białymstoku obroniła pracę doktorską na temat postaci Haliny Rutskiej. Serdecznie gratulujemy!

Z tematów naukowych Zarząd zajmował się przygotowaniem do III Kongresu Towarzystw Naukowych, co zaowocowało udziałem w nim prezesa TNP prof. Zbigniewa Kruszewskiego i członka Zarządu prof. Andrzeja Kansego oraz artykułami ks. prof. Daniela Brzezińskiego i dr. Tomasza Piekarskiego.

W ramach zadania *Dziedzictwo Muzyki Polskiej*, realizowanego przez Narodowy Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie w zbiorach Biblioteki im. Zielińskich TNP zidentyfikowano 519 jednostek muzykaliów, które uporządkowano i zdigitalizowano, co dało 20 000 stron. Zbiór został skatalogowany i umieszczony w międzynarodowym katalogu zbiorów muzycznych. Dysk ze zdigitalizowanymi obiektami znajduje się w zbiorach TNP, a docelowo zbiór ma być udostępniony w bazie internetowej Biblioteki im. Zielińskich.

TNP podpisało też porozumienie z Uniwersytetem im. Mikołaja Kopernika w Toruniu w sprawie organizacji wspólnej wystawy w związku z 550-leciem urodzin Mikołaja Kopernika. TNP dysponuje bowiem unikatowym wydaniem *De revolutionis orbium coelestium*.

Mimo pewnych problemów w końcu czerwca 2022 r. Krajowa Rada Biblioteczna wyraziła zgodę na utrzymanie przez Bibliotekę im. Zielińskich TNP statusu biblioteki naukowej.

Na wniosek sekretarza generalnego TNP dr. Tomasza Piekarskiego nastąpiła reorganizacja zbiorów Biblioteki im. Zielińskich, tzn. założone zostały osobne księgi akcesyjne na zbiory Biblioteki, zbiory Archiwum TNP i zbiory Muzeum TNP. Stworzy to bardziej logiczny i czytelny system katalogowania zbiorów, niż dotychczas.

Z uwagi na cenne zbiory Biblioteki i Archiwum TNP Zarząd zdecydował się na modernizację systemu alarmowego, co oznaczało wydatek prawie 9000 zł.

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP. Sprawozdanie Zarządu z działalności Towarzystwa składa wiceprezes dr Grzegorz Gołębiowski

W 2022 r. dwukrotnie gościł w Towarzystwie minister edukacji i nauki prof. Przemysław Czarnek. 15 marca, przy okazji wizyty w Mazowieckiej Uczelni Publicznej, zwiedził TNP, którego historię przedstawił prezes Z. Kruszewski, a kierownik Biblioteki A. Ciechomska zaprezentowała gościom rękopisy i starodruki ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP. Po raz drugi minister

P. Czarnek przybył do TNP 21 czerwca 2022 r. w szerszym gronie współpracowników z Zespołu ds. Rozwoju Systemu Oświaty oraz Systemu Szkolnictwa i Nauki przy okazji wizyty w MUP. Goście zwiedzili budynek TNP oraz obejrzelili wybrane rękopisy i starodruki.

W maju 2022 r. do Ministerstwa Edukacji Narodowej został wysłany wniosek o przyznanie „Notatom Płockim” punktów ministerialnych. Dotychczas nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

Na prośbę dr Barbary Konarskiej-Pabiniak na stronie internetowej TNP umieszczono „Rocznik Gostyniński” oraz *Gostyniński Słownik Biograficzny* i inne publikacje członków Gostynińskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego.

Na kilku posiedzeniach z inicjatywy prezesa Z. Kruszewskiego Zarząd przeprowadził dyskusje na temat opracowania strategii rozwoju TNP na lata 2022–2042. Członek Zarządu prof. Andrzej Kansy podszedł do sprawy metodycznie i dokonał analizy potrzeb Towarzystwa oraz jego słabych i mocnych stron. Według niego należy najpierw wyznaczyć kierunki rozwoju Towarzystwa:

- zbudować system finansowania TNP,
- uruchomić Bibliotekę im. Zielińskich (we współpracy z miastem, uczelniami),
- uzyskać punkty dla „Notatek Płockich”,
- dążyć do organizacji cyklicznych konferencji naukowych multidyscyplinarnych,
- utrzymać komunikację powiadomień SMS,
- zmodyfikować stronę TNP,
- korzystać z mediów społecznościowych do celów promocyjnych, np. Instagram.

Należy również przedstawić słabe i mocne strony Towarzystwa Naukowego Płockiego. Mocne strony TNP to:

- tradycja sięgająca 1820 roku,
- wysoka aktywność Zarządu i przewodniczących sekcji,
- sprawny i oddany zespół pracowników,

- potencjał naukowy członków,
- kontakty instytucjonalne, w szczególności Polska Akademia Nauk,
- posiadanie majątku,
- posiadanie biblioteki.

Słabe strony TNP to:

- brak stałego finansowania na badania naukowe,
- wysokie koszty utrzymania majątku, w tym biblioteki,
- niska aktywność członków,
- niewykorzystany potencjał naukowy członków,
- konieczność szkolenia kadry pracowniczej.

Wszyscy członkowie Zarządu byli zgodni co do tego, że największym problemem i jednocześnie słabością TNP jest brak stałych źródeł finansowania. Z tego powodu Biblioteka wegetuje, czynna tylko raz w tygodniu, nie mogąc dokonywać zakupów i unowocześniać się. Brakuje również pieniędzy na inne wydatki. Dotychczasowe próby przekazania Biblioteki miastu Płock lub Akademii Mazowieckiej nie przyniosły rezultatów.

Poszukując nowych źródeł finansowania w kwietniu 2022 r. została zawarta umowa TNP ze Szkołą Wyższą im. Pawła Włodkowica, dotycząca udostępniania zbiorów Biblioteki studentom „Włodkowica”. Z tego tytułu SWPW będzie wpłacać corocznie 15 000 zł.

W związku z brakiem finansowania zewnętrznego prezes Z. Kruszewski lobbuje na rzecz uchwalenia przez Sejm ustawy o towarzystwach naukowych, która zapewniłaby towarzystwom, posiadającym nieruchomości i biblioteki stałe finansowanie. W tym celu w końcu 2022 r. prof. Z. Kruszewski wspólnie z przewodniczącą Rady Towarzystw Naukowych przy PAN prof. Iwoną Hofman spotkali się z marszałkiem Senatu Tomaszem Grodzkim, który obiecał zorganizowanie w Senacie konferencji na ten temat.

Tymczasem Zarząd zabiega o sfinansowanie ze źródeł zewnętrznych różnych remontów i modernizacji. Z wnioskowanych

do Urzędu Marszałkowskiego niemal 248 000 zł na wymianę stolarki okiennej przyznano TNP prawie 50 000 zł. Za uzyskane pieniądze udało się wymienić pięć okien na poddaszu budynku TNP przy pl. Narutowicza 8.

Przyznanie tych funduszy było możliwe dzięki wpisaniu siedziby TNP do wykazu *Cenny Zabytek Mazowsza*. Uroczyste wręczenie 19 certyfikatów – w tym dla TNP – nastąpiło w grudniu 2022 r. przez marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika.

W 2022 r. Zarząd podjął decyzję sprzedaży budynku w Wyszogrodzie, wynajmowanego dotąd przez pocztę i Muzeum Wisły – Oddział Muzeum Mazowieckiego w Płocku. Sprzedaż poprzedziła wymiana pieca i instalacji centralnego ogrzewania, co kosztowało 64 000 zł. Natomiast w grudniu 2022 r. została sfinansowana transakcja sprzedaży budynku przy Rynku w Wyszogrodzie na rzecz Województwa Mazowieckiego z przeznaczeniem na cele muzealne. Wynegocjowano cenę 1 600 000 zł.

Mając pewną nadwyżkę finansową Zarząd zlecił prace nad wykonaniem planu rozbudowy budynku przy ul. Kościuszki z przeznaczeniem uzyskanych pomieszczeń na wynajem. Jest to uzasadnione ze względu na rezygnację sądów rejonowego i okręgowego z wynajmu pomieszczeń w Bibliotece im. Zielińskich oraz sprzedaż nieruchomości w Wyszogrodzie, która wprawdzie przynosiła zyski, ale też coraz większe problemy i koszty.

Stałą troską o finanse TNP wykazuje skarbnik Jan Milner, negocjując jak najlepsze warunki lokat bankowych, pilnując terminowych wpłat przez najemców oraz składek członkowskich pod rygorem skreślenia z listy członków, co w kilku przypadkach miało miejsce.

We wrześniu 2022 r. Zarząd rozwiązał Oddział TNP w Sierpcu z powodu niewybrania nowego Zarządu Oddziału w terminie statutowym oraz problemów z uregulowaniem kwestii finansowych.

W 2022 r. dwóch członków Zarządu zostało uhonorowanych odznaczeniami państwowymi: ks. prof. Daniel Brzeziński – Złotym Krzyżem Zasługi, a dr Tomasz Piekarski – Brązowym Krzyżem

Zasługi. Serdecznie gratulujemy. Poza tym dr Grzegorz Gołębiwski otrzymał medal Pro Masovia od marszałka województwa mazowieckiego.

W grudniu 2022 r. delegacja TNP w osobach trzech doktorów: G. Gołębiwskiego, T. Piekarskiego i M. Chudzyńskiego uczestniczyła w jubileuszu 75-lecia urodzin i 50-lecia pracy naukowej prof. Janusza Szczepańskiego. Uroczystość odbyła się na zamku w Pułtuskach i przebiegała w bardzo sympatycznej, niemal rodzinnej atmosferze. Jubilatowi przekazano list gratulacyjny od prezesa TNP prof. Z. Kruszewskiego oraz upominek w postaci wydawnictw TNP.

Tak – w pewnym skrócie – wyglądała aktywność Zarządu w minionym roku.

Dziękuję za uwagę.

Ad 9: Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2022 – mgr inż. Paweł Śliwiński, członek Komisji Rewizyjnej Towarzystwa Naukowego Płockiego

Panie Przewodniczący, Panie Prezesie, Szanowni Członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego!

Komisję Rewizyjną w całym 2022 r. interesował sposób i stopień realizacji zaplanowanych na ten okres zadań merytorycznych, a szczególnie związanych z sytuacją finansową i gospodarczą Towarzystwa. Zwracano uwagę na zgodność tych działań z przepisami prawa, ze statutem i uchwałami Walnego Zebrania TNP. Zagadnienia te były systematycznie przedmiotem analizy na posiedzeniach Zarządu, w których uczestniczyła przewodnicząca Komisji. Cenne informacje na ten temat uzyskiwano również z rozmów z dyrektorem Biura TNP Dorotą Krawczyńską i skarbnikiem Janem Milnerem – profesjonalistami w tym zakresie.

Komisja na posiedzeniu 11 maja br. dokonała oceny całokształtu działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego w 2022 r. Przedmiotem analizy i oceny było między innymi sprawozdanie finansowe, w tym bilans i rachunek zysków i strat sporządzony

za okres od 1 stycznia 2022 do 31 grudnia 2022 r., a także dokumentacja biurowa.

Na koniec 2022 r. Towarzystwo liczyło 308 członków zwyczajnych, 10 honorowych i jednego wspierającego. Integralną część Towarzystwa stanowi Oddział terenowy w Łęczycy. Dotychczasowy Oddział terenowy w Sierpcu został rozwiązany uchwałą z dnia 12 września 2022 r.

Członkowie Towarzystwa pracują w sześciu sekcjach naukowych. Ciekawa była tematyka spotkań zorganizowanych przez Sekcję Dialogu, Sekcję Nauk Humanistycznych, jak również referatów w Sekcji Technicznej. Sesję naukową na temat wartości w procesie wychowania zorganizowała Sekcja Pedagogiczna. Na uwagę zasługuje też ciekawa tematyka opracowanych referatów i odczytów w Sekcji Historycznej. Interesujące były też spotkania członków w Oddziale w Łęczycy.

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej referuje jej członek Paweł Śliwiński

Na wyróżnienie zasługują wydarzenia z 2022 r. organizowane bezpośrednio przez Zarząd TNP. Dokładny ich wykaz i opis znajduje się w sprawozdaniu z działalności TNP za rok 2022. Zachęcam Państwa do analizy obszernego tekstu tego sprawozdania.

W tym miejscu należy koniecznie podkreślić promocję książki *Zrobiłem, co mogłem* – autorstwa prezesa Zbigniewa Kruszewskiego. Treść tej książki to prezentacja bardzo bogatych doświadczeń Autora w zakresie pracy naukowej i działalności publicznej. Znaczna część tych osiągnięć związana jest z funkcjonowaniem Towarzystwa. Z pewnością znajdzie się na kartach historii jako piękny obraz pracy i dorobku naukowego tej instytucji. Dumę z tych osiągnięć częściowo usprawiedliwia 40-letnie członkostwo prof. Kruszewskiego, jak również 20 lat pełnienia funkcji prezesa.

Działalność wydawnicza TNP w 2022 r. to trzy publikacje, wydane nakładem TNP. Razem 57,5 arkusza wydawniczego.

Komisja również poznała ważne przedsięwzięcia realizowane przez Biuro Zarządu, Bibliotekę im. Zielińskich, Archiwum oraz Muzeum. Działalność jest w pełni zgodna ze statutem oraz regulaminami.

W 2022 r., jak i w latach poprzednich, Towarzystwo Naukowe Płockie nie otrzymało dotacji na rzecz Biblioteki im. Zielińskich. Działalność tej placówki, a także realizacja wielu przedsięwzięć finansowana była w dużej mierze dzięki grantom Samorządu Województwa Mazowieckiego, Miasta Płocka, jak i środków finansowych pozyskanych w ramach 1% podatku. Szczególną rolę odegrał Grant Naukowo-Badawczy Prezesa TNP realizowany od października 2021 r. do końca marca 2022 r.

Z analizy bilansu sporządzonego za 2022 r. wynika, że oprócz grantów TNP pozyskiwało finanse z wynajmu oraz z darowizn od osób fizycznych i prawnych. Ważną pozycją w tym zakresie był wpływ ze sprzedaży nieruchomości w Wyszogrodzie na kwotę 1 600 000,00 zł. Inne przychody finansowe, to wpływy ze sprzedaży wydawnictw, a także składek członkowskich. Z pozyskiwanych środków finansowano działalność statutową TNP. Wynik finansowy

na działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za 2022 r. wyniósł 1 558 373,41 zł.

Szanowni Państwo!

Analiza wszystkich przedsięwzięć w roku sprawozdawczym 2022 wskazuje na ogromne zaangażowanie pracy Zarządu TNP, współpracę wielu członków Towarzystwa, a także wysoki profesjonalizm pracowników zatrudnionych w Towarzystwie Naukowym Płockim. Trudno byłoby komukolwiek dorównać umiejętnościom posiadanym przez prezesa prof. Zbigniewa Kruszewskiego w organizowaniu i kierowaniu działalnością naukową i publiczną.

Wymienione czynniki w dużym stopniu zdecydowały o prawidłowej, pożytecznej i bardzo wartościowej działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego w 2022 r., która była zgodna ze Statutem, Regulaminem i Uchwałami. Wszystkie wyniki uzyskane z działalności TNP w 2022 r. Komisja Rewizyjna ocenia pozytywnie. Szczególnie wysoko Komisja ocenia zaangażowaną pracę członków Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego i wnioskuje o udzielenie im absolutorium.

Ad 10: Wytyczne do planu pracy na rok 2023 – dr Tomasz Piekarski, sekretarz generalny Towarzystwa Naukowego Płockiego

Szanowny Panie Przewodniczący, Szanowny Panie Prezesie, Szanowni Państwo!

Jak co roku plan pracy przedstawia się interesująco. Niektóre wydarzenia już miały miejsce. W styczniu odbyła się promocja publikacji prof. Waldemara Rezmera *Działania wojenne nad dolną Wisłą w sierpniu 1920 r. Studium taktyczne i operacyjne*. 7 marca 2023 r. odbył się odczyt dr Ewy Kołodziejkiej *Elity lokalne Drugiej Rzeczypospolitej. Przypadek Płocka* zorganizowany przez Sekcję Historyczną TNP. Z kolei 23 marca Tomasz Piekarski wygłosił odczyt *Radziwie jest już miastem. Procesy łączenia Radziwia z Płockiem przed stu laty*. 30 marca br. prof. Małgorzata Kamińska wygłosiła odczyt *Blaski i cienie antropocentryzmu. Co na to edukacja?* Natomiast

21 maja TNP było organizatorem wykładu prof. dr hab. Marii Czerepaniak-Walczak w SWPW pt. *Kompetencje emancypacyjne w edukacji*.

Każda z sekcji zgłosiła po kilka referatów, odczytów czy konferencji naukowych na 2023 r.

Sekcja Historyczna zaplanowała m.in. wykład dr. Grzegorza Gołębińskiego nt. wkładu Żydów polskich w gospodarkę, politykę i kulturę Polski w XIX–XX w. (czerwiec 2023) oraz w październiku wykład dr. Michała Kacprzaka nt. Komisji Edukacji Narodowej w 250-lecie powstania.

Sekcja Dialogu planuje w czerwcu spotkanie nt. *Tradycje synodalne diecezji płockiej* (ks. prof. W. Góralski, prof. L. Zygnier), w październiku prezentację książki ks. Wiktora Szponara, a w listopadzie spotkanie nt. *Przed jubileuszem 950-lecia diecezji płockiej*.

Ambitny plan założyła Sekcja Nauk Społecznych. Mieszczą się w nim odczyty Konrada Burdyki: *Płock i jego mieszkańcy jako przedmiot badań społecznych w latach 70. XX wieku. Refleksja w oparciu o Zeszyty Badania Rejonów Uprzemysławianych* oraz *Usportowienie polskiej wsi jako proces modernizacyjny – co socjologom mówią boiska?* Ponadto 5 września 2023 r. planowany jest odczyt dr. Rafała Kani na temat: *Skutki prymatu polityki nad prawem. Geneza komunistycznego bezprawia w okresie powojennym na przykładzie Płocka*. Dr Paweł Kaczmarczyk zaplanował odczyt na temat: *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT przez przedsiębiorstwa. Wyniki analiz taksonomicznych*, a dr inż. Leszek Pruszkowski odczyt pt. *Przedsiębiorczość ludzka cecha dążenia do sukcesu i bezpieczeństwa społecznego*.

Sekcja Pedagogiczna zaplanowała 20 czerwca sesję naukową nt. *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji z okazji 230. rocznicy urodzin Aleksandra Fredry*. Ponadto w terminie od 15 kwietnia do 15 grudnia pod kierunkiem prof. Małgorzaty Kamińskiej i dr. Iwony Szczęsnej Sekcja realizować będzie projekt pt. *Cykl interdyscyplinarnych spotkań naukowych – Nauka i Wiedza*

w praktyce. Jest to zadanie publiczne dofinansowane ze środków z budżetu Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Sekcja Nauk Humanistycznych zaplanowała szereg spotkań i odczytów naukowych. Wśród nich wymienić można:

- *Sztuka potrzebą duszy...* – pierwsza z cyklu rozmów Wioletty Żórawskiej z Barbarą Misiun, aktorką Teatru Dramatycznego im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku. Spotkanie pierwsze będzie dotyczyło tekstów literackich jako tworzywa monodramu *Skowronek* na podstawie twórczości Cypriana Norwida i wierszy Kazimierza Józefa Węgrzyna. Spotkanie planowane we wrześniu 2023 r.
- *Maciej Kazimierz Sarbiewski – Chrześcijański Horacy Mazowsza* – odczyt dr Teresy Kaczorowskiej, prezes Zarządu Academia Europaea Sarbieviana. Spotkanie planowane w październiku 2023 r.
- *Motywy powstania styczniowego w twórczości Elizy Orzeszkowej w 160. rocznicę powstania styczniowego* – odczyt dr Agnieszki Zielińskiej. Spotkanie planowane w listopadzie 2023 r.
- *Literacki portret człowieka i jego spraw nakreślony przez Wisławę Szymborską. Rok Wisławy Szymborskiej 2023. Rozmowy o literaturze* – dyskusja panelowa. Spotkanie planowane w grudniu 2023 r.

Sekcja Nauk Technicznych planuje zorganizowanie wspólnie z Oddziałem SIMP w Płocku spotkania w ramach Dni Techniki na przełomie września i października 2023 r.

Oddział w Łęczycy zaplanował szereg odczytów, z czego kilka już się odbyło. 10 stycznia miał miejsce odczyt Andrzeja Dolińskiego na temat 160. rocznicy powstania styczniowego w Łęczycy. 16 lutego prof. Anna Kowalska-Pietrzak wygłosiła referat nt. *Chrzest Polski – fakty, mity, przypuszczenia*. Z kolei 3 marca miał miejsce interesujący odczyt prof. dr hab. Marii Wichowej nt. *Moda językowa w obszarze kultury popularnej. Problemy komunikacji społecznej*. 26 kwietnia wybitny archeolog prof. Andrzej Buko w interesującym wykładzie połączonym z promocją książki zaprezentował wiedzę nt. początków

Polski. Z kolei 18 maja prof. Jacek Pietrzak zaprezentuje temat: *General Władysław Sikorski w 80. rocznicę tragedii na Gibraltarze*. 25 maja planowany jest wykład dr Adriany Szczerby *Archeologia w badaniach zbrodni katyńskiej*. We wrześniu prof. dr hab. Ryszard Grygiel wygłosi odczyt pt. *Grodzisko w Łęczycy*, w październiku dr Tomasz Stolarczyk zaprezentuje temat *Szkolnictwo w Łęczycy*, w listopadzie ks. dr Mirosław Jagiełło wygłosi referat pt. *875-lecie Góry św. Małgorzaty*, a w grudniu mgr inż. Stanisław Pawlak opowie o Benedykcie Polaku – odkrywcy drogi do Azji.

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski przedstawia plan pracy Towarzystwa

W ramach Grantu Prezesa TNP 20 czerwca planowana jest konferencja pt. *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*. Kierownikiem Grantu jest dr Tomasz Piekarski.

Plany prac przedstawiło Archiwum i Biblioteka Towarzystwa Naukowego Płockiego. Z ważniejszych prac, Archiwum TNP

realizować będzie grant z Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka” pn. *Aleksander Maciesza – ochrona spuścizny ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego*. Projekt odnosi się do ochrony dziedzictwa historycznego i dotyczy konserwacji i digitalizacji archiwalnej spuścizny wybitnego płocczanina Aleksandra Macieszy, często wykorzystywanej w badaniach nad dziejami Płocka i Mazowsza. Obejmie konserwację dwóch j.a. (R.325 A. Maciesza, *Zakłady fotograficzne w Płocku – materiały*; R.330 A. Maciesza, *Czaszki katedry płockiej XII–XV wieku, 1903–1925*) oraz digitalizację 4 j.a. (R.306 A. Maciesza, *Typy antropologiczne ludności wczesnohistorycznej Mazowsza Płockiego*; R.311 A. Maciesza, *Zarys higieny krajowej. Wykłady dra A. Macieszy, kurs 8 klasy Gimnazjum, 1916–1917 r.*; R.332 *Antropologia – materiały zebrane przez Aleksandra Macieszę, 1903–1939 r.*; R.333 A. Maciesza, *Tablice i wykresy na temat ruchu ludności i stosunków zdrowotnych w Polsce*). Pozyskana dotacja to 21 000 zł (wkład własny TNP to 8200 zł). Zadanie jest w toku realizacji. Archiwum planuje ponadto pozyskiwanie nowych dotacji celowych, kwerendy, bieżącą obsługę, porządkowanie dokumentacji.

Zadaniem realizowanym przez Bibliotekę im. Zielińskich w 2023 r. jest współorganizacja wystawy *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół „De revolutionibus” Mikołaja Kopernika*, przygotowanej z okazji 550. rocznicy urodzin wielkiego astronoma i 480. rocznicy wydania słynnego dzieła. Ekspozycja zorganizowana przez Bibliotekę Uniwersytecką UMK w Toruniu we współpracy z Książnicą Kopernikańską, Muzeum Okręgowym w Toruniu i Archiwum Państwowym w Toruniu. Otwarcie wystawy miało miejsce 18 lutego 2023 r. w Sali Królewskiej Ratusza Staromiejskiego. Wystawa, wciąż dostępna dla zwiedzających, prezentuje trzy pierwsze wydania *De revolutionibus orbium coelestium* Mikołaja Kopernika. Ekspozycję uzupełnia ikonografia kopernikańska z okresu od XVI do XX wieku oraz dzieła przed- i pokopernikańskie, a także późniejsze i współczesne wydania *De revolutionibus...* Wprowadzeniem do wystawy artefaktów jest planszowa prezentacja, projektu prof. Krzysztofa Białowicza,

zachowanych w zbiorach polskich bibliotek 14 pierwodruków traktatu z 1543 r., które znajdują się w Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Toruniu, Warszawie, Kórniku i Płocku. Tym samym egzemplarz dzieła Kopernika ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego został zaprezentowany w elitarnym gronie znakomitych polskich bibliotek. W uroczystym otwarciu wystawy uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.

Kolejne zadanie Biblioteki to pozyskanie grantu, realizacja i rozliczenie zadania dofinansowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w ramach otwartego konkursu ofert pn. *Ochrona dziedzictwa kulturowego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego*. Projekt dotyczy ochrony dziedzictwa kulturowego ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich. Polega na przeprowadzeniu zabiegów konserwacji trzech starych druków z XVI–XVII wieku, cennych *poloniców* (Martinus Polonus, *Chronicon*, Antverpiae 1574; Starowolski Szymon, *Polonia nunc denuo recognita et aucta...*, [b.m.w.] 1656; Sarbiewski Maciej Kazimierz, *Lyriconum libri IV...*, Antverpiae 1632) oraz wykonaniu digitalizacji jednego starodruku z XVIII wieku tj. *Historiae Morborum* autorstwa Francisco Roncalli Parolino, wydany w Brixie w 1741 r. Jest to wysokiej klasy zabytek piśmiennictwa europejskiego, a także mistrzowski wzorzec sztuki typografii i introligatorstwa. Kolejnym elementem zadania będzie ochrona *masovianów*, czyli digitalizacja czasopisma „Ziemia Mazowiecka” z lat 1959–1961. Wersje cyfrowe obiektów zostaną upowszechnione w internecie na stronie Płocka Biblioteka Cyfrowa, którą prowadzi TNP, a należy do Federacji Bibliotek Cyfrowych oraz Europeany. Pozyskana dotacja to 20 000 zł (wkład własny TNP to 5925 zł). Zadanie jest już realizowane, procedujemy podpisanie umowy.

Ponadto już zrealizowano (23–24 lutego 2023 r.) digitalizację wraz z mikrofilmowaniem niezwykle cennego zabytku piśmiennictwa, pierwodruku dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium...*, (Norymberga 1543) ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich. Skanowanie przeprowadzono w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego przez firmę Skanowanie.pl z Raszyna. Digitalizację

wykonano w ramach wspólnego z Biblioteką Uniwersytecką UMK w Toruniu projektu wystawy hybrydowej (tj. planszowej i cyfrowej) pierwodruków dzieła Mikołaja Kopernika w polskich zbiorach, związanej z 550. rocznicą urodzin i 480 rocznicą śmierci wielkiego astronoma.

Biblioteka kontynuuje zadanie *Dziedzictwo muzyki polskiej* realizowane we współpracy z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina w Warszawie, w ramach którego kolejne muzykalia z zasobu Biblioteki zostaną zdigitalizowane, a następnie wpisane do inwentarza elektronicznego, opracowane i skatalogowane w międzynarodowym katalogu źródeł muzycznych Repertoire International des Sources Musicales (RISM) nakładem Instytutu. W ramach tego projektu zbiory TNP będą bardziej widoczne w sieci, a mianowicie opracowane i zdigitalizowane przez Instytut w latach 2021–2022 muzykalia ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich (w sumie 515 jednostek), zostaną udostępnione na portalu Dziedzictwo Muzyki Polskiej w otwartym dostępie prowadzonym przez NIFC (adres strony <https://polish.musicsources.pl/pl/lokalizacje>) z możliwością przeszukiwania źródeł wg metadanych oraz elementów muzycznych.

Muzeum TNP planuje w 2023 r. realizację następujących przedsięwzięć. We wrześniu wystawę w ramach Płockich Dni Fotografii organizowanych w Płocku przez Fundację Fotografia Polska. Będzie to kontynuacja cyklu z lat poprzednich. Ponadto prace przygotowawcze do wystawy prac Leona Śliwińskiego (będzie to wybór z kolekcji przekazanej TNP w latach 90. XX wieku) – we współpracy z Muzeum Mazowieckim w Płocku – wystawa planowana jest na koniec roku 2023 lub początek 2024. Ponadto oprowadzanie po TNP dla zwiedzających grup.

Proseminarium Naukowe przy Towarzystwie Naukowym Płockim, powołane decyzją Zarządu TNP w 2019 r. w miejsce dotychczasowego Seminarium Doktoranckiego, nadal koncentrować się będzie na prowadzeniu zajęć przygotowujących uczestników do samodzielnej pracy naukowej, m.in. poprzez pisanie artykułów naukowych, poznanie metodologii badań w różnych dziedzinach i dyscyplinach nauki oraz przedstawianie i opracowywanie wyników

prowadzonej kwerendy. Pomimo znikomego zainteresowania ze strony potencjalnych uczestników, w ramach Proseminarium cały czas istnieje możliwość organizowania zajęć grupowych, jak i indywidualnych konsultacji.

Na koniec warto zwrócić uwagę na ogrom prac wykonywanych przez pracowników Biura Zarządu TNP. Realizować będą bardzo dużo zadań związanych z utrzymaniem w należyтым stanie obiektów TNP, remontami, realizacją grantów, przyjmowaniem interesantów, obsługą użytkowników zbiorów, wycieczek i lekcji, spotkań naukowych i konferencji, działalności wydawniczej, popularyzacyjnej i promocyjnej. Wszystko to w znacznie pomniejszonym składzie etatowym.

Życzę wszystkim realizacji ambitnych zamierzeń. Dziękuję za uwagę.

Ad 11: Plan finansowy na rok 2023 – mgr Jan Milner, skarbnik Towarzystwa Naukowego Płockiego

Panie Przewodniczący, Panie Prezesie, Szanowni Państwo!

Prezentuję plan finansowy na rok 2023:

PRZYCHODY	695 000
Składki członkowskie	16 700
Dotacje i dopłaty	70 000
1,5% podatku	15 000
Darowizny	4 000
Przychody finansowe	40 000
Pozostałe przychody	20 000
Przychody za wynajem	520 000
Usługi kserograficzne	300
Kwerendy i lekcje	2 000
Sprzedaż wydawnictw	5 000
Pozostała sprzedaż	2 000

KOSZTY	825 000
Materiały i media	262 500
Materiały biurowe	6 000
Energia elektryczna	100 000
Energia ciepła	140 000
Woda	15 000
Pozostałe (środki czystości, inne)	1 500
Usługi obce	163 300
Wywożenie odpadów	8 000
Telefony oraz SMS	17 000
Ochrona mienia	12 000
Usługi informatyczne	20 000
Usługi pocztowe	2 400
Usługi bankowe	900
Usługi drukarskie	21 000
Inne usługi obce (remonty, awarie)	82 000
Płace i pochodne	273 200
Wynagrodzenia	200 000
Ubezpieczenia społeczne	67 000
ZFŚS	4 500
Szkolenia, badania profilaktyczne	500
Podróże służbowe i ryczałty	1 200
Pozostałe koszty	126 000
Podatki i opłaty	74 000
Ubezpieczenie mienia	4 500
Stypendia, konkursy	8 000
Zakup książek i czasopism	500
Obsługa prawna	6 000
Sprzątanie i obsługa nieruchomości	8 000
Obsługa księgowości (Biuro Rachunkowe)	25 000
Wydawnictwa gratis	0
WYNIK	-130 000

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Plan finansowy na rok 2023 omawia skarbnik Jan Milner

Jak widać przedstawiony plan zakłada stratę w wysokości 130 000 zł. Wynika ona z faktu recesji na skutek tego, że Sądy Rejonowy i Okręgowy zrezygnowały z wynajmu pomieszczeń w budynku Biblioteki na swoje archiwa. Sprzedaż budynku w Wyszogrodzie to kolejne pomniejszenie przychodu o 70 000 zł, ale tu przychody z odsetek od kwoty sprzedaży w części zrekompensują stratę. Próby obniżenia kosztów energii elektrycznej i ciepłej poprzez instalację paneli fotowoltaicznych i pompy ciepła nie powiodły się, gdyż budynki TNP są zabytkowe i konserwator nie wyraża zgody na takie rozwiązanie.

Dziękuję za uwagę.

Ad 12: Dyskusja

Mgr inż. Mariusz Portalski – członek Towarzystwa Naukowego Płockiego

Mgr inż. Mariusz Portalski na wstępie zaznaczył, iż przez cały okres działalności w TNP starał się uruchomić instytucję związaną bezpośrednio z kształceniem. Byłoby to nawiązanie do założycieli Towarzystwa, czyli nauczycieli Szkoły Wojewódzkiej Płockiej. Obecna sytuacja w edukacji jest trudna, co wynika z niewłaściwego ułożenia planów zajęć na poszczególnych poziomach edukacji, od szkoły podstawowej poprzez średnią do wyższej. Te problemy są we wszystkich formach działalności edukacyjnej. Prelegent wystosował prośbę, by sekcje TNP, np. Pedagogiczna, Techniczna, podjęły projekt zajęcia się młodzieżą. Nawiązał do działalności Stowarzyszenia Nowoczesna i Innowacyjna Edukacja, która wdrożyła dla uczniów specjalistyczne zajęcia laboratoryjne z fizyki. Stowarzyszenie ma osiągnięcia w konkursie Instytutu Fizyki Narodowego Centrum Badań Jądrowych, w konkursie CERN. Młodzi ludzie chcą robić coś więcej, ale musi znaleźć się ktoś kto się nimi opiekuje. Na koniec swego wystąpienia mgr inż. Mariusz Portalski zaapelował, aby dołączyć do zadań przekazanych przez sekretarza TNP, jak i promocji działań edukacyjnych poza tym, co jest w szkole, tak byśmy doszli do tego, że Płock nie będzie na ostatnim miejscu, jeśli chodzi o różne wskaźniki edukacyjne spośród miast na prawach powiatu.

Dr Ewa Gizińska – członek Towarzystwa Naukowego Płockiego

Dr Ewa Gizińska zabrała głos w sprawie Haliny Rutskiej. W pracy doktorskiej, która została bardzo życzliwie oceniona, udało się wykazać, że Halina Rutska była osobą niezwykłą i zajęła wyjątkową rolę w historii Płocka w pierwszej połowie XX wieku. W swojej pracy postawiła tezę, którą recenzenci zaakceptowali, iż wśród kobiet była tą o największych zasługach. Znakomity polski historyk, profesor i rektor Uniwersytetu Warszawskiego, członek Polskiej Akademii Umiejętności i prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego Jan Karol Kochanowski tak pisał o Halinie Rutskiej: „Nie znałem

w życiu moim działaczki (ani bodaj działacza obywatela), jakich mógłbym śmiało z nią zestawić, bez zastrzeżeń pod względem zarówno talentów i oddania się sprawie, jak poziomem”. Dzięki niej Płock można było nazwać „polskimi Atenami”. Jej praca wykraczała poza Płock i była ceniona przez prezesów TNP, działaczy lokalnych, etnologów, historyków, muzealników, jak Roman Jakimowicz czy Aniela Chmielińska. Uznaniem jej zasług była obecność Stanisława Michalskiego, dyrektora Funduszu Kultury Narodowej na pogrzebie. Prelegentka zauważyła, że zgromadzeni na pewno wiedzą kim była Halina Rutska, ale w Płocku takiej informacji nie ma. W związku z tym, że w 1949 r. Ministerstwo Kultury i Sztuki przejęło „w zarząd i użytkowanie państwa” część majątku Towarzystwa Naukowego Płockiego, tj. Muzeum Mazowsza Płockiego im. Profesora Ignacego Mościckiego, dokonania Rutskiej jako kustoszki straciły na wyrazistości. W TNP starano się zachować pamięć o małżonkach Rutskich, jest tablica im poświęcona, jest też ulica ich imienia. Natomiast w sferze publicznej nie podkreślono dostatecznie tych zasług. Dr Ewa Gizińska poinformowała, że szerszy wykaz zasług H. Rutskiej przedstawi w formie pisemnej, a podczas Walnego Zebrania zgłasza wniosek uhonorowania tej skromnej kobiety, która jak sama twierdziła jej „życie to szara robocizna”, pomnikiem-ławeczką w przestrzeni publicznej miasta. Halina Rutska była tak ceniona przez współczesnych, a przez obecnych jest zapomniana. Dlatego prelegentka zwróciła się do Zarządu TNP oraz uczestników zebrania i poprosiła o podjęcie stosownej uchwały w tej kwestii.

Ad 13: Podjęcie uchwał w sprawach: przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego; przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej; udzielenia absolutorium członkom Zarządu; przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego

Po odczytaniu treści każdej z uchwał przez przewodniczącą Komisji Uchwał i Wniosków dr Marię Chmielewską odbyło się ich głosowanie.

Uchwała nr 2/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 22 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Zarządu
z działalności TNP za rok 2022

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza sprawozdanie Zarządu z działalności TNP za okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosów wstrzymujących 0.

Uchwała nr 3/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania

Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 22 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego TNP
za rok 2022

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza sprawozdanie finansowe za rok 2022, składające się z:

- wprowadzenia do sprawozdania finansowego;

- bilansu sporządzonego na dzień 31 grudnia 2022 r., który po stronie aktywów i pasywów wykazuje kwotę 5 247 957,56 (słownie: pięć milionów dwieście czterdzieści siedem tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt siedem złotych pięćdziesiąt sześć groszy);
- rachunku zysków i strat za okres 2022 r., wykazujący wynik finansowy ogółem w kwocie 1 558 373,41 (słownie: jeden milion pięćset pięćdziesiąt osiem tysięcy trzysta siedemdziesiąt trzy złote czterdzieści jeden groszy);
- dodatkowych informacji i objaśnień.

§ 2

Zysk za rok 2022 w wysokości 1 558 373,41 (słownie: jeden milion pięćset pięćdziesiąt osiem tysięcy trzysta siedemdziesiąt trzy złote czterdzieści jeden groszy) zostanie przekazany na kapitał zapasowy stowarzyszenia.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosów wstrzymujących 0.

Uchwała nr 4/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków

Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego

z dnia 22 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania Komisji Rewizyjnej
TNP za rok 2022

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza sprawozdanie Komisji Rewizyjnej TNP za okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosów wstrzymujących 0.

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP.
Przy mównicy przewodnicząca Komisji Uchwał i Wniosków dr Maria Chmielewska odczytuje treść uchwał poddawanych głosowaniu. Za stołem od lewej: prof. Zbigniew Kruszewski – prezes, prof. Leszek Zygmunt – przewodniczący obrad, dr Tomasz Piekarski – sekretarz generalny

Uchwała nr 5/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 22 maja 2023 r.
w sprawie udzielenia członkom Zarządu TNP absolutorium

Na podstawie § 23 pkt 2 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Walne Zebranie Członków TNP udziela członkom Zarządu TNP pokwitowania z wykonania przezeń obowiązków w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosów wstrzymujących 0.

Uchwała nr 6/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 22 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych pracy TNP
na rok 2023

Na podstawie § 23 pkt 3 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza wytyczne pracy TNP na okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosów wstrzymujących 0.

Uchwała nr 7/2023

Zwyczajnego Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego
z dnia 22 maja 2023 r.

w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia planu finansowego TNP
na rok 2023

Na podstawie § 23 pkt 4 Statutu TNP Zwyczajne Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – Towarzystwa Naukowego Płockiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się i zatwierdza plan finansowy TNP na okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za przyjęciem Uchwały oddano 40 głosów, przeciwko oddano 0 głosów, głosów wstrzymujących 0.

Ad 14: Wolne wnioski

Wnioski ze Zwyczajnego Walnego Zebrania
Towarzystwa Naukowego Płockiego w dniu 22 maja 2023 r.

Komisja Uchwał i Wniosków w składzie:

- dr Maria Chmielewska – przewodnicząca,
- mgr inż. Kazimierz Mieszczyński,
- mgr inż. Paweł Śliwiński,

przedstawiła, że w czasie dyskusji wnioski zgłosili mgr inż. Mariusz Portalski oraz dr Ewa Gizińska. Walne Zgromadzenie jednogłośnie przegłosowało przekazanie wniosków do Zarządu TNP i Sekcji Pedagogicznej w celu rozważenia możliwości realizacji:

1. Podtrzymanie tradycji edukacyjnych i uzupełnienie planu pracy TNP na bieżący rok i lata następne o zadania poświęcone młodzieży szkolnej i studenckiej – wniosek mgr. inż. Mariusza Portalskiego.
2. Upamiętnienie w przestrzeni miejskiej pomnikiem-ławeczką Haliny Rutskiej, członka Zarządu TNP, twórczyni Muzeum Mazowsza Płockiego TNP, którego kontynuatorem jest obecnie Muzeum Mazowieckie – wniosek dr Ewy Gizińskiej.

Przewodniczący zebrania prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt ogłosił: „Niniejszym zamykam Walne Zebranie Członków TNP”. Na tym zakończono obrady w dniu 22 maja 2023 r.

Przewodniczący zebrania
prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt

Protokolant zebrania
mgr Agnieszka Ciechomska

22 maja 2023 r. Zwyczajne Walne Zebranie Członków TNP. Sala obrad

B.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO ZA ROK 2023

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE

1. Statut, regulaminy

Stowarzyszenie – Towarzystwo Naukowe Płockie działa w oparciu o Statut uchwalony 17 czerwca 2019 r. przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie i zatwierdzony 14 sierpnia 2019 r. przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydz. Gospodarczy KRS.

Podstawą działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego są również uchwalone przez Zarząd TNP regulaminy wewnętrzne Biura Zarządu, Biblioteki Naukowej im. Zielińskich, Archiwum i Muzeum oraz Regulamin Proseminarium Naukowego przy Towarzystwie Naukowym Płockim i Regulamin Wydawnictwa Naukowego Towarzystwa Naukowego Płockiego.

2. Status OPP

Towarzystwo Naukowe Płockie zostało zarejestrowane jako organizacja pożytku publicznego 21 października 2004 r. w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XXI Wydz. Gospodarczy KRS pod numerem: 0000136357.

3. Członkowie

W dniu 31 grudnia 2023 r. Towarzystwo liczyło 288 członków zwyczajnych, jednego członka wspierającego oraz 10 członków honorowych (w kolejności alfabetycznej):

- prof. dr hab. Janusz Adamowski
- prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska-Macukow
- dr Marian Chudzyński

- prof. dr hab. Iwona Hofman
- prof. dr hab. inż. Michał Kleiber
- prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski
- prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik
- dr Tomasz Makowski
- lek. Adam Struzik
- abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus

W roku sprawozdawczym przyjęto 4 nowych członków zwyczajnych:

- dr Henryk Goryszewski
członkowie wprowadzający: prof. Zbigniew Kruszewski, dr Grzegorz Gołębiowski
- dr Krzysztof Kłodawski
członkowie wprowadzający: dr Grzegorz Gołębiowski, dr Tomasz Piekarski
- ks. dr Marcin Sadowski
członkowi wprowadzający: ks. prof. Daniel Brzeziński, ks. dr Wojciech Kućko
- prof. dr hab. Maria Wichowa
członkowie wprowadzający: mgr inż. Stanisław Pawlak, dr Tomasz Stolarczyk

W roku sprawozdawczym 19 osób złożyło rezygnację z członkostwa:

mgr Ewa Bembenista, mgr inż. Andrzej Czerpak, mgr Bożena Guzanek, dr inż. Paweł Jelec, dr Daniel Korzan, dr Lech Kościelak, dr Hanna Lewandowska, dr Arkadiusz Meller, dr inż. Jacek Olszacki, mgr Zbigniew Ożdżyński, mgr Mirosław Pisarkiewicz, dr Marcin Polakowski, mgr inż. Marek Raźniewski, dr Michał Rojewski, mgr Halina Simaczenko, mgr inż. Eryk Smulewicz, mgr Beata Szymańska, dr inż. Piotr Wanke, mgr Krzysztof Zadrożny.

W roku sprawozdawczym zmarło 4 członków:

- lek. Krystyna Jodłowska (zm. 4 stycznia 2023 r.)
- dr Jan Przedpełski (zm. 2 lutego 2023 r.)
- mgr Andrzej Borczuk (zm. 12 lutego 2023 r.)
- ks. prof. dr hab. Michał Marian Grzybowski (zm. 29 czerwca 2023 r.)

4. Zarząd Towarzystwa

Prezes	prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski
Wiceprezes	dr Grzegorz Gołębiowski Przewodniczący Komisji Wydawniczej, Redaktor Naczelny „Notatek Płockich”
Wiceprezes	ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński Przewodniczący Komisji Badań Naukowych, odpowiedzialny za sprawy naukowe, Bibliotekę im. Zielińskich i Proseminarium Naukowe
Sekretarz Generalny	dr Tomasz Piekarski odpowiedzialny za sprawy wewnętrzne i organizacyjne (członkowie, sekcje, oddziały)
Skarbnik	mgr Jan Milner odpowiedzialny za skarb, sprawy finansowe i prawne
Członkowie	prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak odpowiedzialny za konferencje, odczyty naukowe i wystawy dr hab. Andrzej Kansy, prof. AMP odpowiedzialny za inicjatywy naukowe i społeczne Zarządu TNP, współpracę z towarzystwami naukowymi i innymi partnerami, w tym zagranicznymi

5. Komisja Rewizyjna

Przewodnicząca mgr Teresa Dobrosielska

Członkowie   dr Andrzej Dwojnych
                              mgr inż. Kazimierz Mieszczyński
                              mgr inż. Paweł Śliwiński
                              mgr inż. Jan Waluś

6. Komisje, Sekcje i ich przewodniczący

Komisja Badań Naukowych:

Przewodniczący – ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński

W skład Komisji Badań Naukowych wchodzi 6 następujących sekcji (obok nazwiska przewodniczących):

- Sekcja Dialogu – prof. PANS dr hab. Leszek Zygnier
- Sekcja Historyczna – dr Grzegorz Gołębiowski
- Sekcja Nauk Humanistycznych – dr Wioletta Żórawska
- Sekcja Nauk Społecznych – dr Waldemar Podel
- Sekcja Nauk Technicznych – *vacat*
- Sekcja Pedagogiczna – prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska

Komisja Wydawnicza:

Przewodniczący – dr Grzegorz Gołębiowski

Członkowie – dr hab. Andrzej Kansy, prof. AMP, dr Tomasz Kruszewski

7. Pracownicy Towarzystwa Naukowego Płockiego

(stan na 31 grudnia 2023 r.)

mgr Dorota Krawczyńska – dyrektor Biura Zarządu TNP

mgr Agnieszka Ciechomska, kustosz – kierownik Archiwum TNP i Biblioteki im. Zielińskich TNP

dr Joanna Kacperska-Michota – pracownik Biblioteki im. Zielińskich TNP ($\frac{1}{4}$ etatu)

Maciej Wróbel – kierownik Muzeum TNP ($\frac{1}{4}$ etatu)

Hanna Woroniecka – pracownik gospodarczy

Razem: 5 pracowników na 3 $\frac{1}{2}$ etatu

II. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I POPULARYZATORSKA

Konferencje, sesje, odczyty, wystawy oraz inne wydarzenia naukowe i popularnonaukowe

1. 26 stycznia 2023 r.: *Działania wojenne nad dolną Wisłą w sierpniu 1920 r. Studium taktyczne i operacyjne* – wykład prof. dr. hab. Waldemara Rezmera połączony z promocją książki Waldemara Rezmera i Zygmunta Bohusza-Szyszki pt. *Nad dolną Wisłą. 1920 r.* Spotkanie poprowadził dr Grzegorz Gołębiewski, wiceprezes TNP, a zarazem przewodniczący Sekcji Historycznej, która współorganizowała wykład we współpracy z Wydawnictwem Naukowym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

26 stycznia 2023 r. Prof. Waldemar Rezmer wygłasza wykład nt. działań wojennych nad dolną Wisłą w sierpniu 1920 r.

2. 16 lutego 2023 r.: *Dlaczego nadal interesuje nas Mikołaj Kopernik?* – wykład prof. dr. hab. Michała Kokowskiego, wybitnego badacza teorii Kopernika, zorganizowany przez Polską Akademię Umiejętności w Krakowie, którego transmisję za pośrednictwem

kanalu YouTube przeprowadzono w sali konferencyjnej Towarzystwa Naukowego Płockiego i zakończono dyskusją o dziele Kopernika w zbiorach TNP.

3. 3 marca 2023 r.: Spotkanie promujące książki o tematyce wiślanej wydane przez Wydawnictwo Warszawskie pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika, który był uczestnikiem spotkania z autorami. Zaprezentowano następujące publikacje:

- Lech Królikowski, *Wiśła na Mazowszu. XIX-wieczne plany regulacji rzeki w granicach byłego zaboru rosyjskiego*, Warszawa 2019,
- Włodzimierz Winek, *Po Wiśle pod parą*, Warszawa 2020 – książka poświęcona historii żeglugi parowej na Wiśle,
- Jarosław Loretz, *Przejdziem Wisłę i nie tylko*, Warszawa 2021 – książka o mostach na Wiśle i innych rzekach Mazowsza,
- Jarosław Loretz, *Wielka woda na Mazowszu*, Warszawa 2022 – książka o powodziach w regionie.

3 marca 2023 r. Spotkanie promujące książki o tematyce wiślanej wydane przez Wydawnictwo Warszawskie. Głos zabiera marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik, członek honorowy TNP

4. 7 marca 2023 r.: *Elity lokalne Drugiej Rzeczypospolitej. Przypadek Płocka* – odczyt dr Ewy Kołodziejskiej zorganizowany przez Sekcję Historyczną, który poprowadził przewodniczący Sekcji dr Grzegorz Gołębiowski.
5. 23 marca 2023 r.: *Radziwie jest już miastem. Procesy łączenia Radziwia z Płockiem przed stu laty* – odczyt, który wygłosił dr Tomasz Piekarski, historyk i regionalista, sekretarz generalny Towarzystwa Naukowego Płockiego i dyrektor Archiwum Państwowego w Płocku. Spotkanie dla upamiętnienia 100. rocznicy formalnego połączenia Radziwia z Płockiem TNP zorganizowało wspólnie z APP.
6. 30 marca 2023 r.: *Blaski i cienie antropocentryzmu. Co na to edukacja?* – odczyt prof. Małgorzaty Kamińskiej, przewodniczącej Sekcji Pedagogicznej TNP, pedagożki, doktor habilitowanej nauk społecznych, profesor w Kolegium Studiów Pedagogicznych i Wychowania Fizycznego, a zarazem prorektor Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, członkini Prezydium Zarządu Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz przewodniczącej Oddziału PTP w Płocku.
7. 31 marca 2023 r.: W siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego odbyła się uroczystość wręczenia nagród Powiatowego Konkursu Interdyscyplinarnego „Spójrz w niebo” dla uczniów szkół podstawowych. Organizatorami były Szkoła Podstawowa nr 16 im. Mikołaja Kopernika w Płocku oraz Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego. Uroczystości towarzyszyła promocja banknotu kolekcjonerskiego z wizerunkiem Mikołaja Kopernika, wyemitowanego w Roku Kopernika przez Narodowy Bank Polski, który przygotował również wystawę planszową pt. *Mikołaj Kopernik na monetach i banknotach Narodowego Banku Polskiego*. Wydarzenie uświetnił pokaz pierwszego wydania dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI* z 1543 r. ze zbiorów specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. Bezpieczeństwa starodruku strzegli funkcjonariusze Straży Miejskiej w Płocku.

8. 24 kwietnia 2023 r.: Spotkanie promujące książkę autorstwa członków TNP dr Krystyny Grochowskiej-Iwańskiej i dr. Piotra Gryspanowicza pt. *Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej w Płocku*. Wydawcą książki była firma Road Group, a partnerem publikacji i spotkania z autorami Samorząd Województwa Mazowieckiego.
9. 1 czerwca 2023 r.: *Płock i jego mieszkańcy jako przedmiot badań społecznych w latach 70. XX wieku. Refleksja w oparciu o Zeszyty Badań Rejonów Uprzemysławianych* – odczyt dr. Konrada Burdyki, zorganizowany przez Sekcję Nauk Społecznych i poprowadzony przez jej przewodniczącego dr. Waldemara Podla.

- 1 czerwca 2023 r. Odczyt *Płock i jego mieszkańcy jako przedmiot badań społecznych w latach 70. XX wieku...* Od lewej: przewodniczący Sekcji Nauk Społecznych dr Waldemar Podel przedstawia prelegenta dr. Konrada Burdykę
10. 20 czerwca 2023 r.: *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym* – ogólnopolska konferencja naukowa stanowiąca podsumowanie

Grantu Naukowo-Badawczego Prezesa TNP pod tym samym tytułem, którego kierownikiem był dr Tomasz Piekarski. Konferencja miała charakter hybrydowy – odbywała się stacjonarnie w siedzibie TNP oraz on line. W części pierwszej zatytułowanej *Problemy polityczne i społeczno-gospodarcze*, zostały zaprezentowane następujące referaty:

- dr Tomasz Piekarski (Akademia Mazowiecka w Płocku, Archiwum Państwowe w Płocku) – *Obraz społeczno-gospodarczy województwa płockiego w latach 1975–1999. Zarys problematyki*,
- prof. dr hab. Romuald Turkowski (Uniwersytet Warszawski) – *Ludowcy płocki pod komunistycznym nadzorem. Zjednoczone Stronnictwo Ludowe 1975–1989*,
- Joanna Banasiak (Akademia Mazowiecka w Płocku) – *Centralne dożynki w Płocku w świetle dokumentów i wspomnień*,
- dr Piotr Gryszpanowicz (Politechnika Warszawska) – *Przemiany administracyjne i rozwój drogownictwa regionu płockiego w latach 1975–1998*,
- dr Paweł Kaczmarczyk (Akademia Mazowiecka w Płocku) – *Rozwój rynku telekomunikacyjnego w województwie płockim*.

Część druga konferencji nosiła tytuł *Problemy kultury i edukacji*. Wygłoszono następujące referaty:

- dr hab. Anna Maria Stogowska (Towarzystwo Naukowe Płockie) – *Województwo płockie czynnikiem rozwoju płockiej kultury w latach 1975–1999*,
- dr Tomasz Stolarczyk (Uniwersytet Łódzki) – *Biblioteki łęczyckie i problem czytelnictwa w Łęczycy w latach 1975–1999*,
- dr Elżbieta Gozdowska (Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku) – *Decentralizacja oświaty w Polsce – niedokończony projekt. Rekomendacje makropolityczne*.

W skład Komitetu Naukowego konferencji weszli:

- prof. dr hab. Romuald Turkowski – Uniwersytet Warszawski – przewodniczący,
- ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska – Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku,
- dr hab. Andrzej Kansy, prof. AMP – Akademia Mazowiecka w Płocku,
- prof. dr hab. Norbert Kasperek – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Archiwum Państwowe w Olsztynie,
- prof. dr hab. Janusz Szczepański – Akademia Finansów i Biznesu Vistula.

W Komitecie Organizacyjnym pracowali:

- dr Tomasz Piekarski – Akademia Mazowiecka w Płocku, Archiwum Państwowe w Płocku – przewodniczący,
- dr Paweł Kaczmarczyk – Akademia Mazowiecka w Płocku – wiceprzewodniczący,
- dr Grzegorz Gołębiwski – Towarzystwo Naukowe Płockie,
- Agnieszka Ciechomska – Towarzystwo Naukowe Płockie,
- Maciej Wróbel – Towarzystwo Naukowe Płockie.

11. 20 czerwca 2023 r.: *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji* – sesja tematyczna zorganizowana przez Sekcję Pedagogiczną z okazji 230. rocznicy urodzin Aleksandra Fredry. Uczestników powitała prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska, przewodnicząca Sekcji i zaprosiła do wysłuchania utworów pisarza w interpretacji członków Sekcji: prof. Zbigniewa Kruszewskiego, dr Marii Chmielewskiej, dr Elżbiety Gozdowskiej. Następnie z referatami wystąpili:

- dr Marcin Lutomiński – *Aleksander Fredro jako specyficzny moralista*,
- Urszula Ambroziak-Bereszczyńska – *Fredro w szkole. Edukacyjne wątki twórczości Aleksandra Fredry*.

20 czerwca 2023 r. Sesja z okazji 230. rocznicy urodzin Aleksandra Fredry.
Utwory pisarza czytają członkowie Sekcji Pedagogicznej (od lewej):
dr Elżbieta Gozdowska, prof. Zbigniew Kruszewski, dr Maria Chmielewska
i prof. Małgorzata Kamińska

12. 22 czerwca 2023 r.: *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT przez przedsiębiorstwa. Wyniki analiz taksonomicznych* – odczyt Pawła Kaczmarczyka doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, dziekana Wydziału Nauk Społecznych Akademii Mazowieckiej w Płocku. Spotkanie zostało zorganizowane przez Sekcję Nauk Społecznych, a poprowadził je przewodniczący Sekcji dr Waldemar Podel.
13. 26 i 29 czerwca 2023 r.: *Weryfikacja informacji w czasach fake-newsów* – dwa spotkania warsztatowe, zorganizowane w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego przez dr. Krzysztofa Buczkowskiego, członka TNP, który na to zadanie uzyskał dofinansowanie z Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka” w konkursie dla osób indywidualnych.
14. 21 września 2023 r.: *Przedsiębiorczość – ludzka cecha dążenia do sukcesu i bezpieczeństwa społecznego* – odczyt dr. inż. Leszka

Pruszkowskiego, zorganizowany przez Sekcję Nauk Społecznych, poświęcony zagadnieniu przedsiębiorczości postrzeganej w kontekście otwartości człowieka na świat.

15. 29 września 2023 r.: *Aleksander Maciesza (1875–1945) – zasłużony dla Płocka* – odczyt dr hab. Anny Marii Stogowskiej. Wydarzenie zostało zrealizowane w ramach projektu *Aleksander Maciesza – ochrona spuścizny ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego*, dofinansowanego przez Fundację „Fundusz Grantowy dla Płocka” w XI edycji konkursu grantowego dla organizacji pozarządowych. Celem projektu była ochrona spuścizny A. Macieszy jako dziedzictwa historycznego Płocka, poprzez wykonanie zabiegów konserwacji i digitalizacji wybranych jednostek. Przeprowadzono restaurację dwóch zniszczonych rękopisów A. Macieszy oraz wykonano digitalizację czterech jednostek archiwalnych. Spotkanie poprowadził ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński, wiceprezes TNP. Dla uczestników odczytu przygotowano w gablotach prezentację archiwaliów ze spuścizny A. Macieszy.

19 października 2023 r. Dr Rafał Kania wygłasza odczyt
Czy polityka powinna stać ponad prawem?...

16. 19 października 2023 r.: *Czy polityka powinna stać ponad prawem? Rzecz o zgubnych skutkach instrumentalizacji prawa. Przypadek komunistów polskich w początkach Polski Ludowej* – odczyt dr. Rafała Kani połączony z promocją jego książki pt. *Prawo w służbie ideologii. Myśl polityczna komunistów polskich i prawo stanowione od Manifestu PKWN do wyborów do Sejmu Ustawodawczego* (Wydawnictwo Difin, Warszawa 2023). Spotkanie zorganizowała Sekcja Nauk Społecznych, a poprowadził jej przewodniczący dr Waldemar Podel.
17. 27 października 2023 r.: Spotkanie promujące książki ks. Wiktora Szponara *Życie po śmierci. Teologiczne śledztwo* (2020) oraz *Życie po śmierci 2. Nowe śledztwo, nowe dowody, nowy bestseller* (2023) zorganizowane przez Sekcję Dialogu we współpracy z Wydziałem ds. Rodzin Kurii Płockiej oraz Stowarzyszeniem Rodzin Katolickich Diecezji Płockiej.
18. 29 listopada 2023 r.: *Polityczne, społeczno-gospodarcze i architektoniczne aspekty funkcjonowania Płocka w latach 1945–1950* – sesja naukowa zorganizowana przez Sekcję Historyczną połączona z promocją książki Piotra Gryszpanowicza i Tomasza Piekarskiego pt. *Płock powojenny. Architektoniczne i społeczno-gospodarcze aspekty funkcjonowania miasta w latach 1945–1950*. Program sesji:
  - dr Tomasz Piekarski – *Polityczny i społeczno-gospodarczy obraz Płocka w latach 1945–1946*,
  - dr Piotr Gryszpanowicz – *Kształtowanie przestrzeni miejskiej i życia społeczno-gospodarczego Płocka w latach 1945–1950*,
  - Prezentacja publikacji.
19. 5 grudnia 2023 r.: *Pedagogika na rzecz zapewnienia edukacji w Ukrainie w czasie wojny* – odczyt prof. Swietłany Sysojewej, sekretarz naukowej Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, zorganizowany przez Sekcję Pedagogiczną. Uczestników powitała oraz dyskusję po odczycie poprowadziła prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska – przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej.

11 grudnia 2023 r. Spotkanie wspomnieniowe poświęcone osobie ks. prof. Michała Mariana Grzybowski. Referat wygłasza ks. prof. Daniel Brzeziński

20. 11 grudnia 2023 r.: *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowski* – spotkanie wspomnieniowe, które zorganizowała Sekcja Dialogu TNP we współpracy z Wydziałem ds. Rodzin Kurii Diecezjalnej Płockiej. Ks. prof. dr hab. M.M. Grzybowski zmarł 29 czerwca 2023 r. w wieku 86 lat. Kapłan, uczony, ceniony historyk, był członkiem TNP od 1968 r., w latach 2002–2018 pełnił funkcję wiceprezesa, w 2015 r. Walne Zebranie nadało mu godność członka honorowego. W programie spotkania, które poprowadził prof. PANS dr hab. Leszek Zygmier – przewodniczący Sekcji Dialogu TNP, znalazły się następujące wystąpienia:

- ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński – *Ks. kanonik prof. Michał Marian Grzybowski (1937–2023) – człowiek, kapłan, uczony,*
- prof. ucz. dr hab. Radosław Lolo – *Historia Polski w dorobku naukowym ks. prof. Michała Mariana Grzybowski,*

- dr Grzegorz Gołębiowski – *Płock i Mazowsze w publikacjach ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*,
- ks. dr Wojciech Kućko – *Historia Kościoła na Mazowszu biografiami pisana. Prozopografia w twórczości ks. prof. dr. hab. Michała Mariana Grzybowskiego*.

21. 14 grudnia 2023 r.: Konferencja podsumowująca projekt pod nazwą *Cykl interdyscyplinarnych spotkań naukowych – Nauka i Wiedza w praktyce*, który od kwietnia do grudnia 2023 r. realizowała Sekcja Pedagogiczna jako zadanie publiczne dofinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Szersze informacje oraz wykaz spotkań i wykładów znajduje się w sprawozdaniu Sekcji Pedagogicznej.

14 grudnia 2023 r. Konferencja podsumowująca projekt pod nazwą *Cykl interdyscyplinarnych spotkań naukowych – Nauka i Wiedza w praktyce*.
O projekcie mówi jego koordynatorka dr Iwona Szczęsna

22. 15 grudnia 2023 r.: *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury* – ogólnopolska konferencja naukowa pod patronatem honorowym prof. dr. hab. Macieja Słodkiego, rektora Akademii Mazowieckiej

w Płocku. Konferencja odbyła się w trybie hybrydowym – stacjonarnie w siedzibie TNP oraz on line. Wygłoszono następujące referaty:

- prof. dr hab. Joachim Osiński, Akademia Mazowiecka w Płocku, prof. SGH dr hab. Izabela Zawislińska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie – *Ewolucja sytuacji finansowej sektora finansów publicznych ze szczególnym uwzględnieniem kondycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce – podejście makro- i mikroekonomiczne,*
- prof. SGH dr hab. Bogusław Pytlik, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie – *Preferencje wyborcze mieszkańców Płocka w latach 2018–2020,*
- dr Arkadiusz Fordoński, Akademia Mazowiecka w Płocku – *Polityka podatkowa Płocka w okresie pandemii Covid-19,*
- dr Andrzej Jagodziński, Akademia Mazowiecka w Płocku, Justyna Szczycińska, Akademia Mazowiecka w Płocku – *Mobbing jako patologiczne zjawisko w miejscu pracy na podstawie wybranych branż z miasta Płocka,*
- dr Agnieszka Kaczmarczyk, Akademia Mazowiecka w Płocku – *Akwizycja języka obcego na przykładzie płockich studentów – wybrane zagadnienia,*
- dr inż. Konrad Podawca, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Anna Adamowska, Akademia Mazowiecka w Płocku – *Percepcja społeczno-urbanistyczna przestrzeni publicznej Płocka wśród młodzieży studenckiej,*
- dr Bartłomiej Różycki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – *Miejsca pamięci w przestrzeni publicznej jako narzędzie kształtowania narracji historycznej Płocka,*
- dr Paweł Kaczmarczyk, Akademia Mazowiecka w Płocku – *Znaczenie wykwalifikowanych kadr ICT dla rozwoju rynku technologii teleinformatycznych w Polsce. Analiza dynamiki kształcenia kadr specjalistów ICT w mieście Płocku,*
- Bartosz Kowalski, absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

– *Prokura jako rodzaj pełnomocnictwa w obrocie gospodarczym na przykładzie miasta Płocka,*

- Magdalena Kucharska, Urząd Miasta Płocka – *Aspekt ludzki a elektronizacja zamówień publicznych na przykładzie Urzędu Miasta Płocka.*

Komitet Naukowy konferencji tworzyli:

- dr hab. Andrzej Kansy, prof. AMP – Akademia Mazowiecka w Płocku – przewodniczący,
- prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Paweł Kruszewski – Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Towarzystwo Naukowe Płockie,
- ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska – Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku,
- prof. SGH dr hab. Bogusław Pytlik – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
- prof. SGH dr hab. Izabela Zawiślińska – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
- prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt – Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie,
- dr Paweł Kaczmarczyk – Akademia Mazowiecka w Płocku.

Komitet Organizacyjny konferencji pracował w składzie:

- dr Paweł Kaczmarczyk – Akademia Mazowiecka w Płocku – przewodniczący,
- dr Joanna Kacperska-Michota – Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku – wiceprzewodnicząca,
- dr Agnieszka Kaczmarczyk – Akademia Mazowiecka w Płocku,
- dr inż. Konrad Podawca – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- Maciej Wróbel – Towarzystwo Naukowe Płockie.

23. 19 grudnia 2023 r.: *Płock w XIX-wiecznej kartografii* – sesja naukowa połączona z promocją książki Piotra Gryszpanowicza i Agnieszki Wojciechowskiej pt. *Płock w XIX-wiecznej kartografii. Plany nieruchomości w świetle ksiąg hipotecznych i akt miejskich*. Autorzy publikacji wygłosili referaty:
- dr Agnieszka Wojciechowska – *Wartość badawcza XIX-wiecznych płockich ksiąg hipotecznych*,
  - dr Piotr Gryszpanowicz – *Proces urbanizacji Płocka w pracach architektów, budowniczych i geometrów w latach 1793–1906*.

19 grudnia 2023 r. Sesja naukowa *Płock w XIX-wiecznej kartografii*.
Na zdjęciu prelegenci: dr Agnieszka Wojciechowska i dr Piotr Gryszpanowicz

24. W 2023 r. Towarzystwo Naukowe Płockie kontynuowało współpracę z Instytutem Matematyki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy sprawując patronat nad cyklicznymi seminariami naukowymi Instytutu. Odbyły się następujące wykłady (w formie stacjonarnej lub zdalnej za pośrednictwem platformy MS Teams):

- dr Halina Wiśniewska – *Oszacowanie ilorazów Luchta i Gurlanda* (23.03.2023),
- prof. ucz. dr hab. Taras Radul – *On Characterization of T-Normed Integrals on Compacta* (13.04.2023),
- dr Waldemar Sieg – *Liniowe przedłużenia pewnych funkcji z klasy Baire'a* (27.04.2023),
- prof. dr hab. Attila Gilanyi – *Computer Assisted Investigations of Functional Equations* (18.05.2023),
- dr Łukasz Matysiak – *Własności SR i ideały bezkwadratowe* (25.05.2023),
- dr Piotr Sworowski – *O L^R -całce Kurzweila-Henstocka* (1.06.2023),
- Dawid Krasieński – *Wstępujące ciągi T_0 -topologii na zbiorze liczb naturalnych* (15.06.2023).

Praca w sekcjach

SEKCJA DIALOGU

Zarząd Sekcji Dialogu:

Przewodniczący	prof. PANS dr hab. Leszek Zygmier
Sekretarz	ks. dr Wojciech Kućko
Członek	dr Kazimierz Waluch

Sekcja liczy 25 członków.

W ciągu 2023 r. odbyły się dwa posiedzenia Sekcji:

1. 27 października 2023 r.: Wykład ks. Wiktora Szponara na temat śmierci klinicznej, połączony z prezentacją jego książek – *Życie po śmierci. Teologiczne śledztwo* (2020) oraz *Życie po śmierci 2. Nowe śledztwo, nowe dowody, nowy bestseller* (2023).

2. 11 grudnia 2023 r.: Spotkanie zatytułowane *Wokół osoby i twórczości księdza profesora Michała Mariana Grzybowskiego* z referatami ks. prof. Daniela Brzezińskiego, prof. Radosława Lolo, dr. Grzegorza Gołębiewskiego i ks. dr. Wojciecha Kućko.

11 grudnia 2023 r. Spotkanie wspomnieniowe poświęcone osobie ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego. W pierwszym rzędzie prelegenci (od lewej): prof. Radosław Lolo, ks. prof. Daniel Brzeziński, ks. dr Wojciech Kućko i dr Grzegorz Gołębiewski

SEKCJA HISTORYCZNA

Zarząd Sekcji Historycznej:

Przewodniczący	dr Grzegorz Gołębiewski
Wiceprzewodnicząca	dr hab. Anna Maria Stogowska
Sekretarz	dr Tomasz Piekarski

Sekcja liczy 78 członków.

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 2 marca 2023 r.: odczyt dr Elżbiety Szubskiej-Bieroń *Nazistowska Akcja T4 w Gostyninie*, wygłoszony w Muzeum Mazowieckim w Płocku.
2. 23 marca 2023 r.: odczyt dr. Tomasza Piekarskiego *Radziwie jest już miastem. Procesy łączenia Radziwia z Płockiem przed stu laty*, wygłoszony w Towarzystwie Naukowym Płockim.
3. 23 marca 2023 r.: wykład Magdaleny Staniszewskiej *Sierpc w literaturze i sierpeckie publikacje na przestrzeni dekad* dla słuchaczy i słuchaczek Sierpeckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Centrum Kultury i Sztuki w Sierpcu.
4. 20 kwietnia 2023 r.: wykład dr Elżbiety Szubskiej-Bieroń *Schröttersburg. Eine deutsche Stadt an der Weichsel. Płock niemieckim centrum kulturalno-administracyjnym na Północnym Mazowszu w czasie II wojny światowej*, wygłoszony w Muzeum Mazowieckim w Płocku.
5. 12 czerwca – 12 lipca 2023 r.: prace wykopaliskowe dr. Tomasza Kordali na cmentarzysku średniowiecznym w Płocku (ul. 1 Maja 3/5).
6. 20 czerwca 2023 r.: realizacja Grantu Prezesa TNP prof. dr. hab. Zbigniewa Kruszewskiego – sesja naukowa w Towarzystwie Naukowym Płockim pt. *Problemy polityczne i społeczne województwa płockiego 1975–1999 na tle porównawczym*. Referaty wygłosili m.in.: dr hab. Anna Maria Stogowska, *Województwo płockie czynnikiem rozwoju kultury płockiej*; dr Tomasz Piekarski, *Obraz społeczno-gospodarczy województwa płockiego w latach 1975–1999. Zarys problematyki*.
7. 17 sierpnia 2023 r.: wywiad dr. Grzegorza Gołębińskiego w Radiu dla Ciebie na temat walk na Mazowszu w 1920 r.
8. 20–22 września 2023 r.: udział dr Ewy Gizińskiej w konferencji naukowej *Kobiety – kultura – prawo – życie publiczne* zorganizowanej przez Instytut Studiów Kobięcych w Białymstoku; wygłoszenie referatu *Kobieta na prowincji u progu niepodległości*

i w pierwszych latach niepodległej Polski, udział w tworzeniu instytucji kultury i nauki. Przypadek Haliny Rutskiej.

9. 21–22 września 2023 r.: udział dr. Rafała Kani w XXIX Ogólnopolskim Zjeździe Historyków Ustroju i Prawa oraz Doktryn Polityczno-Prawnych w Toruniu pt.: *Znaczenie historii prawa dla współczesnego dyskursu prawniczego*, referat: *Ogrody działkowe na tle przemian ideologicznych i prawnych powojennej Polski*.
10. 21 września 2023 r.: udział dr. Grzegorza Gołębińskiego w promocji „Rocznika Gąbińskiego” 2023, t. 1, w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Gąbinie i wygłoszenie referatu *Gąbińscy bohaterowie walk o niepodległość i granice Polski w latach 1904–1920*.
11. 28 września 2023 r.: sesja naukowa w Archiwum Państwowym w Płocku *Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945*, zorganizowana przez Archiwum Państwowe w Płocku i Instytut Pamięci Narodowej. Referaty wygłosili m.in.: dr hab. Anna Maria Stogowska, *Obraz życia w Płocku pod okupacją hitlerowską w przekazie Jadwigi Stypułkowskiej*; dr Tomasz Piekarski, *Źródła archiwalne do II wojny światowej w zasobie Towarzystwa Naukowe Płockiego – komunikat*.
12. 29 września 2023 r.: wykład w Towarzystwie Naukowym Płockim dr hab. Anny Marii Stogowskiej *Zasłużony dla Płocka doktor Aleksander Maciesza*.
13. 5–6 października 2023 r.: udział dr Ewy Gizińskiej w konferencji naukowej *Być Kobietą. Kobiety Podlasia i Mazowsza do 1918 r.*, zorganizowanej przez Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu i Towarzystwo Naukowe Societas Scientiarum Klukoviana et Jablonoviana; wygłoszenie referat *Usque ad finem. Działalność społeczna i patriotyczna Haliny Rutskiej (1868–1932) w płockiej instytucji kultury i nauki w okresie zaborów, Wielkiej Wojny i okupacji niemieckiej*.

14. 8 października 2023 r.: prelekcja dr. Tomasza Kordali o Franciszku Tarczyńskim, kościół parafialny pw. św. Jakuba Apostoła w Słupi, gm. Zawidz.
15. 19 października 2023 r.: odczyt dr. Rafała Kani w Towarzystwie Naukowym Płockim *Czy polityka powinna stać ponad prawem? Rzecz o zgubnych skutkach instrumentalizacji prawa. Przypadek komunistów polskich w początkach Polski Ludowej.*
16. 27 października 2023 r.: prowadzenie przez Magdalenę Staniszewską wieczoru autorskiego lokalnego, sierpeckiego pisarza Józefa Wesołowskiego, autora trzech, wydanych w latach 2018–2022 publikacji poetyckich.

29 listopada 2023 r. Sesja naukowa *Polityczne, społeczno-gospodarcze i architektoniczne aspekty funkcjonowania Płocka w latach 1945–1950.*
Na zdjęciu prelegenci (od lewej): dr Tomasz Piekarski i dr Piotr Gryszpanowicz

17. 29 listopada 2023 r.: referat wygłoszony przez dr. Tomasza Piekarskiego *Polityczny i społeczno-gospodarczy obraz Płocka w latach 1945–1946* podczas sesji naukowej w Towarzystwie Naukowym Płockim *Polityczne, społeczno-gospodarcze i architektoniczne aspekty funkcjonowania Płocka w latach 1945–1950*.
18. 20 grudnia 2023 r.: wystąpienie dr. Tomasza Piekarskiego *Źródła archiwalne do dziejów płockiego samorządu powiatowego* podczas sesji naukowej w Starostwie Powiatowym w Płocku zatytułowanej *Księgi obrad płockiego samorządu powiatowego*.
19. Prace dr. Tomasza Kordali w ramach grantu *Populus Mazoviae*, kierowanego przez prof. dr. hab. Andrzeja Buko z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN.

Publikacje

1. Marian Chudzyński, Małgorzata Chudzyńska, *Emeryk Syrewicz – dowódca oddziału powstańczego w 1863 roku na ziemi gostynińskiej*, „Notatki Płockie” 2023, nr 2, s. 8–19.
2. Grzegorz Gołębiwski, *Wnioski odznaczeniowe i oceny personalne Sławoja Felicjana Składkowskiego, dotyczące służby w Legionach Polskich i Wojsku Polskim w latach 1914–1925*, „Pamięć i Niepodległość” (wyd. Muzeum Niepodległości w Warszawie) 2023, nr 2, s. 161–187.
3. Grzegorz Gołębiwski, [rec.] Zbigniew Paweł Kruszewski, *Zrobiłem, co mogłem*, wyd. Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Płock 2021, ss. 855, [w:] „Notatki Płockie” 2023, nr 2, s. 81–90.
4. Grzegorz Gołębiwski, [rec.] Mateusz Ratyński, Piotr Zgorzelski, *Roman Lutyński (1887–1968). Ludowiec, prawnik, działacz społeczny Płocka*, wyd. Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Warszawa 2023, ss. 57, [w:] „Notatki Płockie” 2023, nr 2, s. 91–94.

5. Grzegorz Gołębiowski, *Gąbińscy bohaterowie walk o niepodległość i granice Polski w latach 1904–1920*, „Rocznik Gąbiński” 2023, t. 1, s. 11–88.
6. Grzegorz Gołębiowski, *Kazimierz Chodzikiewicz (1900–1955). Lwów – Płock – Warszawa – Tobruk – Nairobi*, wyd. Książnica Płocka im. W. Broniewskiego, Płock 2023, ss. 178.
7. Grzegorz Gołębiowski, *Nieudane próby zbudowania w latach II RP pomnika dziękczynnego za odparcie najazdu bolszewickiego na Płock*, „Notatki Płockie” 2023, nr 3, s. 24–43.
8. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Piotr Gryszpanowicz, *Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej w Płocku. Z języka rosyjskiego przetłumaczyła Krystyna Grochowska-Iwańska*, Płock 2023, ss. 544, ilustracje, [w:] „Notatki Płockie” 2023, nr 3, s. 94–99.
9. Grzegorz Gołębiowski, *Józef Falkowski z Zadusznik – bohater wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. i jego późniejsze losy*, „Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie” [Włocławek] 2023, t. 36, s. 149–175.
10. Grzegorz Gołębiowski, *Jakub Hanejko (1895–1971)*, [w:] *Włocławski Słownik Biograficzny*, t. 10, Włocławek 2023.
11. Grzegorz Gołębiowski, [rec.] Bogdan Popławski, *Żychlin. Rozwój przestrzenny i zabytki*, Warszawa 2023, ss. 298, fotografie, [w:] „Notatki Płockie” 2023, nr 4, s. 20–23.
12. Piotr Gryszpanowicz, Tomasz Piekarski, *Płock powojenny. Architektoniczne i społeczno-gospodarcze aspekty funkcjonowania miasta w latach 1945–1950*, Płock 2023.
13. Michał Kacprzak, *2 Płocka Drużyna Harcerska im. Tadeusza Kościuszki w latach 1915–1921 i zarys jej dalszych dziejów*, [w:] *Kościuszko w harcerstwie*, pod red. Mieczysława Rokosza, Janusza Wojtyczy, Kraków 2023.
14. *Inwentarz kasacyjny kolegium jezuickiego w Płocku 6 XI 1773 r., czyli Lustracja dóbr, wsiów, dziesięcin, summ i wszystkich in genere quocumque titulo fundusów przedtym do Kolegium*

Płockiego XX Jezuitów a teraz do Rzeczypospolitej należących, oprac. Michał Kacprzak, Płock 2023.

15. Rafał Kania, *Prawo w służbie ideologii. Myśl polityczna komunistów polskich i prawo stanowione od Manifestu PKWN do wyborów do Sejmu Ustawodawczego*, wyd. Difin, Warszawa 2023, ss. 753.
16. Rafał Kania, *PPR wobec suwerenności Polski. Dyskusja wewnętrzna w partii we wrześniu 1946 r.*, [w:] *Suwerenność, autonomia i podmiotowość*, D. Szpoper, P. Dąbrowski (red.), wyd. Arche, Sopot 2023.
17. Rafał Kania, *Plany komunistów polskich w świetle dokumentów programowych I Zjazdu PPR*, [w:] *Studia z myśli polityczno-prawnej oraz historii prawa*, T. Chłopecki, P. Fiktus (red.), wyd. ArchaeGraph, Łódź 2023.
18. Rafał Kania, *Ideologiczne i prawne uwarunkowania polityki mieszkaniowej komunistów w początkach Polski Ludowej*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2023, t. 16, z. 3.
19. Barbara Konarska-Pabiniak, *Gostyniński notariusz Jan Gustowski (1897–1962), a przemiany w notariacie*, „Notatki Płockie” 2023, nr 2, s. 20–36.
20. Barbara Konarska-Pabiniak, „*Głos Gostyniński*” – gazeta samorządowa i nie tylko, „Rocznik Gostyniński” 2023, t. 5, s. 197–224.
21. Barbara Konarska-Pabiniak, *Akademicki Gostynin. Wydział Zamiejscowy w Gostyninie Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi w latach 2007–2011*, „Rocznik Gostyniński” 2023, t. 5, s. 224–248.
22. Barbara Konarska-Pabiniak, *Władysław Gustowski – gostyniński notariusz*, „Rocznik Gostyniński 2023, t. 5, s. 263–272.
23. Barbara Konarska-Pabiniak, *Andrzej Matuszewski – nauczyciel, który właściwie rozumiał misję swojego zawodu*, „Rocznik Gostyniński” 2023, t. 5, s. 273–288.

24. Barbara Konarska-Pabiniak, *Mieczysław Święcicki – inicjator budowy stadionu w Gostyninie*, „Rocznik Gostyniński” 2023, t. 5, s. 289–294.
25. Barbara Konarska-Pabiniak, *Aleksander Świętochowski i gostynianka. Romans stulecia*, „Rocznik Gostyniński” 2023, t. 5, s. 300–304.
26. Tomasz Kordala, *Muzeum Ziemi Gostynińskiej w Gostyninie – uwagi autora scenariusza stałej ekspozycji*, „Rocznik Gostyniński” 2023, t. 5, s. 363–379.
27. Tomasz Kordala, *Popularyzacja wiedzy o historii Mazowsza w działalności Muzeum Mazowieckiego w Płocku*, „Mazowsze. Studia Regionalne” 2023, nr 46, s. 65–91.
28. Tomasz Kordala, *W sprawie lokalizacji cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Staroźrebach*, „Nasze Korzenie”, grudzień 2023, nr 23, s. 8–17.
29. Tomasz Kordala, *Ku Muzeum Ziemi Gostynińskiej*, „Biuletyn Muzealny”, sierpień 2023, nr 61, s. 11.
30. Zofia Kuźniewska, *Opieka Kościoła w Polsce nad osobami niepełnosprawnymi do XVIII w.*, „Ateneum Kapłańskie”, lipiec–sierpień 2022, t. 179, z. 1 (680), s. 128–139 [druk w 2023 r.].
31. Zofia Kuźniewska, *Opiekuńcza rola lekarzy oraz władz państwowych wobec ludności polskiej podczas epidemii w XVIII w.*, „Społeczeństwo. Edukacja. Język” 2022, t. 15, s. 73–86 [druk w 2023 r.].
32. Zofia Kuźniewska, *Działalność opieki hospicyjnej i paliatywnej dla dzieci, jako forma pomocy oraz wsparcia rodziny*, „Cywilizacja i polityka”, nr 29, Toruń 2022, s. 164–177 [druk w 2023 r.].
33. Zofia Kuźniewska, *Udział Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w propagowaniu oświaty na ziemi polskiej od czasów Powstania Styczniowego do 1946 r.*, [w:] *Człowiek a środowisko*, pod red. A. Głowali, A. Grażul-Luft, A. Rumianowskiej, Wydawnictwo Naukowe Akademii Mazowieckiej w Płocku, Płock 2022, s. 117–132 [druk w 2023 r.].

34. Zofia Kuźniewska, *Zarys dziejów pielęgniarstwa – dzieje i misja na ziemiach polskich do 1945 r.*, „Ateneum Kapłańskie”, sierpień 2023, t. 181, z. 1 (686), s. 134–144.
35. Zofia Kuźniewska, *Szkolnictwo parafialne na terenie archidiekanatu płockiego w dekanacie płockim, w latach 1725–1890 na podstawie wizytacji kościelnych*, „Pedagogika Katolicka. Przegląd Społeczno-Humanistyczno-Teologiczny” 2023, nr 2/33, lipiec–grudzień, s. 85–103.
36. Zofia Kuźniewska, *Kujawski Witold Konstanty (1938–2021)*, [w:] *Włocławski Słownik Biograficzny*, t. 10, Włocławek 2023.
37. Tomasz Piekarski, *Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego*, [w:] *Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych*, red. nauk. I. Hofman, J. Błazejowski, A. Kansy, Warszawa 2023, s. 319–322.
38. Tomasz Piekarski, Magdalena Młodziejewska, *Jak Radziwie do Płocka przyłączano. Historie ukryte w dokumentach. Katalog wystawy*, Płock 2023.
39. Grzegorz Radomski, D. Szczepański, *Reforma modelu rad narodowych czy ustanowienie samorządu terytorialnego. Samorządowe dyskusje w schyłkowym okresie PRL (1980–1989)*, „Historia i Polityka” 2023, nr 45, s. 39–55.
40. Grzegorz Radomski, *Polska polityka historyczna w ocenie współczesnego ruchu narodowego*, „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne” 2023, vol. 78, s. 29–43.
41. Grzegorz Radomski, *Samorząd terytorialny jako instytucja naprawy demokracji we współczesnej polskiej myśli politycznej*, „Horyzonty Polityki” 2023, vol. 14, s. 223–239.
42. Grzegorz Radomski, *Stanowisko konserwatystów w sporze o model edukacji we współczesnej Polsce*, „Dyskurs i Dialog” 2023, nr 12, s. 91–98.
43. Grzegorz Radomski, P. Tomaszewski, *Kierunki rozwoju badań myśli politycznej: wprowadzenie do dyskusji nad problematyką*, „Polityka i Społeczeństwo” 2023, nr 2, s. 179–202.

44. Grzegorz Radomski, *Spór o liberalizm w polskiej myśli politycznej w pierwszym okresie pandemii koronawirusa (2020–2021)*, [w:] *Idee polityki i komunikowania. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Mateuszowi Nieciowi z okazji 40-lecia pracy naukowej*, red. T. Litwin, Kraków 2023, s. 89–102.
45. Grzegorz Radomski, *Samorząd terytorialny*, [w:] *Encyklopedia ruchu narodowego. Organizacje, wydarzenia, pojęcia*, pod red. K. Kawęckiego, t. 3, Warszawa 2023, s. 321–328.
46. Magdalena Staniszewska, *Krystyna Jodłowska (1946–2023)*, <https://www.sierpc.com.pl/news-news-2467/1/Krystyna-Jodlowska-1946-2023> [dostęp: 23.01.2024]
47. Magdalena Staniszewska, *Sierpeckie ciekawostki z okolic – Brama Sierpecka w Rypinie*, <https://www.sierpc.com.pl/news-news-2490/0/Sierpeckie-ciekawostki-z-okolic-Brama-Sierpecka-w-Rypinie> [dostęp: 23.01.2024]
48. Magdalena Staniszewska, *Wojciech Wiśniewski 1947–2021. Sierpecki fotograf, dokumentalista, kronikarz, animator kultury*, „Rocznik Sierpecki” 2023, nr 2, s. 102–136.
49. Magdalena Staniszewska, *Ziemia sierpecka na wakacje – Stare Piastowo – Bledzewo – Miłobędzyn*, <https://www.sierpc.com.pl/news-news-2488/1/Ziemia-sierpecka-na-wakacje-STARE-PIASTOWO-BLEDZEWO-MILOBEDZYN> [dostęp: 23.01.2024]
50. Anna Maria Stogowska, *Represje wobec księży diecezji płockiej po powstaniu styczniowym*, „Płocki Rocznik Historyczno-Archiwalny” 2023, t. 15, s. 9–21.
51. Andrzej Sumliński, *Kościół i parafia ewangelicka w Nowej Wsi (Neudorf)*, „Rocznik Gostyniński 2023, t. 5, s. 323–338.
52. Elżbieta Szubska-Bieroń, *Dynamiczny rozwój majątku Strzelce we własności rodu von Treskow (1796–1925)*, „Rocznik Gostyniński”, Gostynin 2023, t. 5, s. 27–57.
53. Elżbieta Szubska-Bieroń, *Stadion w Gostyninie i jego rola w rozwoju sportu*, „Rocznik Gostyniński”, Gostynin 2023, t. 5, s. 171–197.

54. Elżbieta Szubska-Bieroń, *Eksterminacja pacjentów Szpitala dla Psychicznie i Nerwowo Chorych w Gostyninie w latach okupacji hitlerowskiej*, „Rocznik Gostyniński”, Gostynin 2023, t. 5, s. 339–363.
55. Konrad Jan Waluś, *Tablica na siedemdziesięciolecie*, „Kwartalnik Numizmatyczny Grosz” 2023, nr 172, s. 8–9.
56. Konrad Jan Waluś, *Obligacje tymczasowe powstania styczniowego*, „Kwartalnik Numizmatyczny Grosz” 2023, nr 172, s. 10–12.
57. Konrad Jan Waluś, *Polskie ślady na monecie Niemieckiej Republiki Demokratycznej*, „Kwartalnik Numizmatyczny Grosz” 2023, nr 173, s. 1–2.
58. Konrad Jan Waluś, *Bony oszczędnościowe z 1973 roku*, „Kwartalnik Numizmatyczny Grosz” 2023, nr 173, s. 7–8.
59. Konrad Jan Waluś, *Nietypowa kartka spożywcza*, „Kwartalnik Numizmatyczny Grosz” 2023, nr 173, s. 22.
60. Konrad Jan Waluś, *Ferdinand von Schill zapisany w tradycji 4 pułku strzelców konnych*, „Kwartalnik Numizmatyczny Grosz” 2023, nr 174, s. 20–22.

18 lipca 2023 r. Wizyta w TNP przedstawicieli Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego. Na zdjęciu (od lewej): prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski, członek Prezydium Zarządu OTN dr Krzysztof Augustyniak, prezes OTN prof. Jan Mironczuk i wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiowski

Sprawy różne

1. Praca dr. Grzegorza Gołębiowskiego w charakterze redaktora naczelnego kwartalnika „Notatki Płockie”, recenzowanie artykułów dla „Notatek Płockich”, „Rocznika TNP” i innych oraz kontakty z autorami artykułów dla „Notatek Płockich”.
2. Recenzowanie artykułów naukowych przez dr. Rafała Kanię dla czasopism „Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem” i „Myśl Polityczna (Political Thought)”.
3. Praca dr. Barbary Konarskiej-Pabiniak w charakterze redaktor naczelnej „Rocznika Gostynińskiego” 2023, t. 5, ss. 328.
4. Prace dr. Tomasza Kordali nad scenariuszem stałej ekspozycji w planowanym Muzeum Ziemi Gostynińskiej, oddziale Muzeum Mazowieckiego w Płocku.
5. Praca dr. Tomasza Piekarskiego w redakcji kwartalnika „Notatki Płockie”.
6. Dr Tomasz Piekarski – redakcja 15. tomu „Płockiego Rocznika Historyczno-Archiwalnego”.
7. Recenzowanie artykułów naukowych przez prof. Grzegorza Radomskiego dla czasopism „Myśl Polityczna”, „Przegląd Sejmowy”, „Kultura i Społeczeństwo”, „Studia z Dziejów Europy Środkowo-Wschodniej”, „Historia i Polityka”.
8. Recenzowanie przez dr. hab. Annę Marię Stogowską artykułów dla „Notatek Płockich”
9. Dr inż. Konrad J. Waluś – wydawca publikacji: Sebastian Kotliński, *Świebodzickie stacje na tle linii kolejowej Wrocław–Świebodzice–Wałbrzych 1843–2023 historia w zarysie*, Poznań 2023, ss. 128.

Wystawy

1. 16 stycznia – 30 marca 2023 r.: Konrad Jan Waluś, *Z rabatami za pan brat czyli współczesne bony, talony, kupony*, wystawa w Siedzibie Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego w Warszawie.

2. 26–28 maja 2023 r.: Konrad Jan Waluś, *Polskie losy loteryjne*, wystawa podczas XVII Walnego Zjazdu Sprawozdawczo-wyborczego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego, Poznań-Biedrusko.
3. 4 września – 25 listopada 2023 r.: Konrad Jan Waluś, *Od losów loteryjnych do zdrapek – krótka historia*, Muzeum w Praszce.

SEKCJA NAUK HUMANISTYCZNYCH

Zarząd Sekcji Nauk Humanistycznych:

Przewodnicząca	dr Wioletta Żórawska
Sekretarz	mgr Natalia Hapek
Członek	mgr Małgorzata Duch

Sekcja została powołana 30 stycznia 2014 r.

Sekcja liczy 31 członków.

Sekcja Nauk Humanistycznych w 2023 r. nie zorganizowała spotkań naukowych i popularyzatorskich.

SEKCJA NAUK SPOŁECZNYCH

Zarząd Sekcji Nauk Społecznych:

Przewodniczący	dr Waldemar Podel
Wiceprzewodnicząca	dr Mariola Szewczyk-Jarocka
Sekretarz	dr Anna Nowacka

Sekcja liczy 42 członków.

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 1 czerwca 2023 r.: Odczyt dr. Konrada Burdyki *Płock i jego mieszkańcy jako przedmiot badań społecznych w latach 70. XX wieku. Refleksja w oparciu o „Zeszyty Badań Rejonów Uprzemysławianych”*.

2. 22 czerwca 2023 r.: Odczyt dr. Pawła Kaczmarczyka *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT przez przedsiębiorstwa. Wyniki analiz taksonomicznych.*
3. 21 września 2023 r.: Odczyt dr. inż. Leszka Pruszkowskiego *Przedsiębiorczość ludzka cecha dążenia do sukcesu i bezpieczeństwa społecznego.*
4. 19 października 2023 r.: Odczyt dr. Rafała Kani *Czy polityka powinna stać ponad prawem? Rzecz o zgubnych skutkach instrumentalizacji prawa. Przypadek komunistów polskich w początkach Polski Ludowej.*

22 czerwca 2023 r. Dr Paweł Kaczmarczyk wygłasza odczyt *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT przez przedsiębiorstwa...*

SEKCJA NAUK TECHNICZNYCH

Zarząd Sekcji Nauk Technicznych:

Przewodniczący *vacat*

Wiceprzewodniczący *vacat*

Sekretarz   mgr inż. arch. Iwona Wierzbicka
Członek   mgr Piotr Szczodrowski

Sekcja powstała w 2014 r.

Sekcja liczy 33 członków.

Sekcja Nauk Technicznych w 2023 r. nie zorganizowała spotkań naukowych i popularyzatorskich.

SEKCJA PEDAGOGICZNA

Zarząd Sekcji Pedagogicznej:

Przewodnicząca   prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska
Wiceprzewodnicząca   dr Agnieszka Głowala
Sekretarz   dr Maria Chmielewska

Sekcja liczy 34 członków.

Działania Sekcji koncentrowały się na realizacji zadań dotyczących następującej problematyki:

- popularyzacja nauki, literatury i problematyki uczenia się przez całe życie,
- prezentacja aktualnych publikacji pedagogicznych,
- prezentacja osiągnięć członków Sekcji oraz dorobku instytucji współpracujących z TNP.

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 30 marca 2023 r.: Odczyt *Blaski i cienie antropocentryzmu. Co na to edukacja?*

Prelegentka prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska podjęła refleksję nad potencjałem posthumanistycznego rozumienia edukacji w dobie kryzysu cywilizacyjnego i globalnych zagrożeń.

Przedstawiła szereg faktów oraz opinii naukowców (klimatologów, filozofów, socjologów, pedagogów) świadczących o tym, że epoka antropocenu przyniosła (i nadal przynosi) więcej szkody niż pożytku w relacjach człowieka z przyrodą, człowieka z człowiekiem, człowieka z technologią. Kryzys związany z pandemią dodatkowo wyostrzył obraz problemów i wyzwań, przed którymi stanęła ludzkość. Nawiązując do idei posthumanizmu, prelegentka poszukiwała odpowiedzi na pytanie, jak zmienia się i jak powinna dalej zmieniać się edukacja, aby życie na planecie możliwe było nie tylko dla ludzi, ale przede wszystkim z ludźmi.

2. 20 czerwca 2023 r.: Sesja tematyczna *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji* z okazji 230. rocznicy urodzin Aleksandra Fredry.

Czasami nie zdajemy sobie sprawy, jak bardzo pisarstwo Aleksandra hrabiego Fredry przeniknęło do języka potocznego, jak często „mówimy Fredrą”. Chociażby „wolność Tomku w swoim domku” czy „każda sowa głupia w dzień”. Twórczość Fredry jest znana z humoru postaci, ale też humoru sytuacyjnego i językowego. Unikał w swoich komediach dydaktyzmu i napastliwości, ale to wcale nie znaczy, że jego utwory „nie uczą”. Wręcz przeciwnie, może właśnie dlatego są doskonałą bazą do pracy edukacyjnej, nie tylko językowej, ale także wychowawczej. Mogą być pedagogiczną inspiracją dla nauczycielek i nauczycieli. O tym właśnie rozmawiano podczas sesji tematycznej w Towarzystwie Naukowym Płockim z okazji 230. rocznicy urodzin wybitnego komediopisarza, bajkopisarza, pamiętnikarza i poety. W spotkaniu wzięli udział: dr Marcin Lutomiński z prelekcją *Aleksander Fredro jako specyficzny moralista* oraz mgr Urszula Ambroziak-Bereszczyńska, która przedstawiła edukacyjne wątki twórczości Aleksandra Fredry. Podczas sesji wystąpili także prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski, dr Elżbieta Gozdowska, dr Maria Chmielewska oraz przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej TNP prof. Małgorzata Kamińska, prezentując wybrane bajki Fredry. Uczestnicy sesji mieli doskonałą okazję zapoznać się bliżej z postacią Fredry i jego bogatą twórczością.

20 czerwca 2023 r. Sesja tematyczna *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji*. Referat wygłasza dr Marcin Lutomierski

5 grudnia 2023 r. Wykład prof. Swietłany Sysojewej (po lewej) poświęcony sprawom edukacji w Ukrainie w czasie wojny. Po prawej przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej prof. Małgorzata Kamińska

3. 5 grudnia 2023 r.: Wykład prof. Swietłany Sysojowej *Pedagogika na rzecz zapewnienia edukacji w Ukrainie w czasie wojny*.

W swoim wystąpieniu prof. Swietłana Sysojewa, sekretarz naukowa Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy przedstawiła działalność instytucji naukowych w obszarze rozwoju i unowocześniania edukacji w systemie szkolnictwa Ukrainy. Omówiła zmiany programowe, metodyczne i technologiczne, które dokonały się na przestrzeni ostatnich lat oraz wyzwania i problemy z jakimi boryka się społeczeństwo ukraińskie na skutek konfliktu zbrojnego. Uczestnicy spotkania wzięli udział w wielowątkowej, refleksyjnej dyskusji, moderowanej przez prof. Małgorzatę Kamińską, przewodniczącą Sekcji Pedagogicznej TNP.

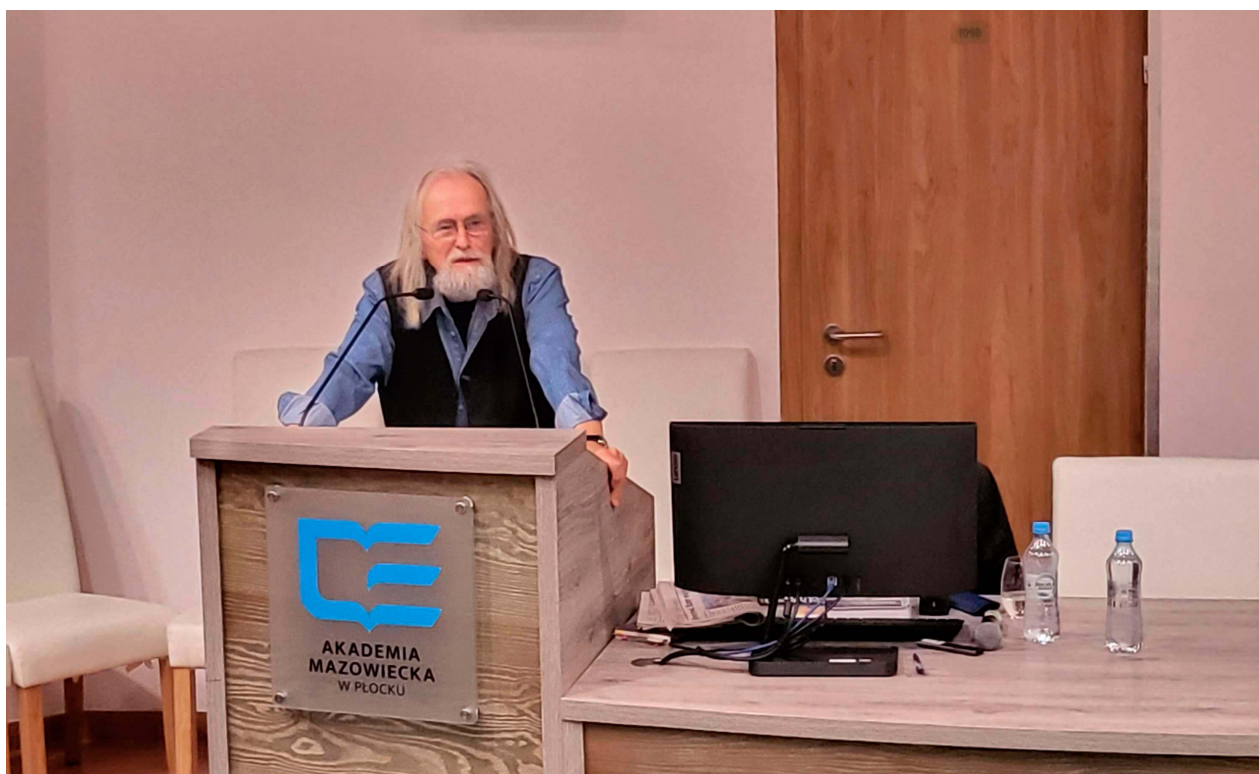
4. 1 kwietnia 2023 r. – 15 grudnia 2023 r.: Realizacja projektu edukacyjnego dla studentek i studentów szkół wyższych oraz mieszkank i mieszkańców województwa mazowieckiego. Projekt pod nazwą *Cykl interdyscyplinarnych spotkań naukowych – Nauka i Wiedza w praktyce* realizowano jako zadanie publiczne z funduszy Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach działalności oświatowej i szkoleniowej TNP. W przedsięwzięciu wzięło udział ponad 400 osób. Głównym celem projektu było podniesienie poziomu zainteresowania nauką poprzez popularyzację osiągnięć naukowych i przykładów wdrażania ich w praktyce. W ramach zadania publicznego odbyło się osiem interdyscyplinarnych otwartych spotkań naukowych w dwóch uczelniach płockich: Szkole Wyższej im Pawła Włodkowica i Akademii Mazowieckiej (w tym sześć spotkań z wybitnymi przedstawicielami nauki oraz dwa spotkania z doświadczonymi praktykami). Tematyka spotkań obejmowała następujące zagadnienia:

Kompetencje emancypacyjne w edukacji	prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak
Możliwości i granice wyjaśniania w naukach społecznych badających edukację	prof. dr hab. Krzysztof Rubacha

Jak bardzo dziwny jest ten świat? Socjalizacja, tożsamość i kultura w ponowoczesnych czasach	prof. UŁ dr hab. Magda Karkowska
Możliwości i granice wyjaśniania w naukach społecznych badających edukację	prof. dr hab. Krzysztof Rubacha
Krytycznie – twórczo – dla dobra wspólnego: powrót do idei mądrości w edukacji	prof. dr hab. Krzysztof J. Szmidt
Dotknięci do żywego – edukacja jako <i>deep play</i>	prof. dr hab. Krzysztof Maliszewski
Odyseusz. O wyobraźni, radości i kształceniu	prof. dr hab. Tadeusz Sławek
Działalność placówek opiekuńczo- wychowawczych na przykładzie Fundacji E.F.O.P	mgr Joanna Banach
Streetworking jako metoda pracy z dziećmi ulicy na przykładzie działalności pedagogicznej plockich streetworkerów	mgr Tomasz Gębarowski, mgr Ewa Jabłońska

7 października 2023 r. Spotkanie naukowe z prof. Krzysztofem Rubachą
w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku

12 grudnia 2023 r. Spotkanie naukowe z prof. Tadeuszem Sławkiem
w Akademii Mazowieckiej w Płocku

Końcowym etapem projektu było zorganizowanie w dniu 14 grudnia 2023 r. konferencji podsumowującej efekty kilkumiesięcznej pracy. Nad sprawną realizacją całości projektu czuwała koordynatorka dr Iwona Szczęsna oraz moderatorki spotkań – członkinie TNP: przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej prof. Małgorzata Kamińska oraz dr Agnieszka Rumianowska.

5. Członkinie i członkowie Sekcji Pedagogicznej uczestniczyli w sesjach, prelekcjach, konferencjach organizowanych w ramach działalności Towarzystwa. Przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej TNP prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska została zaproszona do komitetu naukowego konferencji pt. *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*. Członkinie i członkowie Sekcji byli także recenzentami artykułów naukowych w „Roczniku Towarzystwa Naukowego Płockiego” oraz „Płockim Roczniku Historyczno-Archiwalnym”.

GRANTY

1. *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii – siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku – etap IV – grant Samorządu Województwa Mazowieckiego na wymię pięciu okien w sali konferencyjnej oraz drzwi do ogrodu w siedzibie TNP przy pl. Narutowicza 8 w Płocku. Wartość: 79 686,07 zł.*
2. *Cykl interdyscyplinarnych spotkań naukowych – Nauka i Wiedza w praktyce – grant Samorządu Województwa Mazowieckiego, którego celem było podniesienie poziomu zainteresowania nauką poprzez popularyzację osiągnięć naukowych i przykładów wdrażania ich w praktyce (osiem interdyscyplinarnych otwartych spotkań naukowych). Wartość: 22 000,00 zł.*
3. *Aleksander Maciesza – ochrona spuścizny ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego – grant Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka” na digitalizację czterech jednostek archiwaliów i restaurację dwóch rękopisów ze spuścizny A. Macieszy. Wartość: 21 000,00 zł.*
4. *Ochrona dziedzictwa kulturowego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego – grant Samorządu Województwa Mazowieckiego na przeprowadzenie konserwacji trzech starodruków z XVI–XVII wieku oraz digitalizację i mikrofilmowanie starodruku z XVIII wieku i cyfryzację kwartalnika „Ziemia Mazowiecka” z lat 1959–1961. Wartość: 20 000,00 zł.*
5. *Digitalizacja dzieła Mikołaja Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium, libri VI”, Norymberga 1543 – grant Ministerstwa Edukacji i Nauki, którego operatorem był Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wartość: 20 000,00 zł.*
6. *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym – Grant Naukowo-Badawczy Prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego na opracowanie oryginalnych prac powstałych w wyniku prowadzonych badań dotyczących województwa płockiego*

III. UDZIAŁ TNP W KONFERENCJACH, SESJACH NAUKOWYCH I INNYCH WYDARZENIACH

1. 9 stycznia 2023 r., Warszawa, Pałac Prezydencki: Uroczystość *Polonia Rediviva*, która zakończyła Narodowe Obchody Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. W wydarzeniu uczestniczyli: prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski oraz wiceprezesi ks. prof. Daniel Brzeziński i dr Grzegorz Gołębiowski.
2. 18 lutego 2023 r., Ratusz Staromiejski w Toruniu: Uroczyste otwarcie wystawy z okazji 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika zatytułowanej *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół De revolutionibus Mikołaja Kopernika*, towarzyszącej Światowemu Kongresowi Kopernikańskiemu. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
3. 3 maja 2023 r., Płock: Miejskie obchody Święta Konstytucji 3 Maja. Uczestniczył sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski.
4. 14 czerwca 2023 r., Warszawa, Senat RP: Konferencja pt. *Status i funkcjonowanie towarzystw naukowych w Polsce*, zorganizowana z okazji 60-lecia Rady Towarzystw Naukowych PAN z inicjatywy marszałka Senatu RP prof. Tomasza Grodzkiego wspólnie z Radą. Otwierając spotkanie marszałek podkreślił rolę i znaczenie towarzystw naukowych i zapewnił o wsparciu dla nich ze strony Senatu. Podczas konferencji przybliżono historię i funkcjonowanie towarzystw naukowych w Polsce. Przewodnicząca RTN, członek honorowy TNP prof. Iwona Hofman wygłosiła referat *Problemy towarzystw naukowych w świetle obowiązującego prawa*, natomiast prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski omówił projekty nowelizacji ustaw regulujących status towarzystw naukowych. Z kolei w moderowanej dyskusji pt. *Sytuacja towarzystw naukowych według ich podziału*, grupę towarzystw ogólnych reprezentował członek TNP prof. Stanisław Kunikowski. W konferencji wzięli udział również prof. Andrzej

Kansy – członek Zarządu TNP i dr Waldemar Podel – przewodniczący Sekcji Nauk Społecznych TNP.

5. 30 czerwca – 1 lipca 2023 r., Politechnika Warszawska Filia w Płocku, Dom Technika w Płocku: *VI Forum Budowlane – Budownictwo zrównoważone*. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
6. 17–19 sierpnia 2023 r., Płock: Miejskie obchody 103. rocznicy obrony Płocka przed bolszewikami. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiowski.
7. 9 września 2023 r., Książnica Płocka: XII edycja *Narodowego Czytania* pod patronatem Pary Prezydenckiej. W czytaniu *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej wziął udział prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski.
8. 13 września 2023 r., Zamek w Gostyninie: Spotkanie jubileuszowe z okazji 15-lecia Gostynińskiego Towarzystwa Kulturalno-Naukowego połączone z promocją piątego tomu „Rocznika Gostynińskiego”. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
9. 28 września 2023 r., Archiwum Państwowe w Płocku: Konferencja naukowa *Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945* zorganizowana przez APP i Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Uczestniczyli: sekretarz generalny dr Tomasz Piekarski i skarbnik Jan Milner.
10. 3 października 2023 r., Politechnika Warszawska Filia w Płocku: 57. Inauguracja Roku Akademickiego 2023/2024. Uczestniczyli: prof. Zbigniew Kruszewski – prezes TNP i prof. Andrzej Kansy – członek Zarządu TNP.
11. 10 października 2023 r., Akademia Mazowiecka w Płocku: Inauguracja Roku Akademickiego. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
12. 9 listopada 2023 r., Fort Legionów w Warszawie: Uroczystość wręczenia Nagród Instytutu De Republica za wybitne osiągnięcia naukowe w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych.

Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.

13. 11 listopada 2023 r., Płock: Miejskie obchody Narodowego Święta Niepodległości. Uczestniczyli: prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski, członek Zarządu TNP prof. Andrzej Kansy, przewodnicząca Sekcji Pedagogicznej prof. Małgorzata Kamińska.
14. 15 listopada 2023 r., Warszawa, Pałac Staszica: Uroczyste posiedzenie Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk z okazji 60-lecia jej istnienia. Po części oficjalnej, przewodnicząca RTN, członek honorowy TNP prof. Iwona Hofman wygłosiła referat *Aktualne problemy towarzystw naukowych w świetle obowiązującego prawa*. Z referatem *Rozwiązania prawne regulujące status towarzystw naukowych* wystąpił wiceprzewodniczący RTN, prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski. W wydarzeniu uczestniczył również członek Zarządu TNP prof. Andrzej Kansy (były członek RTN).
15. 18 listopada 2023 r., siedziba Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie: Uroczyste Posiedzenie Naukowe PAU z wykładem prof. Aleksandra B. Skotnickiego nt. *Kopernik w Krakowie i Kraków Kopernikowi*. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował prezes prof. Zbigniew Kruszewski.
16. 22 listopada 2023 r., Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie: Konferencja *Rola instytucji oraz stowarzyszeń naukowych i kulturalnych w badaniu i dokumentowaniu dziedzictwa małych ojczyzn – przykład północnego Mazowsza*. Uczestniczył prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski, który był również członkiem Rady Naukowej konferencji.
17. 1 grudnia 2023 r., Bazylika Katedralna pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Płocku, Muzeum Diecezjalne w Płocku, Galeria Przystań I Prywatnego Liceum Sztuk Plastycznych im. Władysława Drapiewskiego: Jubileusz 30-lecia I Prywatnego Liceum Sztuk Plastycznych im. Władysława Drapiewskiego. Towarzystwo Naukowe Płockie reprezentował skarbnik TNP Jan Milner.

9 stycznia 2023 r. Uroczystość *Polonia Rediviva* w Pałacu Prezydenckim w Warszawie. Na zdjęciu (od lewej): wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiwski, wiceprezes TNP ks. prof. Daniel Brzeziński, prezydent RP dr Andrzej Duda i prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski. Fot. Kancelaria Prezydenta RP

14 czerwca 2023 r. Konferencja pt. *Status i funkcjonowanie towarzystw naukowych w Polsce* w Senacie RP z okazji 60-lecia Rady Towarzystw Naukowych PAN. Za stołem prezydyjnym (od lewej): członek Prezydium RTN prof. Andrzej Grzywacz, przewodnicząca RTN prof. Iwona Hofman, marszałek Senatu RP prof. Tomasz Grodzki, wiceprzewodniczący RTN, prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski, wiceprzewodnicząca RTN prof. Anna Gronowska-Senger

IV. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PROSEMINARIUM NAUKOWEGO PRZY TNP

Proseminarium Naukowe przy Towarzystwie Naukowym Płockim zostało powołane decyzją Zarządu TNP w 2019 r. w miejsce dotychczasowego Seminarium Doktoranckiego i działa w oparciu o Regulamin zatwierdzony 13 maja 2019 r.

Zadaniem Proseminarium jest prowadzenie zajęć mających na celu przygotowanie uczestników do samodzielnej pracy naukowej, m.in. poprzez pisanie artykułów naukowych, poznanie metodologii badań w różnych dziedzinach i dyscyplinach nauki oraz przedstawianie i opracowywanie wyników prowadzonej kwerendy. Działalność Proseminarium może odbywać się w różnych formach, tj.:

- spotkania naukowe ze specjalistami określonych dziedzin i dyscyplin nauki;
- posiedzenia naukowe z wystąpieniami jego uczestników oraz dyskusją;
- konsultacje grupowe i indywidualne z kierownikiem Proseminarium.

Kierownikiem Proseminarium Naukowego jest ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński, wiceprezes TNP – odpowiedzialny w Zarządzie za sprawy naukowe. Obowiązki sekretarza pełni pracownik TNP Maciej Wróbel.

W związku ze zmianą dotychczasowej formuły i celu działalności Seminarium Doktoranckiego, a obecnie Proseminarium Naukowego przy TNP, w 2023 r. nie odbywały się stacjonarne posiedzenia jego uczestników. Mogli oni natomiast regularnie korzystać z indywidualnych konsultacji zdalnych.

V. DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁU TNP W ŁĘCZYCY

Zarząd Oddziału TNP w Łęczycy:

Przewodniczący	mgr inż. Stanisław Pawlak
Sekretarz	mgr Mirosława Żydek
Skarbnik	mgr Alicja Łosińska
Członkowie	mgr Anna Dłużewska-Sobczak dr Tomasz Stolarczyk

1. W roku sprawozdawczym 2023 Zarząd łęczyckiego Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego odbył dwa posiedzenia (10 stycznia oraz 12 września), podczas których omawiano: poczynione i planowane działania Oddziału w 2023 r. we współpracy z Towarzystwem Naukowym Płockim, Archiwum Państwowym w Płocku Oddział w Łęczycy, Muzeum w Łęczycy, Towarzystwem Miłośników Ziemi Łęczyckiej i Łódzkim Towarzystwem Naukowym; stan finansów Oddziału i składki członkowskie; plany wydawnicze oraz inne sprawy.
2. W dniu 3 marca 2023 r. odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Członków Stowarzyszenia Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy. Na zebraniu przyjęto jednogłośnie:
  - Sprawozdanie Zarządu Oddziału z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy za okres 2019–2022, które złożył mgr inż. Stanisław Pawlak przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy,
  - Wytyczne do planu pracy na rok 2023 przewodniczącego Oddziału TNP w Łęczycy mgr. inż. Stanisława Pawlaka,
  - Sprawozdanie finansowe za rok 2022 złożone przez mgr Alicję Łosińską, skarbnika Oddziału TNP w Łęczycy,
  - pozytywnie oceniano dobór tematyki wykładów, wysoką frekwencję na spotkaniach otwartych, duży udział młodzieży z łęczyckich szkół średnich, zaangażowanie władz samorządowych

w spotkaniach, wydanie trzech publikacji w czasie kadencji oraz zorganizowanie uroczystych obchodów 45-lecia istnienia Oddziału,

- udzielono absolutorium członkom Zarządu oraz przyjęcia i zatwierdzenia wytycznych do planu pracy oraz planu finansowego.

12 września 2023 r. Członek Zarządu Oddziału TNP w Łęczycy dr Tomasz Stolarczyk przed wygłoszeniem odczytu nt. szkolnictwa w Łęczycy

Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy ukonstytuował się w następującym składzie:

- przewodniczący – mgr inż. Stanisław Pawlak,
- sekretarz – mgr Mirosława Żydek,
- skarbnik – mgr Alicja Łosińska,
- członkowie Zarządu – dr Tomasz Stolarczyk i mgr Anna Dłużewska-Sobczak.

Wolne wnioski:

- kontynuować starania o pozyskanie nowych członków stowarzyszenia,

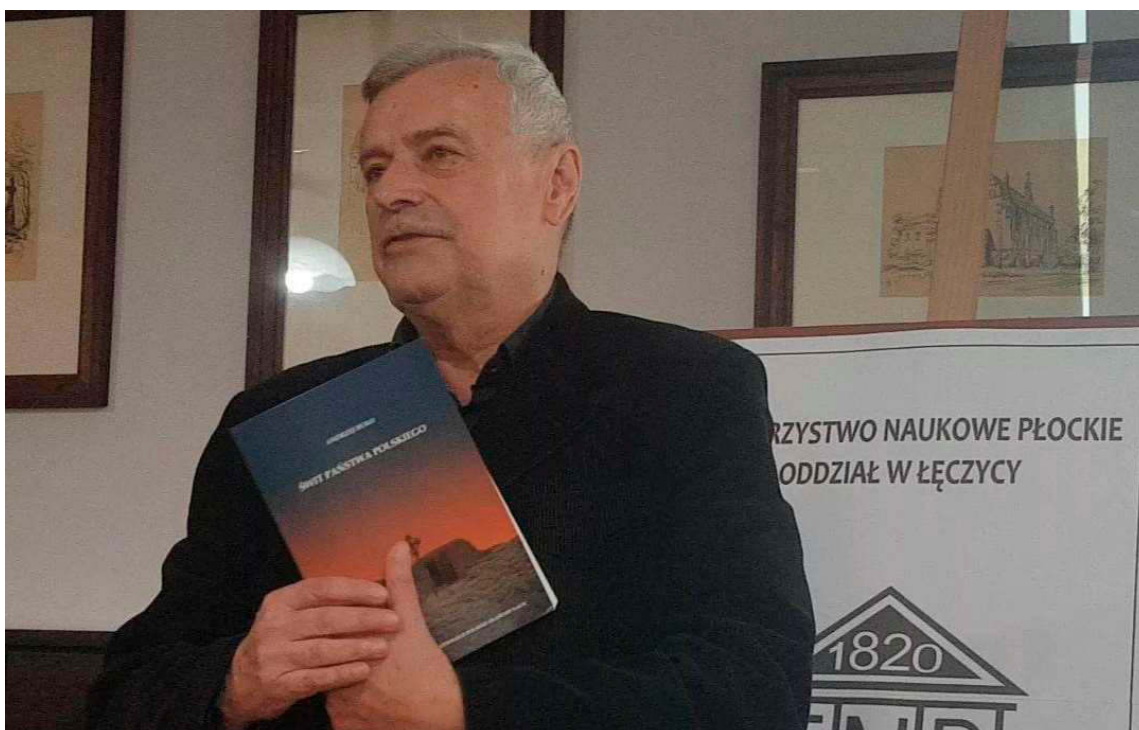
- promować działalność Oddziału w social mediach,
- podtrzymywać współpracę z placówkami oświatowymi oraz władzami miasta i powiatu,
- poczynić starania o przygotowanie kolejnej publikacji.

Działalność naukowa i popularyzatorska

1. 10 stycznia 2023 r.: Odczyt mgr. Andrzeja Dolińskiego pt. *160. rocznica Powstania Styczniowego na Ziemi Łęczyckiej*.
2. 17 lutego 2023 r.: W siedzibie Archiwum Państwowego w Płocku Oddział w Łęczycy odbył się odczyt prof. Anny Kowalskiej-Pietrzak pt. *Chrzest Polski – fakty, mity, przypuszczenia*. Podczas spotkania przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy Stanisław Pawlak przywitał zebranych gości oraz przedstawił prelegentkę prof. Annę Kowalską-Pietrzak z Katedry Historii Średniowiecznej Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego. Następnie wręczył Pawłowi Kuleszy, burmistrzowi Łęczycy dyplom oraz pamiątkowy medal z okazji 200-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego przyznany w uznaniu zasług i z podziękowaniem za wkład w działalność Towarzystwa.
 „Zgodnie ze statutem TNP krzewi i upowszechnia naukę, prowadzi i popiera badania naukowe oraz gromadzi materiały, w szczególności dotyczące Płocka oraz terenów związanych z regionem. Czyni to również poprzez oddziały terenowe, takie jak w Łęczycy. 8 grudnia 2022 r. Oddział TNP w Łęczycy obchodził 45-lecie. Powstałe w 1820 r. Towarzystwo Naukowe Płockie liczy już ponad 200 lat. Z tej okazji wybito medal okolicznościowy, którym odznacza się osoby zasłużone dla Towarzystwa” – powiedział Stanisław Pawlak, przewodniczący Oddziału TNP.
 Następnie prof. Anna Kowalska-Pietrzak wygłosiła odczyt na temat chrztu Polski i dziejów państwa polskiego związanych z tym ważnym wydarzeniem.
3. 3 marca 2023 r.: Odczyt prof. dr hab. Marii Wichowej pt. *Moda językowa w obszarze kultury popularnej. Problemy komunikacji społecznej*.

3 marca 2023 r. Odczyt prof. Marii Wichowej z zakresu językoznawstwa. Po lewej przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy mgr inż. Stanisław Pawlak

26 kwietnia 2023 r. Odczyt i promocja książki prof. Andrzeja Buko (na zdjęciu) pt. *Świt państwa polskiego*

4. 26 kwietnia 2023 r.: Towarzystwo Naukowe Płockie Oddział w Łęczycy oraz Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi zorganizowały wspólnie w siedzibie Archiwum Państwowego w Płocku Oddział w Łęczycy odczyt wraz z promocją książki prof. dr. hab. Andrzeja Buko pt. *Świt państwa polskiego*.
5. 18 maja 2023 r.: Odczyt prof. Jacka Pietrzaka pt. *General Władysław Sikorski w 80. rocznicę tragedii na Gibraltarze*.
6. 25 maja 2023 r.: Odczyt dr Adrianny Szczerby pt. *Archeologia w badaniach zbrodni katyńskiej*.
7. 12 września 2023 r.: Odczyt dr. Tomasza Stolarczyka pt. *Szkolnictwo w Łęczycy*.
8. 26 października 2023 r.: Odczyt dr Adrianny Szczerby pt. *Prehistoria i przemiany światopoglądowe w Europie*.
9. 15 listopada 2023 r.: Odczyt prof. dr. hab. Ryszarda Grygiela pt. *Ziemia łęczycka w okresie przedpiastowskim*.
10. 5 grudnia 2023 r.: Odczyt ks. dr. Mirosława Jagiełły pt. *875-lecie Góry św. Małgorzaty*.

18 maja 2023 r. Odczyt prof. Jacka Pietrzaka poświęcony gen. Władysławowi Sikorskiemu

Publikacje

Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego Oddział w Łęczycy we współpracy z Burmistrzem Miasta Łęczycy wydał album *Łęczycyca Miasto Królów*. Teksty do publikacji napisali Stanisław Pawlak i Tomasz Stolarczyk, rysunki wykonała Mirosława Żydek, a fotografie m.in. Stanisław Pawlak.

Aktywność Oddziału TNP w Łęczycy w środowisku lokalnym

1. 3 maja 2023 r.: Udział w uroczystych obchodach Święta Konstytucji 3 Maja na zaproszenie władz Miasta Łęczycy.
2. W drugiej połowie maja 2023 r.: Udział w spotkaniach z dyrektorami łęczyckich szkół ponadpodstawowych w sprawie zaplanowania współpracy z TNP oraz promocji wydawnictw TNP Oddział w Łęczycy.
3. 8 września 2023 r.: Udział w 84. rocznicy Bitwy nad Bzurą (ceremoniał wojskowy, złożenie kwiatów przed Pomnikiem Bohaterów Walk nad Bzurą, Apel Poległych).
4. 1 listopada 2023 r.: Członkowie łęczyckiego Oddziału TNP współorganizowali z Towarzystwem Miłośników Ziemi Łęczyckiej kwestę na odbudowę zabytkowych pomników na łęczyckim cmentarzu.
5. 11 listopada 2023 r.: Udział w uroczystościach Narodowego Święta Niepodległości.
6. Członkowie TNP Oddział w Łęczycy uczestniczyli w imprezach organizowanych przez placówki i organizacje łęczyckie: Muzeum, Dom Kultury, Bibliotekę Miejską, Bibliotekę Pedagogiczną, szkoły, Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyckiej, Uniwersytet III Wieku i inne.

Okładka albumu wydanego w 2023 r. staraniem Oddziału TNP w Łęczycy

VI. DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI ODNOWY ZABYTKÓW PŁOCKA IMIENIA BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO

Zarząd Fundacji:

Prezes Zarządu, Dyrektor Fundacji *vacat*

Członek *mgr Henryk Malesa*

Organem kontrolnym Fundacji była Rada Nadzorcza działająca w składzie:

Przewodniczący *dr Waldemar Podel*

Członkowie *mgr inż. Ewa Jaszczak*

mgr inż. Ireneusz Szychowski

W roku sprawozdawczym 2023 Fundacja Odnowy Zabytków Płocka imienia Bolesława Krzywoustego nie prowadziła działalności statutowej.

Salonik im. Gustawa Zielińskiego w budynku TNP po remoncie
– malowaniu ścian oraz cyklinowaniu i lakierowaniu podłogi

VII. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA TNP

1. Działalność wydawnicza prowadzona jest w oparciu o Regulamin Wydawnictwa Naukowego Towarzystwa Naukowego Płockiego, Wytyczne dla autorów i recenzentów publikacji wydawanych przez WN TNP oraz Zasady etyki publikacyjnej WN TNP.
2. W 2023 r. nakładem Towarzystwa Naukowego Płockiego ukazały się następujące publikacje:
  - *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2022*. Format A5, objętość 10,5 ark. wyd. Nakład 400 egz. Druk: „Mediakolor” Sp. z o.o., Płock.
  - „Notatki Płockie” – numery: 1 (274), 2 (275), 3 (276), redaktor naczelny Grzegorz Gołębiwski. Format B5, objętość po 7 ark. wyd., razem 21 ark. wyd. Nakład po 150 egz. Druk: Wydawnictwo i Poligrafia „Iwanowski”, Płock.
  - Stanisław Pawlak, Tomasz Stolarczyk, *Łęczycza Miasto Królów*, TNP Oddział w Łęczycy, Urząd Miejski w Łęczycy, Łęczycza 2023. Format A4 (poziom), objętość 8,5 ark. wyd. Nakład 1000 egz. Druk: Drukarnia Biały Kruk, Białystok.

RAZEM: 40 arkuszy wydawniczych.

3. Od numeru 1 (274) z 2023 r. zmienił się format „Notatek Płockich” z dotychczasowego A4 na zmniejszony B5. Jest to kolejny etap zmian, jakie pismo przechodzi od czasu objęcia go przez nowego redaktora naczelnego i redakcję w 2018 r. Pierwszą modyfikacją była zamiana przypisów końcowych na przypisy dolne. Zmiana formatu jest podyktowana potrzebą unowocześnienia czasopisma i dostosowania go do obowiązujących standardów.
4. „Notatki Płockie” znalazły się w *Wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych* ogłoszonym przez ministra edukacji i nauki w dniu 17 lipca 2023 r. (ze zmianami z dnia 3 listopada 2023 r.) uzyskując 20 punktów w dyscyplinach naukowych „historia” oraz „literaturoznawstwo”.

5. Z inicjatywy Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk w 2023 r. ukazała się książka *Spoleczny wymiar działalności towarzystw naukowych* pod redakcją naukową Iwony Hofman, Jerzego Błażejowskiego i Andrzeja Kansego (PAN, Warszawa 2023). W publikacji znalazło się kilka artykułów autorstwa członków Towarzystwa Naukowego Płockiego:
- Iwona Hofman, *Komunikacja naukowa i popularyzacja wiedzy jako społeczne zobowiązania towarzystw naukowych*,
  - Zbigniew Kruszewski, *Spoleczny ruch naukowy – potrzeba uregulowań prawnych*,
  - Stanisław Kunikowski, *Wkład towarzystw naukowych w tworzenie i rozwój uczelni wyższych w Polsce*,
  - Andrzej Kansy, *Sytuacja towarzystw naukowych w Polsce w drugiej dekadzie XXI w.*,
  - ks. Daniel Brzeziński, *Zbiory specjalne Towarzystwa Naukowego Płockiego*,
  - Tomasz Piekarski, *Archiwum Towarzystwa Naukowego Płockiego*,
  - Barbara Pacewska, I. Wilińska, K. Pielichowski, *Wkład Polskiego Towarzystwa Kalorymetrii i Analizy Termicznej im. Wojciecha Świętosławskiego w rozwój i upowszechnianie nauki*.

Począwszy od numeru 1 (274) z 2023 r. „Notatki Płockie” wydawane są w nowym, mniejszym niż dotychczas formacie B5

VIII. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI IM. ZIELIŃSKICH TNP

Biblioteka im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego jako biblioteka naukowa w roku sprawozdawczym realizowała podstawowe zadania w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania księgozbioru.

Placówka zgromadziła 638 pozycji w ramach wymiany i darów. Stan zbiorów na dzień 31 grudnia 2023 r. wynosił 418 372 jednostki biblioteczne.

Jednym z najcenniejszych zabytków w zbiorach specjalnych Biblioteki im. Zielińskich jest pierwodruk dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI* (Norymberga 1543), dlatego też placówka czynnie włączyła się w obchody 550. rocznicy urodzin wielkiego astronoma oraz 480. rocznicy pierwszego wydania epokowego traktatu, przypadające w 2023 r., biorąc udział w ogólnopolskich oraz płockich projektach naukowych i edukacyjnych. Załedwie 12 polskich bibliotek posiada w swoich zbiorach ten cenny druk, a w Polsce jest w sumie 14 egzemplarzy norymberskiego wydania. Biblioteka im. Zielińskich prezentowała dzieło Kopernika ze swoich zasobów w postaci planszowej kopii na ogólnopolskiej wystawie *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół „De revolutionibus” Mikołaja Kopernika* w Toruniu (luty–maj 2023 r.). Natomiast oryginał dzieła eksponowano w czasie specjalnych pokazów w Płocku: dwóch w siedzibie TNP i jednego w Muzeum Mazowieckim. W ramach współpracy z Płocką Lokalną Organizacją Turystyczną przeprowadzono także cykl zajęć edukacyjnych dla uczniów ze szkół podstawowych Płocka na temat traktatu *De revolutionibus orbium coelestium...* ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich. Ważnym przedsięwzięciem była digitalizacja i mikrofilmowanie starodruku (przez firmę zewnętrzną), które ze względów bezpieczeństwa wykonano w siedzibie Towarzystwa. Wersja cyfrowa została udostępniona na stronie biblioteki cyfrowej prowadzonej przez Bibliotekę Narodową www.polona.pl, w gronie innych pierwodruków z polskich zbiorów.

W 2023 r. przeprowadzono digitalizację i mikrofilmowanie dzieła
Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium...*
Zadanie wykonała specjalistyczna firma Skanowanie.pl przy użyciu
najwyższej klasy profesjonalnego sprzętu do skanowania starych druków

Wykonano również digitalizację oraz mikrofilmowanie
starodruku Francisco Roncalli Parolino *Historiae Morborum* (Brixie
1741), kwartalnika „Ziemia Mazowiecka” z lat 1959–1961 oraz
czterech jednostek archiwaliów ze spuścizny Aleksandra Macieszy.
Obiekty opracowano w systemie dLibra i zamieszczono w Płockiej
Bibliotece Cyfrowej.

Zabiegom konserwatorskim poddano trzy starodruki, cenne
polonica z XVI i XVII wieku. Wykonano także restaurację dwóch
zniszczonych rękopisów ze spuścizny A. Macieszy.

Biblioteka im. Zielińskich kontynuowała współpracę z Narodowym
Instytutem Fryderyka Chopina w Warszawie dotyczącą zbiorów
muzycznych. W październiku 2023 r. muzykolog z NIFC wykonał
prace polegające na przygotowaniu do digitalizacji i opracowania
(m.in. opieczętowanie, nadanie sygnatur) kolejnej partii muzykaliów
ze starego zasobu Biblioteki, w sumie ok. 150 jednostek. Ponadto

wykonano kwerendę dotyczącą polskich źródeł muzycznych w inwentarzach rękopisów i starodruków z XVIII wieku, co pozwoliło wytypować kolejne pozycje do projektu realizowanego we współpracy z NIFC.

Czytelnia zbiorów nowszych czynna była w każdą środę w godz. 10.00–17.00, natomiast od września w godz. 10.00–15.00. Liczba użytkowników zbiorów nowszych Biblioteki wyniosła 245 osób, którym udostępniono 1 155 jednostek bibliotecznych, w tym 349 wol. książek, 326 wol. czasopism i 480 jednostek cyfrowych w czytelni multimedialnej.

Zbiory specjalne dostępne były dla czytelników każdego dnia roboczego po wcześniejszym uzgodnieniu terminu i określeniu potrzeby badawczej. Czytelnia zbiorów specjalnych pełni jednocześnie funkcję czytelni Archiwum TNP. W roku sprawozdawczym przyjęto 34 osoby, którym udzielono informacji o zbiorach i udostępniono 118 jednostek. Prowadzono odrębny rejestr czytelników i zbiorów udostępnionych.

Szymon Starowolski, *Polonia nunc demum recognita et aucta...*, [b.m.w.] 1656 r.
Stan przed i po zabiegach konserwatorskich

Zrealizowano 49 kwerend dotyczących księgozbioru Biblioteki, w tym 39 dotyczących zbiorów specjalnych.

Strona Płocka Biblioteka Cyfrowa (www.tnp.org.pl/biblioteka/dlibra) liczy 598 pozycji, w roku sprawozdawczym powiększyła się o osiem jdn. Stronę odwiedziło 368 992 czytelników. Natomiast na stronę internetową z katalogami Biblioteki odnotowano 307 585 wejść.

Zabytkowe zbiory Biblioteki prezentowane były w czasie pięciu lekcji bibliotecznych oraz sześciu specjalnych pokazów. Udział w nich wzięło 248 osób. Pokaz cennych zabytków piśmiennictwa obejrżeli m.in. przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia tj. podsekretarz stanu Piotr Bromber oraz rzecznik prasowy Wojciech Andrusiewicz (30 stycznia 2023 r.), a także delegacja Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie (29 września 2023 r.). Ponadto w okresie październik–listopad w ramach współpracy z Płocką Lokalną Organizacją Turystyczną zrealizowano cykl 13 zajęć edukacyjnych dla uczniów klas VII–VIII płockich szkół podstawowych na temat pierwszego wydania dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium...* ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich, w których udział wzięło ok. 260 osób.

W roku sprawozdawczym zrealizowano dwa granty celowe ze środków Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka” oraz Samorządu Województwa Mazowieckiego, a także zadanie Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (środki Ministra Edukacji i Nauki).

Informacja finansowa

Lp.	Wykaz zrealizowanych zadań	Poniesione koszty w złotych		Udział % kol. 4:3
		ogółem	w tym dotacja	
1	2	3	4	5
1.	<i>Aleksander Maciesza – ochrona spuścizny ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego</i>	29 207,60 zł	21 000 zł	71,90%
2.	<i>Ochrona dziedzictwa kulturowego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego</i>	29 925,20 zł	20 000 zł	77,15%
3.	<i>Digitalizacja dzieła Mikołaja Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium, libri VI”, Norimberga 1543</i>	20 000 zł	20 000 zł	100%

Stan posiadania zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP

Rodzaj zbiorów	Stan w dniu 31.12.2022 r.	Nabytki 2023 r.	Stan w dniu 31.12.2023 r.
druki zwarte nowsze	262 777	215	262 992
czasopisma	123 306	423	123 729
stare druki (w tym inkunabuły)	13 366 (93)	–	13 366 (93)
kartografia	831	-	831
ikonografia	82	-	82
muzykalia	67	–	67
rękopisy	1997	-	1997
dokumenty życia społecznego	3487	-	3487
Razem	405 913	638	406 551
mikrofilmy / mikrofiszce	2833	4	2837
digitalizacja	8975 jednostek	9	8984 jednostki
Razem	417 721	651	418 372

1. Gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów.

W roku 2023 Biblioteka im. Zielińskich TNP zgromadziła 638 wol. o wartości 11 725 zł

Nabytki Biblioteki im. Zielińskich TNP

Ogółem:

książki	215 wol.
<u>czasopisma</u>	<u>423 wol.</u>
RAZEM	638 wol. za kwotę 11 725,00 zł

w tym:

Wymiana

książki	6 wol.
<u>czasopisma</u>	<u>7 wol.</u>
RAZEM	13 wol. za kwotę 227,00 zł

Dary

książki	209 wol.
<u>czasopisma</u>	<u>416 wol.</u>
RAZEM	625 wol. za kwotę 11 498,00 zł

W zakresie prac bibliotecznych:

- przyjęto, wyselekcjonowano i wyceniono dary od osób fizycznych i instytucji oraz sporządzono pisemne ich wykazy,
- naniesiono akcesję nabytków (ceny, numery akcesji, pieczętki),
- prowadzono księgę akcesji oraz księgi inwentarzowe,
- opracowano 742 wol. nowych nabytków tj. 344 wol. książek i 398 wol. czasopism, w wewnętrznej bazie Biblioteki,
- dostarczono z magazynów i ponownie włączono do księgozbioru 675 wol. książek i czasopism,
- prowadzono ewidencję udostępnienia zbiorów na miejscu i wypożyczeń na zewnątrz przez osoby uprawnione,
- pełniono dyżury w czytelni, realizowano zamówienia czytelnicze, wykonywano wydruki komputerowe i kopie kserograficzne na zamówienie czytelników, udzielano informacji o zasobie i zasadach korzystania z księgozbioru stacjonarnie, telefonicznie oraz mailowo,
- opracowano metadane 8 zdigitalizowanych jednostek w systemie dLibra i włączono je do Płockiej Biblioteki Cyfrowej,
- przygotowano pozycje ze zbiorów specjalnych Biblioteki na lekcje biblioteczne oraz specjalne pokazy, w sumie 125 obiektów,
- prowadzono korespondencję w zakresie darów i wymiany zbiorów, w tym sporządzono 17 pism z podziękowaniami dla ofiarodawców,
- zrealizowano 2 użyczenia zbiorów specjalnych dla: Muzeum Warszawy, Muzeum Mazowieckiego w Płocku,
- przeprowadzono aktualizację księgozbioru podręcznego, a także powiększono zasób materiałów regionalnych tzw. *plocianów* i *masovianów*,

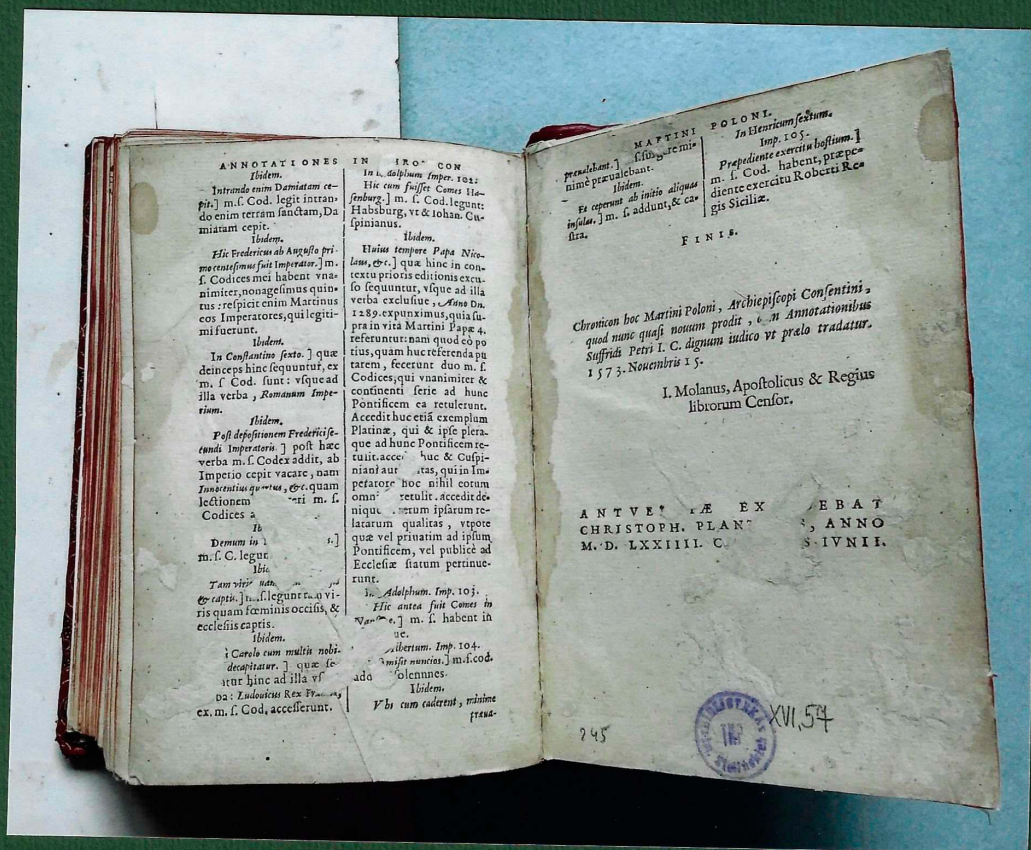
- sprawdzono kompletność numerów „Gazety Wyborczej” z lat 2015–2016 i oprawiono we własnym zakresie,
- przygotowywano pisma i notatki dotyczące realizowanych grantów, księgozbioru oraz działalności Biblioteki dla: Zarządu TNP, grantodawców, NIFC, wykonawców usług, Ośrodka Przetwarzania Informacji PIB, UMK oraz innych bibliotek,
- prowadzono bieżące prace porządkowe przy zbiorach specjalnych,
- przygotowywano ogłoszenia dla czytelników dotyczące funkcjonowania Biblioteki.

Dary i wymiana następujących czasopism:

Archiwum Medycyny Płockiej, Biezuńskie Zeszyty Historyczne, Biuletyn Muzealny (Muzeum Mazowieckie w Płocku), CNH Industrial wokół Nas, Copernicus, Echo Gąbina, Folia Toruniensia, Forum Dziennikarzy, Fundacja Jana Pawła II, Gazeta Lipnowska, GO! Magazyn Wewnętrzny Grupy Orlen, Gość Niedzielny, Informator Gminy Mochowo, Info Płock TV, Kronika Sejmowa, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, M 4 Międzyosiedlowy Magazyn Mieszkańców Płocka, Mariawita, Mazowiecki Rynek Pracy, Mazowsze. Serce Polski, Mazowsze: Studia Regionalne, Meritum, Miejski Zeszyt Statystyczny, Miesięcznik Pasterski Płocki, Muzealny Rocznik Pożarniczy, Nasz Gostynin, Nasz Płock, Nasz Sierpc, Nasza Gmina. Informator Gminy Stara Biała, Nasze Korzenie, Nauka, Notatki Płockie, Ochrona Zabytków, PetroNews, Płocki Rocznik Historyczno-Archiwalny, Polityka, Portal Płock, Postępy Techniki Jądrowej, Przegląd Polityczny, Przegląd Sejmowy, Rocznik Gostyniński, Rocznik Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu, Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego, Słowo Gozdowa, Studia Włocławskie, Tygodnik Płocki, Wiadomości Bocheńskie, Wieś Polska w czasie II wojny światowej, Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego, Zeszyty Wiejskie.

2. Opracowano Sprawozdanie do GUS z działalności Biblioteki im. Zielińskich TNP za 2022 r.
3. Pozyskano dotację i zrealizowano, w tym przygotowano umowy, protokoły, dokumentację projektu, sprawozdanie końcowe, zadania *Aleksander Maciesza – ochrona spuścizny ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego* dofinansowanego przez Fundację „Fundusz Grantowy dla Płocka”.
4. Pozyskano dotację i zrealizowano, w tym przygotowano umowy, protokoły, dokumentację projektu, sprawozdanie końcowe, zadania *Ochrona dziedzictwa kulturowego ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego* dofinansowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego.
5. Przygotowano aktualne informacje dotyczące Biblioteki im. Zielińskich na stronę internetową TNP (www.tnp.org.pl): dane dotyczące oferty, składania zamówień, informacji na temat księgozbioru, regulaminu.
6. Przygotowano opis historii i zbiorów Biblioteki im. Zielińskich dla projektu *Dziedzictwo muzyki polskiej* (prezentacja na stronie <https://polish.musicsources.pl/pl/lokalizacje>).
7. Zredagowano tekst na temat pierwodruku *De revolutionibus...* Mikołaja Kopernika na potrzeby Płockiej Lokalnej Organizacji Turystycznej.
8. Prace konsultacyjne z Biblioteką Uniwersytecką UMK w Toruniu związane z organizacją wystawy *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół „De revolutionibus” Mikołaja Kopernika* i planszową prezentacją pierwodruku dzieła Mikołaja Kopernika ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP.
9. Nadzór i konsultacje podczas digitalizacji dzieła Mikołaja Kopernika, *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI...* (Norymberga 1543) ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich, wykonanej przez zewnętrzną firmę w siedzibie TNP, 23–24 lutego 2023 r.

Martinus Polonus, *Chronicon*, Antverpiae 1574 r.
Stan przed i po zabiegach konserwatorskich

10. Prace konsultacyjne związane z posadowieniem na stronie Biblioteki Narodowej polona.pl wersji cyfrowej *De revolutionibus...* Mikołaja Kopernika ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich.
11. Opracowanie artykułu pt. *Dzieło Mikołaja Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium, libri VI...”* ze zbiorów *Biblioteki im. Zielińskich TNP w 550. rocznicę urodzin wielkiego astronoma* do „Notatek Płockich” 2023, nr 4.
12. Prace konsultacyjne w ramach zadania *Dziedzictwo muzyki polskiej* realizowanego we współpracy z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina w Warszawie.
13. Wytypowano starodruki do projektu *Dziedzictwo muzyki polskiej* w postaci zbioru XVIII-wiecznych librett operowych oraz sporządzono ich opis.
14. Koordynowano stronę Płocka Biblioteka Cyfrowa prezentującą pozycje zdigitalizowane ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich.
15. Uczestniczono w przeglądach czujek pożarowych oraz gaśnic i sieci hydrantowej w siedzibie Biblioteki.
16. W magazynie książek (pl. Narutowicza 2, I p.) wymieniono kompleksowo oświetlenie na energooszczędne.
17. Firma Biuromax zrealizowała naprawę serwera Biblioteki.

Prace dodatkowe:

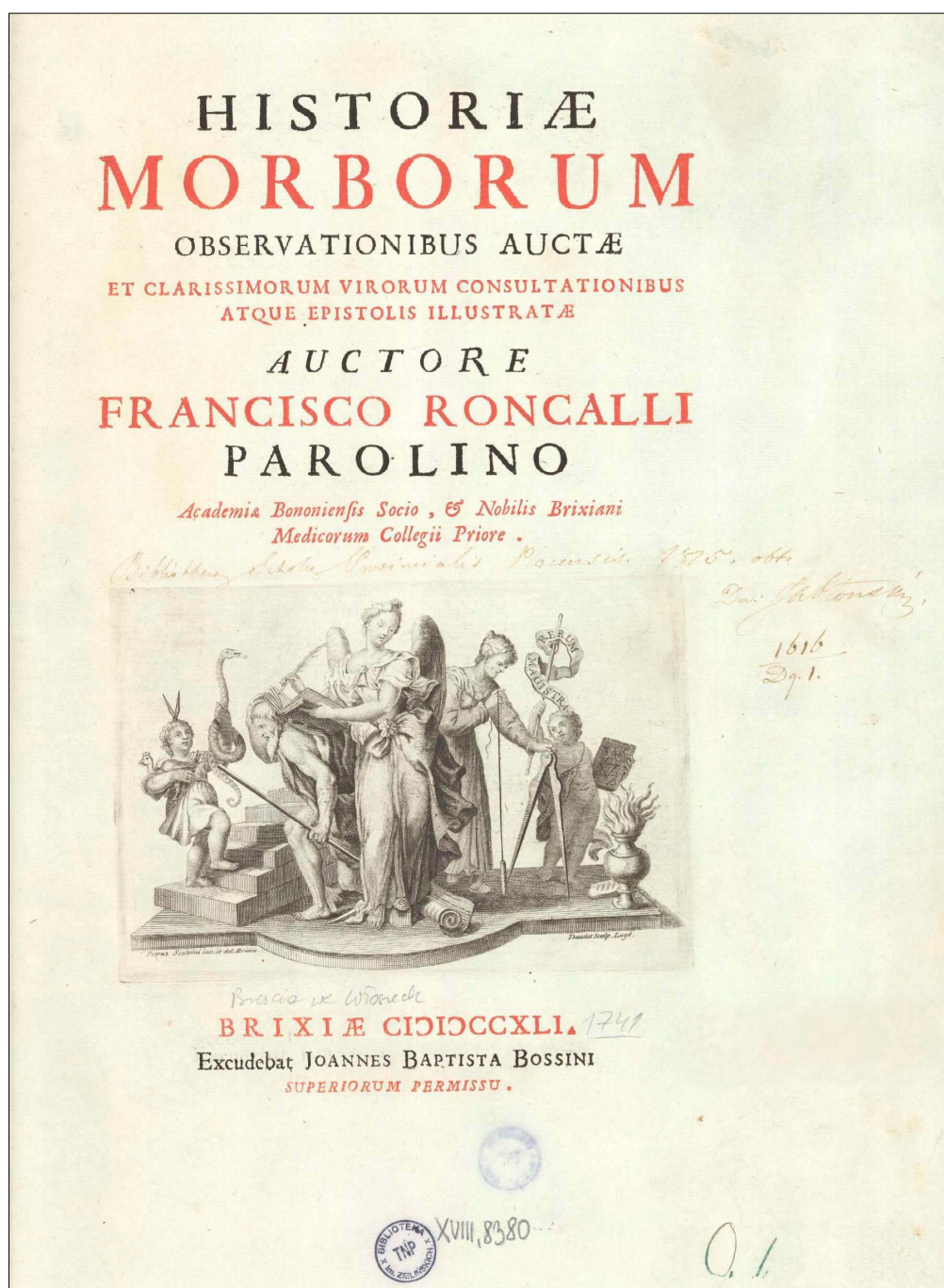
- Obsługiwano Walne Zebranie Członków Towarzystwa Naukowego Płockiego w dniu 22 maja 2023 r.
- Sporządzono protokół z Walnego Zebrania TNP odbytego 22 maja 2023 r.
- Opracowano biogramy trzech zmarłych członków na potrzeby Walnego Zebrania.
- Obsługiwano następujące spotkania organizowane przez/w TNP w 2023 r. oraz w większości sporządzono ich dokumentację fotograficzną: promocja książki prof. W. Rezmera *Nad Dolną Wisłą 1920 r.* (26 stycznia); wykład prof. M. Kokowskiego,

Dlaczego nadal interesuje nas Mikołaj Kopernik (16 lutego); promocja książek o tematyce wiślanej wydanych pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika (3 marca); odczyt dr E. Kołodziejkiej, *Elity lokalne II RP. Przypadek Płocka* (7 marca); odczyt dr. T. Piekarskiego, *Radziwie już jest miastem...* (23 marca); odczyt prof. M. Kamińskiej, *Blaski i cienie antropocentryzmu* (30 marca); finał konkursu *Spójrz w niebo* (31 marca); promocja książki dr. P. Gryszpanowicza i dr K. Grochowskiej-Iwańskiej, *Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej w Płocku* (28 kwietnia); konferencja *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym* (20 czerwca); wykład dr. K. Buczkowskiego, *Weryfikacja informacji w czasach Fake-newsów* (26 czerwca); odczyt dr. L. Pruszkowskiego, *Przedsiębiorczość ludzka cecha dążenia do sukcesu...* (21 września); odczyt dr hab. A. Stogowskiej, *Aleksander Maciesza zasłużony dla Płocka* (29 września); promocja książek ks. W. Szponara z cyklu *Życie po śmierci* (27 października); spotkanie *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała M. Grzybowskiego* (11 grudnia); sesja naukowa i promocja książki dr A. Wojciechowskiej i dr. P. Gryszpanowicza, *Płock w XIX-wiecznej kartografii* (19 grudnia).

- Udział w Komitecie organizacyjnym ogólnopolskiej konferencji naukowej *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*.
- Udział w szkoleniu *Realizacja zadań publicznych* zorganizowanym przez Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Mazowsza Płockiego prowadzonym przez Centrum Innowacji Społeczeństwa Informacyjnego, Płock 15 grudnia 2023 r.
- Udział w uroczystości rozdania grantów Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka” (17 stycznia) oraz w szkoleniu zorganizowanym przez Fundację dotyczącym realizacji zadań i sprawozdawczości (28 lutego).
- Udział w odczycie prof. J. Włodarczyka w Muzeum Mazowieckim z towarzyszącym mu pokazem pierwodruku

M. Kopernika, *De revolutionibus...* ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP, 2 października 2023 r.

- Obsługa nagrania scen do filmu *Wodnik cz. 3 Tajemnica* reż. A. Lewandowski w czytelni Biblioteki im. Zielińskich.
- Kolportowanie zaproszeń na imprezy TNP.

F.R. Parolino, *Historiae Morborum* – druk XVIII-wieczny ze zbiorów TNP poddany w 2023 r. digitalizacji dzięki dotacji Samorządu Województwa Mazowieckiego

IX. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM TNP

W roku sprawozdawczym zgodnie z wytycznymi dr. Tomasza Piekarskiego, sekretarza generalnego TNP, odpowiedzialnego z ramienia Zarządu TNP za Archiwum, przyjęto następujące ustalenia:

Zbiory Archiwum TNP tworzą:

- zespół Akta TNP z lat 1820–1969 (zasób opracowany),
- materiały dotychczas nieopracowane związane z działalnością TNP,
- inne archiwalia przekazane do TNP od 2023 r. tj. materiały związane z historią Płocka i Mazowsza Płockiego oraz inne dokumenty wskazane do przechowywania (Regulamin Archiwum TNP § 5 pkt. 2),
- archiwum zakładowe.

Zbiory specjalne Biblioteki im. Zielińskich TNP tworzą:

- wszystkie jednostki wpisane do inwentarza oraz katalogu Biblioteki im. Zielińskich do 2023 r., w tym wszystkie archiwalia.

Od 2023 r. Archiwum TNP posiada odrębną księgę akcesji.

Zgodnie z takimi wytycznymi opracowano ewidencję Archiwum w roku sprawozdawczym.

1. Czytelnia Archiwum TNP pełni jednocześnie funkcję czytelni zbiorów specjalnych Biblioteki. Ze zbiorów Archiwum TNP skorzystało 6 czytelników, którym udzielono informacji o zbiorach i przygotowano 9 jednostek archiwaliów. Prowadzono rejestr czytelników i zbiorów udostępnionych. Zbiory Archiwum TNP dostępne były każdego dnia roboczego po wcześniejszym uzgodnieniu terminu i określeniu potrzeby badawczej.
2. Zrealizowano 4 kwerendy dla instytucji oraz osób prywatnych.
3. Udzielano informacji telefonicznych i mailowych na temat zbiorów.
4. Opracowano inwentarz Akt Osobowych pracowników Towarzystwa Naukowego Płockiego.

5. Przeniesiono i uporządkowano zasób Akta TNP 1820–1969 do nowego magazynu Archiwum.
6. Przygotowano aktualizację informacji dla Bazy Archiwów Społecznych (strona www.cas.org.pl).
7. Udział w konferencji *Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945* w Archiwum Państwowym w Płocku, 28 października 2023 r.
8. Obsługiwano wizyty gości zwiedzających TNP.
9. Pełniono dyżury w sekretariacie TNP.
10. Statystyka Archiwum TNP została podana w ogólnej tabeli stan posiadania Biblioteki im. Zielińskich.

Prace związane z wydawaniem kwartalnika TNP „Notatki Płockie”

1. Prowadzono sekretariat redakcji „Notatek Płockich” – organu naukowego TNP. Wykonano prace takie jak: koordynowanie procesu wydawniczego kolejnych czterech numerów czasopisma, konsultacje z redaktorem naczelnym i drukarnią, korespondencja z autorami, recenzentami, kolegium redakcyjnym, autorką rysunków, informatykiem.
2. Prowadzono prace związane z korektą artykułów pod względem formalnym i dostosowaniem tekstów do wymogów redakcji.
3. Zredagowano cyfrowo i zamieszczono na Platformie Biblioteki Nauki wraz z eksportem do bazy Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) artykuły z czterech numerów kwartalnika „Notatki Płockie” tj. numery: 4/2022, 1/2023, 2/2023, 3/2023.
4. Prowadzono współpracę z redakcją BazHum oraz administratorem strony internetowej TNP w zakresie zamieszczania bieżących numerów cyfrowej wersji kwartalnika w internecie.
5. Korespondencja w sprawach bieżących z redakcjami Biblioteka Nauki i Baz Hum.
6. Zaktualizowano dane dotyczące strony redakcyjnej „Notatek Płockich” w portalu Biblioteka Nauki.

29 września 2023 r. Odczyt dr hab. Anny Marii Stogowskiej (po prawej) poświęcony Aleksandrowi Macieszy, zrealizowany w ramach zadania dofinansowanego przez Fundację „Fundusz Grantowy dla Płocka”.

Po lewej: kierownik Archiwum TNP i Biblioteki im. Zielińskich Agnieszka Ciechomska. Dla uczestników odczytu przygotowano w gablotach prezentację archiwaliów po A. Macieszy poddanych konserwacji i digitalizacji dzięki dofinansowaniu ze środków Fundacji „Fundusz Grantowy dla Płocka”

X. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MUZEUM TNP

1. Realizowano zadania związane z organizacją i obsługą działalności merytorycznej TNP – wydarzenia naukowe, popularnonaukowe, kulturalne i inne: 7 konferencji i sesji, 26 odczytów i wykładów, 4 promocje książek, 3 inne wydarzenia.
2. Uczestniczono w organizacji i obsłudze walnego zebrania, w tym m.in. opracowano biogramy zmarłych członków oraz przygotowano dyplomy okolicznościowe dla członków-jubilatów.
3. Prowadzono działania w zakresie promocji działalności merytorycznej i organizacyjnej TNP:
  - redagowanie i opracowanie graficzne materiałów, druk, kolportaż,
  - promocja w formie elektronicznej poprzez mailing, serwis sms, stronę internetową i media społecznościowe,
  - współpraca z mediami – przygotowywanie informacji i serwisu fotograficznego.
4. Prowadzono dokumentację fotograficzną i audio działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego.
5. Współpracowano z informatykiem w zakresie aktualizacji informacji na stronie internetowej.
6. Administrowano profil TNP na Facebooku – przygotowano i opublikowano 102 wpisy o charakterze informacyjnym, okolicznościowym i popularyzatorskim, związanych z rocznicami, postaciami, zbiorami i wydarzeniami Towarzystwa.
7. Współpracowano przy sprawozdaniu z wykonania zadania *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii, siedziby TNP – etap IV* dofinansowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego (opracowanie dokumentacji fotograficznej).
8. Realizowano zadania w zakresie działalności wydawniczej TNP, m.in.: redakcja, korekta i przygotowanie do druku corocznego sprawozdania z działalności Towarzystwa; administrowanie kontem

TNP w serwisie e-ISBN; prowadzenie wymiany wydawnictw z Muzeum Mazowieckim w Płocku oraz innymi wydawcami.

9. Administrowano konta TNP w portalu Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl oraz w Wikipedii i aktualizowano dostępne tam dane dotyczące TNP.
10. Prowadzono akcję promocyjną pozyskiwania 1,5% podatku dla TNP (ulotki, informacje e-mail, Facebook).
11. Aktualizowano bazy danych adresowych członków TNP oraz przedstawicieli instytucji i osób prywatnych (rozdzielnik zaproszeń).
12. Zrealizowano 11 kwerend i udzielano informacji mailowych dotyczących zbiorów i działalności TNP.
13. Kontynuowano współpracę z Ambasadą RP w Baku w Azerbejdżanie dotyczącą wydania przez Ambasadę książki Andrzeja Chodubskiego poświęconej Witoldowi Zglenickiemu, której pierwotnym wydawcą było TNP.
14. Prowadzono współpracę z Gostynińskim Towarzystwem Kulturalno-Naukowym w zakresie udostępniania publikacji GTK-N na stronie internetowej TNP.
15. Prowadzono prace biurowe związane z bieżącym funkcjonowaniem TNP, w tym m.in.: zadania na rzecz działalności naukowej członków Zarządu; prowadzenie korespondencji mailowej z członkami Towarzystwa dotyczącej sprawozdań, planów pracy, bieżącej działalności, spraw członkowskich, działalności naukowej i innych spraw oraz z interesantami zewnętrznymi na temat organizowanych wydarzeń, wydawnictw, współpracy oraz zbiorów; przygotowywanie adresów gratulacyjnych, podziękowań i zaświadczeń oraz zawiadomień dotyczących zmian w funkcjonowaniu Biura TNP; obsługa wizyt gości odwiedzających TNP.

XI. WIZYTY GOŚCI W TNP

1. 26 stycznia 2023 r.: Prof. Waldemar Rezmer z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu wraz z przedstawicielami Wydawnictwa Naukowego UMK dr. Marcinem Lutomińskim i Joanną Uzdowską.
2. 30 stycznia 2023 r.: Piotr Bromber – podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia i Wojciech Andrusiewicz – rzecznik prasowy Ministerstwa Zdrowia oraz prof. dr hab. Anna Wypych-Gawrońska – rektor Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie i prof. ANS dr hab. inż. Mariusz Cygnar – rektor Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu. Towarzyszyli im przedstawiciele Akademii Mazowieckiej w Płocku, m.in. prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki – rektor i dr hab. Andrzej Kansy, prof. AM – prorektor, który jednocześnie reprezentował Zarząd TNP wspólnie ze skarbnikiem Janem Milnerem.

30 stycznia 2023 r. Do Księgi Pamiątkowej TNP wpisuje się Piotr Bromber – podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia

3. 3 marca 2023 r.: Zespół Wydawnictwa Warszawskiego i redakcji „Kurier Warszawski” (5 osób).
4. 18 marca 2023 r.: Ekipa filmowa realizująca zdjęcia do serialu *Wodnik* (15 osób).
5. 25 kwietnia 2023 r.: Prof. Marek Jabłonowski z Uniwersytetu Warszawskiego oraz prof. Andrius Vaišnys z Uniwersytetu Wileńskiego.
6. 15 maja 2023 r.: Nauczyciele-bibliotekarze bibliotek szklonych zrzeszonych w sieci samokształcenia i współpracy „Między nami bibliotekarzami” (17 osób), dla których przygotowano specjalny pokaz pierwodruku dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium* oraz dwie prelekcje: kierownik Biblioteki im. Zielińskich TNP Agnieszki Ciechomskiej poświęconą płockiemu egzemplarzowi traktatu oraz wiceprezes Okręgowej Izby Lekarskiej w Płocku Ewy Szczutowskiej, która przedstawiła Kopernika jako lekarza.
7. 18 lipca 2023 r.: Delegacja Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego im. Adama Chętnika: prezes OTN prof. WSTS dr hab. Jan Mironczuk, członek Prezydium Zarządu OTN dr Krzysztof Augustyniak i członek Zarządu OTN dr Dariusz Budelewski. Po siedzibie TNP oprowadzał gości prezes TNP prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski oraz wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiwski.
8. 29 września 2023 r.: Przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej uczestniczący w dwudniowej konferencji naukowej pt. *Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945*, zorganizowanej przez Archiwum Państwowe w Płocku we współpracy z Archiwum IPN: Monika Wyszowska-Teśniarz, Janusz Piwowar, Dawid Chomej, Konrad Wiesław Ślusarski, Paweł Tomasik, dr Mariusz Żuławnik oraz dr Waldemar Brenda.

29 września 2023 r. Dr Tomasz Piekarski – sekretarz generalny TNP prezentuje wystawę poświęconą historii Towarzystwa Naukowego Płockiego uczestnikom konferencji *Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945*, która odbyła się w Archiwum Państwowym w Płocku

25 kwietnia 2023 r. Wizyta w TNP (od lewej) prof. Marka Jabłonowskiego i prof. Andriusa Vaišnysa. Wpis do Księgi Pamiątkowej

XII. SPRAWY RÓŻNE

1. Prof. dr hab. Iwona Hofman, członek honorowy TNP, była przewodniczącą Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk.
2. Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski był zastępcą przewodniczącej Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk.
3. Wiceprezes TNP dr Grzegorz Gołębiowski i sekretarz generalny TNP dr Tomasz Piekarski byli członkami Płockiej Rady ds. Kombatantów oraz Ochrony Miejsc Pamięci Walk i Męczeństwa (ciało doradcze prezydenta miasta). W skład Rady wchodził również członek TNP: Joanna Banasiak oraz Ireneusz Szychowski (z funkcją przewodniczącego Rady).
4. Msza święta za zmarłych członków i pracowników TNP została odprawiona 7 listopada 2023 r. w Bazylice Katedralnej w Płocku. Mszę świętą pod przewodnictwem ks. prof. Wojciecha Góralskiego koncelebrowali: ks. prof. Daniel Brzeziński, ks. prof. Andrzej Gretkowski oraz ks. mgr Jan Kozłowski.
5. TNP wypłacało Stypendium Naukowe Rektora Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku.
6. TNP wypłacało Stypendium Naukowe im. Jakuba Chojnackiego przeznaczone dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. marsz. Stanisława Małachowskiego w Płocku.

Warszawa, 14 listopada 2023 r.

Pan
Dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski
Wiceprzewodniczący
Rady Towarzystw Naukowych PAN

Szanowny Panie Profesorze,

w imieniu Prezydium Polskiej Akademii Nauk oraz własnym składam Panu serdeczne podziękowanie za dotychczasową, wieloletnią działalność w Radzie Towarzystw Naukowych PAN, w szczególności za pełnienie funkcji przewodniczącego Rady w latach 2007-2018. Wieloletnie zaangażowanie i inicjatywy Pana Profesora przyczyniły się do kontynuowania w ramach Polskiej Akademii Nauk działań na rzecz rozwoju i wzbogacania społecznego ruchu naukowego.

Niezwykle cenna jest działalność Pana Profesora w ramach Towarzystwa Naukowego Płockiego, która przyczyniła się między innymi do wzbogacenia wiedzy o dziejach Płocka i Mazowsza oraz miała istotny wpływ na kształtowanie opinii o historii regionu i jego dorobku kulturowego. Podejmowane przez Pana liczne inicjatywy wydawnicze i edukacyjne odgrywały wielką rolę w upowszechnianiu nauki i kultury w społeczeństwie.

Pragnę również podkreślić wkład i zasługi Pana Profesora w integrację płockiego środowiska naukowego. Pozwalam sobie także wyrazić przekonanie, że możemy liczyć na dalszy udział oraz wykorzystanie wiedzy i doświadczenia Pana Profesora w pracach Rady Towarzystw Naukowych PAN.

Życzę Panu dalszych sukcesów w działalności naukowej i dydaktycznej, realizacji kolejnych zamierzeń oraz zdrowia i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Z wyrazami szacunku
M. Konarzewski

Marek Konarzewski

prof. Marek Konarzewski
marek.konarzewski@pan.pl | +48 22 182 60 01
Polska Akademia Nauk, pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa

List gratulacyjny prezesa PAN prof. Marka Konarzewskiego skierowany do prezesa TNP prof. Zbigniewa Kruszewskiego z okazji 60-lecia Rady Towarzystw Naukowych PAN

XIII. SPRAWY ADMINISTRACYJNE I GOSPODARCZE

1. Realizowano zadania związane z organizacją i funkcjonowaniem Biura Zarządu TNP.
2. Prowadzono sekretariat Biura Zarządu TNP.
3. Prowadzono korespondencję dotyczącą działalności Biura Zarządu TNP. Zarejestrowano w dzienniku korespondencji 604 pozycje.
4. Przygotowano oraz podpisano 47 umów z partnerami zewnętrznymi oraz 23 protokoły.
5. Przygotowano materiały, zapewniono obsługę i sporządzono 11 protokołów z posiedzeń Zarządu TNP.
6. Przygotowano materiały i uczestniczono w organizacji i obsłudze Walnego Zebrania TNP.
7. Przygotowano i złożono dokumenty do KRS.
8. Przygotowano i złożono dokumenty do Repozytorium Dokumentów Finansowych Ministerstwa Sprawiedliwości.
9. Przygotowano i złożono dokumenty do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych.
10. Prowadzono sprawy kadrowe.
11. Prowadzono sprawy związane ze stypendiami naukowymi.
12. Prowadzono magazyn, sprzedaż i dystrybucję wydawnictw, sporządzono inwentaryzację wydawnictw. Prowadzono bieżące prace porządkowe w magazynie wydawnictw TNP.
13. Opracowano i złożono sprawozdanie z działalności organizacji pożytku publicznego do Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.
14. Przygotowano i złożono Sprawozdanie z działalności do GUS.
15. W zakresie obsługi finansowo-księgowej Towarzystwa Naukowego Płockiego, m.in.:
  - przyjęto i skontrolowano pod względem formalno-rachunkowym dokumenty księgowe,
  - przygotowano operacje bankowe i kasowe,

- prowadzono ewidencję operacji bankowych,
- prowadzono raporty kasowe,
- przygotowano i przekazano do biura księgowego dokumenty dotyczące ustalenia zobowiązań podatkowych: (faktury sprzedaży, faktury zakupu, wyciągi bankowe, raporty kasowe),
- prowadzono ewidencję przekazanych dokumentów,
- prowadzono ewidencję składek członkowskich,
- przygotowano oraz wystawiono dokumenty sprzedaży.

16. W ramach administracji i zarządzania nieruchomościami Towarzystwa Naukowego Płockiego, m.in.:

- prowadzono książki obiektów budowlanych,
- prowadzono nadzór nad terminowością przeglądów specjalistycznych,
- zlecono wykonanie protokołów z okresowej kontroli obiektów budowlanych – przegląd roczny: Płock, ul. Kościuszki 3, Płock, pl. Narutowicza 8, Płock, pl. Narutowicza 2. Sprawowano nadzór nad stanem technicznym budynków w ramach prowadzonych przeglądów technicznych, m.in.: przegląd i konserwacja systemu sygnalizacji pożarowej, przegląd i konserwacja gaśnic i sieci hydrantowej, konserwacja systemów alarmowych, konserwacja i naprawy sieci elektrycznej, przeglądy kominiarskie,
- wykonano bieżące prace konserwacyjne i naprawy (udzielanie zleceń i rozliczeń) w nieruchomościach TNP,
- koordynowano sprawy związane z pracami remontowymi i konserwatorskimi,
- prowadzono sprawy związane z administrowaniem nieruchomościami,
- sprawowano bieżący nadzór nad należyтым użytkowaniem wynajętych lokali,
- prowadzono miesięczne rozliczanie najemców za zużyte media.

Widok sali wystawowej TNP przed (zdjęcie górne)
oraz po cyklinowaniu i lakierowaniu podłogi (zdjęcie dolne)

17. Pozyskano dotację oraz rozliczono zadanie pn. *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii, siedziby TNP, etap IV* dofinansowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego.
18. Koordynowano sprawy związane z demontażem i montażem okien (5 sztuk) oraz drzwi (1 sztuka) w budynku przy pl. Narutowicza 8.
19. Koordynowano sprawy związane z rozbudową i modernizacją monitoringu oraz instalacją systemu CCTV w budynku przy pl. Narutowicza 8 w Płocku.
20. Koordynowano sprawy związane z pracami remontowymi:
  - pomalowano: salę wystawową na poddaszu; na pierwszym piętrze salę konferencyjną, salonik, gabinet prezesa oraz pomieszczenie za salą posiedzeń zarządu; na parterze jedno pomieszczenie biurowe,
  - wycyklinowano oraz polakierowano podłogi: w sali wystawowej na poddaszu; na pierwszym piętrze we wszystkich pomieszczeniach (sala konferencyjna, sala posiedzeń zarządu, salonik, gabinet prezesa oraz pomieszczenie za salą posiedzeń zarządu); na parterze we wszystkich pomieszczeniach biurowych (poza salą konferencyjną); w czytelni archiwum oraz w sąsiednim pomieszczeniu na poddaszu; wycyklinowano oraz polakierowano schody, a barierki poddano renowacji i lakierowaniu.
21. Koordynowano sprawy związane z wykonaniem odwodnienia przy wejściu głównym do budynku TNP przy pl. Narutowicza 8 w Płocku oraz remontem schodów wejściowych.
22. Uczestniczono w spotkaniach organizacyjnych i komisjach odbioru prac.
23. Współpracowano ze specjalistami branżowymi.
24. Współpracowano z kancelarią prawniczą.
25. Obsługiwano wydarzenia naukowe organizowane przez TNP.
26. Uczestniczono przy nagraniu scen do filmu *Wodnik*, odcinek 2. i 3.

27. W zakresie obsługi informatycznej Towarzystwa Naukowego Płockiego firma Biuromax z Płocka zrealizowała następujące działania:

- przegląd, naprawa, konserwacja i modernizacja infrastruktury komputerów pracowników TNP,
- utrzymanie systemów bibliotecznych,
- backup danych na nośniki zewnętrzne TNP,
- modernizacja i aktualizacja strony internetowej TNP,
- naprawa zasilania awaryjnego typu UPS,
- zakup profesjonalnego projektora, laptopa (wraz z oprogramowaniem) oraz nagłośnienia do sali konferencyjnej,
- wycena kosztów modernizacji serwera wraz z migracją do najnowszej wersji systemu dLibra oraz obsługi systemu bibliotecznego Koha.

28. Wyjazdy służbowe: Sierpc – 1, Piastowo – 1.

Mazowsze >> dla zabytków >

**Prace konserwatorskie i restauratorskie
przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej
XV-wiecznej kanonii – siedziby Towarzystwa
Naukowego Płockiego w Płocku, etap IV**

Zadanie współfinansowane ze środków
Samorządu Województwa Mazowieckiego

Samorząd
Województwa
Mazowieckiego

Mazowsze.
serce Polski

XIV. DOTACJE I DAROWIZNY

DOTACJE

Samorząd Województwa Mazowieckiego	121 686,07 zł
Fundacja „Fundusz Grantowy dla Płocka”	21 000,00 zł
Gmina Miasto Łęczyca	10 000,00 zł

DAROWIZNY

Darowizny od osób fizycznych	5208,70 zł
Darowizny od osób prawnych	
Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku ..	15 000,00 zł

SKŁADKI CZŁONKOWSKIE

Składki od osób indywidualnych	8686,00 zł
--------------------------------------	------------

1,5% PODATKU ZA ROK 2022 PRZEKAZANY NA RZECZ TNP

(zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) .....

	16 675,50 zł
--	--------------

Środki finansowe pozyskane w ramach 1,5% podatku Towarzystwo Naukowe Płockie przeznacza na działalność statutową.

DARY RZECZOWE I CZYNY SPOŁECZNE

1. Sąd Rejonowy w Płocku – szafa pancerna.
2. Straż Miejska w Płocku – asysta i ochrona podczas publicznej, otwartej prezentacji dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium...* ze zbiorów TNP.
3. Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku – przewóz mebli z Sierpca do Płocka.
4. Wydawnictwo Warszawskie – współorganizacja spotkania promującego cztery książki o tematyce wiślanej wydane pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego.

5. Anna Adamowska – referat *Percepcja społeczno-urbanistyczna przestrzeni publicznej Płocka wśród młodzieży studenckiej* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
6. Ks. prof. dr hab. Amantius Akimjak (Słowacja) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
7. Urszula Ambroziak-Bereszczyńska – referat *Fredro w szkole. Edukacyjne wątki twórczości Aleksandra Fredry* podczas sesji tematycznej *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji*.
8. Joanna Banasiak – referat *Centralne dożynki w Płocku w świetle dokumentów i wspomnień* podczas konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*.
9. Prof. dr hab. Romuald Brazis (Litwa) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
10. Ks. prof. UMK dr hab. Daniel Brzeziński:
  - praca w Zarządzie TNP,
  - kierowanie Proseminarium Naukowym przy TNP,
  - członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich” (od nr. 3/2023),
  - działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*,
  - działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
  - referat *Ks. kanonik prof. Michał Marian Grzybowski (1937–2023) – człowiek, kapłan, uczyony* podczas spotkania *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*,
  - prowadzenie odczytu A.M. Stogowskiej *Aleksander Maciesza (1875–1945) – zasłużony dla Płocka*,
  - organizacja i koncelebracja Mszy świętej za zmarłych członków TNP.

11. Dr Krzysztof Buczkowski – organizacja spotkań warsztatowych *Weryfikacja informacji w czasach fake-newsów*.
12. Prof. dr hab. Andrzej Buko – odczyt *Świt państwa polskiego* w Oddziale TNP w Łęczycy.
13. Dr Konrad Burdyka – odczyt *Płock i jego mieszkańcy jako przedmiot badań społecznych w latach 70. XX wieku...*
14. Dr Maria Chmielewska – prezentacja utworów podczas sesji tematycznej *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji*.
15. Dr Marian Chudzyński – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
16. Agnieszka Ciechomska – rośliny ogrodowe.
17. Anna Dłużewska-Sobczak – praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy.
18. Teresa Dobrosielska – kierowanie pracami Komisji Rewizyjnej TNP.
19. Andrzej Doliński – odczyt *160. rocznica Powstania Styczniowego na Ziemi Łęczyckiej* w Oddziale TNP w Łęczycy.
20. Małgorzata Duch – działalność w Redakcji „Notatek Płockich” (redaktor językowy).
21. Dr Andrzej Dwojnych:
  - praca w Komisji Rewizyjnej TNP,
  - działalność w Redakcji „Notatek Płockich”.
22. Dr Arkadiusz Fordoński – referat *Polityka podatkowa Płocka w okresie pandemii Covid-19* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
23. Dr Grzegorz Gołębiewski:
  - praca w Zarządzie TNP,
  - kierowanie działalnością Sekcji Historycznej,
  - kierowanie pracą Redakcji „Notatek Płockich” (redaktor naczelny),
  - działalność w Komitecie Organizacyjnym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*,

- referat *Płock i Mazowsze w publikacjach ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego* podczas spotkania *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*,
- organizacja i prowadzenie sesji *Polityczne, społeczno-gospodarcze i architektoniczne aspekty funkcjonowania Płocka w latach 1945–1950*,
- organizacja i prowadzenie odczytu E. Kołodziejkiej *Elity lokalne Drugiej Rzeczypospolitej...*
- współorganizacja i prowadzenie wykładu prof. W. Rezmera *Działania wojenne nad dolną Wisłą...*
- współprowadzenie sesji naukowej *Płock w XIX-wiecznej kartografii*,
- prowadzenie odczytu T. Piekarskiego *Radziwie jest już miastem...*,
- przyjmowanie oficjalnych gości.

24. Dr Elżbieta Gozdowska:

- referat *Decentralizacja oświaty w Polsce – niedokończony projekt. Rekomendacje makropolityczne* podczas konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*,
- prezentacja utworów podczas sesji tematycznej *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji*.

25. Ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski – przewodniczenie Mszy świętej koncelebrewanej za zmarłych członków TNP.

26. Ks. prof. dr hab. Andrzej Gretkowski – koncelebracja Mszy świętej za zmarłych członków TNP.

27. Dr Krystyna Grochowska-Iwańska – prelekcja podczas promocji książki *Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej w Płocku*.

28. Prof. dr hab. Ryszard Grygiel – odczyt *Ziemia łączycka w okresie przedpiastowskim* w Oddziale TNP w Łęczycy.

29. Dr inż. Piotr Gryszpanowicz:

- referat *Przemiany administracyjne i rozwój drogownictwa regionu płockiego w latach 1975–1998* podczas konferencji

Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym,

- referat *Kształtowanie przestrzeni miejskiej i życia społeczno-gospodarczego Płocka w latach 1945–1950* podczas sesji naukowej *Polityczne, społeczno-gospodarcze i architektoniczne aspekty funkcjonowania Płocka w latach 1945–1950,*
  - referat *Proces urbanizacji Płocka w pracach architektów, budowniczych i geometrów w latach 1793–1906* podczas sesji naukowej *Płock w XIX-wiecznej kartografii,*
  - prelekcja podczas promocji książki *Towarzystwo Straży Ogniowej Ochotniczej w Płocku.*
30. Ks. prof. dr hab. Michał M. Grzybowski – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich” (do nr. 2/2023).
31. Dr hab. Henryka Ilgiewicz (Litwa) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
32. Ks. dr Mirosław Jagiełło – odczyt *875-lecie Góry św. Małgorzaty* w Oddziale TNP w Łęczycy.
33. Dr Andrzej Jagodziński – referat *Mobbing jako patologiczne zjawisko w miejscu pracy na podstawie wybranych branż z miasta Płocka* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
34. Dr Joanna Kacperska-Michota – działalność w Komitecie Organizacyjnym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury.*
35. Dr Agnieszka Kaczmarczyk:
- działalność w Komitecie Organizacyjnym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury,*
  - referat *Akwizycja języka obcego na przykładzie płockich studentów – wybrane zagadnienia* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*

36. Dr Paweł Kaczmarczyk:

- działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
- przewodniczenie Komitetowi Organizacyjnemu konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
- referat *Znaczenie wykwalifikowanych kadr ICT dla rozwoju rynku technologii teleinformatycznych w Polsce. Analiza dynamiki kształcenia kadr specjalistów ICT w mieście Płocku podczas konferencji Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
- działalność w Komitecie Organizacyjnym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym* oraz referat *Rozwój rynku telekomunikacyjnego w województwie płockim*,
- odczyt *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT przez przedsiębiorstwa. Wyniki analiz taksonomicznych*.

37. Prof. SWPW dr hab. Małgorzata Kamińska:

- kierowanie działalnością Sekcji Pedagogicznej,
- działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*,
- działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
- odczyt *Blaski i cienie antropocentryzmu. Co na to edukacja?*,
- organizacja i prowadzenie sesji tematycznej *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji* oraz prezentacja utworów Fredry,
- organizacja i prowadzenie odczytu S. Sysojewej *Pedagogika na rzecz zapewnienia edukacji w Ukrainie w czasie wojny*.

38. Dr Rafał Kania – odczyt *Czy polityka powinna stać ponad prawem? Rzecz o zgubnych skutkach instrumentalizacji prawa. Przypadek komunistów polskich w początkach Polski Ludowej.*
39. Dr hab. Andrzej Kansy, prof. AMP:
- praca w Zarządzie TNP,
  - przewodniczenie Komitetowi Naukowemu konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury,*
  - działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym,*
  - przyjmowanie oficjalnych gości.
40. Prof. dr hab. Norbert Kasperek – działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym.*
41. Dr Ewa Kołodziejska – odczyt *Elity lokalne Drugiej Rzeczypospolitej. Przypadek Płocka.*
42. Tomasz Kominek – współorganizacja spotkania promującego książki o tematyce wiślanej wydanych przez Wydawnictwo Warszawskie pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego.
43. Prof. Anna Kowalska-Pietrzak – odczyt *Chrzest Polski – fakty, mity, przypuszczenia* w Oddziale TNP w Łęczycy.
44. Lech Królikowski – przygotowanie prezentacji swojej książki *Wiśła na Mazowszu. XIX-wieczne plany regulacji rzeki w granicach byłego zaboru rosyjskiego.*
45. Bartosz Kowalski – referat *Prokura jako rodzaj pełnomocnictwa w obrocie gospodarczym na przykładzie miasta Płocka* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
46. Magdalena Kucharska – referat *Aspekt ludzki a elektronizacja zamówień publicznych na przykładzie Urzędu Miasta Płocka* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*

47. Ks. Jan Kozłowski – koncelebracja Mszy świętej za zmarłych członków TNP.
48. Prof. SWPW dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski:
- kierowanie pracami Zarządu i całokształtem działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego,
  - członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich” (przewodniczący),
  - działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
  - współprowadzenie obrad Zwyczajnego Walnego Zebrania TNP,
  - prowadzenie spotkań i przyjmowanie oficjalnych gości,
  - prezentacja utworów podczas sesji tematycznej *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji*.
49. Dr Agnieszka Krzętowska – działalność w Redakcji „Notatek Płockich” (redaktor statystyczny).
50. Ks. dr Wojciech Kućko:
- współorganizacja i prowadzenie promocji książek ks. Wiktora Szponara,
  - współorganizacja spotkania *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*,
  - referat *Historia Kościoła na Mazowszu biografiami pisana. Prozopografia w twórczości ks. prof. dr. hab. Michała Mariana Grzybowskiego* podczas spotkania *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*.
51. Prof. AMP dr hab. Zofia Kuźniewska – portret malarski ks. prof. Michała M. Grzybowskiego własnego autorstwa.
52. Prof. ucz. dr hab. Radosław Lolo – referat *Historia Polski w dorobku naukowym ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego* podczas spotkania *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*.
53. Jarosław Loretz – przygotowanie prezentacji swoich książek *Przejdzim Wisłę i nie tylko* oraz *Wielka woda na Mazowszu*.

54. Dr Marcin Lutomiński:

- referat *Aleksander Fredro jako specyficzny moralista* podczas sesji tematycznej *Fredrowskie inspiracje we współczesnej edukacji*,
- współorganizacja wykładu prof. W. Rezmera *Działania wojenne nad dolną Wisłą...*
- konsultacje w zakresie poprawności stylistycznej i językowej.

55. Alicja Łosińska – praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy.

56. Prof. dr hab. Henryk Malewski (Litwa) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.

57. Prof. PW dr hab. inż. Andrzej Marciniak – praca w Zarządzie TNP.

58. Anna Michalak – rysunki na okładki „Notatek Płockich”.

59. Kazimierz Mieszczyński – praca w Komisji Rewizyjnej TNP.

60. Jan Milner:

- praca w Zarządzie TNP,
- bieżący nadzór nad finansami Towarzystwa,
- prowadzenie spotkań i przyjmowanie oficjalnych gości.

15 maja 2023 r. Skarbnik Jan Milner prezentuje wpisy w Księdze Pamiątkowej TNP przedstawicielkom bibliotek szklonych zrzeszonych w sieci samokształcenia i współpracy „Między nami bibliotekarzami”

61. Prof. dr hab. Joachim Osiński – referat *Ewolucja sytuacji finansowej sektora finansów publicznych ze szczególnym uwzględnieniem kondycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce – podejście makro- i mikroekonomiczne* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
62. Stanisław Pawlak:
- kierowanie działalnością Oddziału TNP w Łęczycy i prowadzenie spotkań,
  - opracowanie tekstów do albumu *Łęczyca Miasto Królów*.
63. Dr Tomasz Piekarski:
- praca w Zarządzie TNP,
  - działalność w Redakcji „Notatek Płockich”,
  - kierowanie Grantem Naukowo-Badawczym Prezesa TNP *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*, przewodniczenie Komitetowi Organizacyjnemu i prowadzenie konferencji pod tym samym tytułem oraz wygłoszenie referatu *Obraz społeczno-gospodarczy województwa płockiego w latach 1975–1999. Zarys problematyki*,
  - odczyt *Radziwie jest już miastem. Procesy łączenia Radziwia z Płockiem przed stu laty*,
  - referat *Polityczny i społeczno-gospodarczy obraz Płocka w latach 1945–1946* podczas sesji *Polityczne, społeczno-gospodarcze i architektoniczne aspekty funkcjonowania Płocka w latach 1945–1950*,
  - współprowadzenie sesji naukowej *Płock w XIX-wiecznej kartografii*,
  - współprowadzenie obrad Zwyczajnego Walnego Zebrania TNP,
  - przyjmowanie oficjalnych gości.
64. Prof. dr hab. Jacek Pietrzak – odczyt *General Władysław Sikorski w 80. rocznicę tragedii na Gibraltarze* w Oddziale TNP w Łęczycy.

65. Dr inż. Konrad Podawca:

- działalność w Komitecie Organizacyjnym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
- referat *Percepcja społeczno-urbanistyczna przestrzeni publicznej Płocka wśród młodzieży studenckiej* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*

66. Dr Waldemar Podel:

- kierowanie działalnością Sekcji Nauk Społecznych,
- organizacja i prowadzenie odczytu K. Burdyki *Płock i jego mieszkańcy jako przedmiot badań społecznych w latach 70. XX wieku...*,
- organizacja i prowadzenie odczytu R. Kani *Czy polityka powinna stać ponad prawem?...*,
- prowadzenie odczytu P. Kaczmarczyka *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT...*,
- prowadzenie odczytu L. Pruszkowskiego *Przedsiębiorczość – ludzka cecha dążenia do sukcesu i bezpieczeństwa społecznego*,
- działalność w Redakcji „Notatek Płockich”.

67. Dr inż. Leszek Pruszkowski – odczyt *Przedsiębiorczość – ludzka cecha dążenia do sukcesu i bezpieczeństwa społecznego*.

68. Prof. SGH dr hab. Bogusław Pytlik:

- działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
- referat *Preferencje wyborcze mieszkańców Płocka w latach 2018–2020* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*

69. Prof. dr hab. Waldemar Rezmer – wykład *Działania wojenne nad dolną Wisłą w sierpniu 1920 r. Studium taktyczne i operacyjne*.

70. Dr Bartłomiej Różycki – referat *Miejsca pamięci w przestrzeni publicznej jako narzędzie kształtowania narracji historycznej*

Płocka podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*

71. Prof. dr hab. n. med. Maciej Słodki – patronat honorowy nad konferencją *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*.
72. Dr hab. Anna Maria Stogowska:
  - referat *Województwo płockie czynnikiem rozwoju płockiej kultury w latach 1975–1999* podczas konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*,
  - odczyt *Aleksander Maciesza (1875–1945) – zasłużony dla Płocka*.
73. Dr Tomasz Stolarczyk:
  - praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy,
  - referat *Biblioteki łęczyckie i problem czytelnictwa w Łęczycy w latach 1975–1999* podczas konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*,
  - odczyt *Szkolnictwo w Łęczycy* w Oddziale TNP w Łęczycy,
  - opracowanie tekstów do albumu *Łęczycza Miasto Królów*.
74. Adam Struzik – patronat nad spotkaniem promującym książki o tematyce wiślanej wydanych przez Wydawnictwo Warszawskie.
75. Prof. Swietłana Sysojewa – odczyt *Pedagogika na rzecz zapewnienia edukacji w Ukrainie w czasie wojny*.
76. Doc. dr Oleksii Sysojew (Ukraina) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
77. Prof. dr hab. Janusz Szczepański – działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym*.
78. Dr Adrianna Szczerba – odczyty w Oddziale TNP w Łęczycy:
  - *Archeologia w badaniach zbrodni katyńskiej*,
  - *Prehistoria i przemiany światopoglądowe w Europie*.

79. Justyna Szczycińska – referat *Mobbing jako patologiczne zjawisko w miejscu pracy na podstawie wybranych branż z miasta Płocka* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
80. Ks. dr Wiktor Szponar – prelekcja podczas promocji książek *Życie po śmierci...*
81. Dr Mariola Szewczyk-Jarocka:
  - organizacja odczytu P. Kaczmarczyka *Rozwój województwa mazowieckiego w zakresie wykorzystania ICT...*,
  - organizacja odczytu L. Pruszkowskiego *Przedsiębiorczość – ludzka cecha dążenia do sukcesu i bezpieczeństwa społecznego.*
82. Dr Elżbieta Szubska-Bieroń – tłumaczenie korespondencji niemieckojęzycznej.
83. Paweł Śliwiński – praca w Komisji Rewizyjnej TNP.
84. Prof. dr hab. Romuald Turkowski – referat *Ludowcy płocki pod komunistycznym nadzorem. Zjednoczone Stronnictwo Ludowe 1975–1989* podczas konferencji *Problemy polityczne, gospodarcze i społeczne województwa płockiego w latach 1975–1999 na tle porównawczym* oraz przewodniczenie Komitetowi Naukowemu konferencji.
85. Prof. PW dr hab. inż. Renata Walczak – działalność w Redakcji „Notatek Płockich”.
86. Jan Waluś – praca w Komisji Rewizyjnej TNP.
87. Prof. dr hab. Maria Wichowa – odczyt *Moda językowa w obszarze kultury popularnej. Problemy komunikacji społecznej* w Oddziale TNP w Łęczycy.
88. Włodzimierz Winek – przygotowanie prezentacji swojej książki *Po Wiśle pod parą.*
89. Dr Agnieszka Wojciechowska – referat *Wartość badawcza XIX-wiecznych płockich ksiąg hipotecznych* podczas sesji naukowej *Płock w XIX-wiecznej kartografii.*
90. Hanna Woroniecka – rośliny ogrodowe.

91. Prof. SGH dr hab. Izabela Zawislińska:
- działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
  - referat *Ewolucja sytuacji finansowej sektora finansów publicznych ze szczególnym uwzględnieniem kondycji jednostek samorządu terytorialnego w Polsce – podejście makro- i mikroekonomiczne* podczas konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka...*
92. Prof. dr hab. inż. Janusz Zieliński – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
93. Prof. PANS dr hab. Leszek Zygmunt:
- kierowanie działalnością Sekcji Dialogu,
  - działalność w Komitecie Naukowym konferencji *Wybrane aspekty rozwoju miasta Płocka w zakresie technologii informatycznych, ekonomii i kultury*,
  - współorganizacja i prowadzenie spotkania *Wokół osoby i twórczości ks. prof. Michała Mariana Grzybowskiego*,
  - współorganizacja i prowadzenie promocji książek ks. Wiktora Szponara,
  - przewodniczenie obradom Zwyczajnego Walnego Zebrania TNP.
94. Dr Wioletta Żórawska – kierowanie działalnością Sekcji Nauk Humanistycznych.
95. Prof. dr hab. Lubow Żwanko (Ukraina) – członkostwo w Radzie Naukowej „Notatek Płockich”.
96. Mirosława Żydek:
- praca w Zarządzie Oddziału TNP w Łęczycy,
  - wykonanie rysunków do albumu *Łęczycza Miasto Królów*.
97. Autorzy artykułów i recenzji w „Notatkach Płockich”.

Zadanie publiczne pn. „Ochrona dziedzictwa kulturowego
ze zbiorów Towarzystwa Naukowego Płockiego”
dofinansowane ze środków z budżetu Województwa Mazowieckiego

25^{lat} Mazowsze

**Mazowsze >> dla organizacji
pozarządowych >**

DARY KSIĄŻKOWE DLA BIBLIOTEKI IM. ZIELIŃSKICH TNP

- Darczyńcy prywatni:

Krzysztof Buczkowski, Konrad Burdyka, Stanisław Gajewski, Łukasz Gołąb, Grzegorz Gołębiowski, Piotr Gryspanowicz, Czesław Hajduk, Marek Jabłonowski, Andrzej Kansy, Ewa Kołodziejska-Fuentes, Hubert Komorowski, Mirosław Krajewski, Zbigniew Kruszewski, Roman Krzywy, Marcin Lutomierski, Mirosław Łakomski, Franciszek Midura, Jan Mironczuk, Bogdan Majewski, Włodzimierz Mędrzecki, Sergiusz Michalski, Jan Milner, Mariusz Olbromski, Ryszard Olczuk, Tadeusz Olejnik, Tomasz Piekarski, Mirosław Pisarkiewicz, Bogdan Popławski, Jacek Rewerski, Michał Sobociński, Jarosław Wanecki, Krzysztof Wiśniewski, Maciej Wróbel, Piotr Zgorzelski.

- Darczyńcy instytucjonalni:

Redakcja „Tygodnika Płockiego”, Redakcja „Gościa Niedzielnego”, Muzeum Mazowieckie w Płocku, Książnica Płocka, Instytut De Republika, Biblioteka Jagiellońska, Wydawnictwo Naukowe UMK w Toruniu, Wydawnictwo Sejmowe, Narodowy Instytut Wolności, Archiwum Państwowe w Płocku, Instytut Strat Wojennych, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, PKN Orlen S.A.

Nowe drzwi z holu do ogrodu w siedzibie TNP przy pl. Narutowicza 8 zamontowane w ramach realizacji IV etapu zadania *Prace konserwatorskie i restauratorskie przy wymianie stolarki okiennej i drzwiowej gotyckiej XV-wiecznej kanonii – siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku* współfinansowanego ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego

XV. SPRAWOZDANIE FINANSOWE

BILANS

sporządzony na dzień 31 grudnia 2023 r.

jednostka obliczeniowa: .....zł.....

	AKTYWA	Stan na dzień kończący			PASywa	Stan na dzień kończący	
		rok bieżący	rok poprzedni			rok bieżący	rok poprzedni
A	Aktywa trwałe	1 331 574,40	1 325 292,50	A	Kapitał (fundusz) własny	5 050 375,49	5 215 740,19
I	Wartości niematerialne i prawne	14 141,72	14 141,72	I	Kapitał (fundusz) podstawowy	790 338,87	790 338,87
1	Koszty zakończonych prac rozwojowych			II	Kapitał (fundusz) zapasowy, w tym:	4 425 055,59	2 866 682,18
2	Wartość firmy				– nadwyżka wartości sprzedaży (wartości emisyjnej) nad wartością nominalną udziałów (akcji)		
3	Inne wartości niematerialne i prawne	14 141,72	14 141,72				
4	Zaliczki na wartości niematerialne i prawne						
II	Rzeczowe aktywa trwałe	1 307 649,50	1 303 129,32	III	Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, w tym:	2 107,45	345,73
1	Środki trwałe	1 307 649,50	1 303 129,32		– z tytułu aktualizacji wartości godziwej	2 107,45	345,73
a)	grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	508 137,24	508 137,24	IV	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, w tym:		
b)	budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	785 003,48	785 003,48		– tworzone zgodnie z umową (statutem) spółki		
c)	urządzenia techniczne i maszyny	4 520,18			– na udziały (akcje) własne		
d)	środki transportu						
e)	inne środki trwałe	9 988,60	9 988,60				
2	Środki trwałe w budowie			V	Zysk (strata) z lat ubiegłych	-167 126,42	1 558 373,41
3	Zaliczki na środki trwałe w budowie						
III	Należności długoterminowe	9 783,18	8 021,46				
1	Od jednostek powiązanych						
2	Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale						
3	Od pozostałych jednostek	9 783,18	8 021,46				
IV	Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00	VI	Zysk (strata) netto		
1	Nieruchomości			VII	Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)		

2	Wartości niematerialne i prawne			B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	22 603,33	32 217,37
3	Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	I	Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00	1	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	– udziały lub akcje			2	Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00
	– inne papiery wartościowe				– długoterminowa		
	– udzielone pożyczki				– krótkoterminowa		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe			3	Pozostałe rezerwy	0,00	0,00
b)	w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00		– długoterminowe		
	– udziały lub akcje				– krótkoterminowe		
	– inne papiery wartościowe			II	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00
	– udzielone pożyczki			1	Wobec jednostek powiązanych		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe			2	Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
c)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00	3	Wobec pozostałych jednostek	0,00	0,00
	– udziały lub akcje			a)	kredyty i pożyczki		
	– inne papiery wartościowe			b)	z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
	– udzielone pożyczki			c)	inne zobowiązania finansowe		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe			d)	zobowiązania wekslowe		
4	Inne inwestycje długoterminowe			e)	inne		
V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00	III	Zobowiązania krótkoterminowe	22 603,33	32 217,37
1	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego			1	Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
2	Inne rozliczenia międzyokresowe			a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
B	Aktywa obrotowe	3 741 404,42	3 922 665,06		– do 12 miesięcy		
I	Zapasy	419 002,40	350 600,91		– powyżej 12 miesięcy		
1	Materiały	419 002,40	350 600,91	b)	inne		
2	Półprodukty i produkty w toku			2	Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00
3	Produkty gotowe			a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
4	Towary				– do 12 miesięcy		
5	Zaliczki na dostawy i usługi				– powyżej 12 miesięcy		
II	Należności krótkoterminowe	145 529,24	149 777,66	b)	inne		
1	Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00	3	Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	22 603,33	32 217,37
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00	a)	kredyty i pożyczki		
	– do 12 miesięcy			b)	z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
	– powyżej 12 miesięcy			c)	inne zobowiązania finansowe		
b)	inne			d)	z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	6 178,62	12 379,55
2	Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0,00	0,00		– do 12 miesięcy	6 178,62	12 379,55

a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00		– powyżej 12 miesięcy		
	– do 12 miesięcy			e)	zaliczki otrzymane na dostawy i usługi		
	– powyżej 12 miesięcy			f)	zobowiązania wekslowe		
b)	inne			g)	z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	13 794,71	19 657,82
3	Należności od pozostałych jednostek	145 529,24	149 777,66	h)	z tytułu wynagrodzeń	2 450,00	
a)	z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	111 917,36	115 452,11	i)	inne	180,00	180,00
	– do 12 miesięcy	111 917,36	115 452,11	4	Fundusze specjalne		
	– powyżej 12 miesięcy			IV	Rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
b)	z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych			1	Ujemna wartość firmy		
c)	inne		713,67	2	Inne rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
d)	dochodzone na drodze sądowej	33 611,88	33 611,88		– długoterminowe		
III	Inwestycje krótkoterminowe	3 174 910,05	3 422 286,49		– krótkoterminowe		
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	3 169 425,84	3 416 802,28				
a)	w jednostkach powiązanych	0,00	0,00				
	– udziały lub akcje						
	– inne papiery wartościowe						
	– udzielone pożyczki						
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe						
b)	w pozostałych jednostkach	0,00	0,00				
	– udziały lub akcje						
	– inne papiery wartościowe						
	– udzielone pożyczki						
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe						
c)	środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	3 169 425,84	3 416 802,28				
	– środki pieniężne w kasie i na rachunkach	3 169 425,84	3 416 802,28				
	– inne środki pieniężne						
	– inne aktywa pieniężne						
2	Inne inwestycje krótkoterminowe	5 484,21	5 484,21				
IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	1 962,73					
C	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy						
D	Udziały (akcje) własne						
	AKTYWA razem (suma poz. A i B i C i D)	5 072 978,82	5 247 957,56		PASYWA razem (suma poz. A i B)	5 072 978,82	5 247 957,56

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

sporządzony za okres 1 stycznia 2023 r. – 31 grudnia 2023 r.
(wariant porównawczy)

jednostka obliczeniowa: ...zł...

Wiersz	Wyszczególnienie	Dane za	
		rok bieżący	rok poprzedni
A	Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	520 393,07	677 177,59
	– od jednostek powiązanych		
I	Przychody netto ze sprzedaży produktów	520 393,07	677 177,59
II	Zmiana stanu produktów (zwiększenie – wartość dodatnia, zmniejszenie – wartość ujemna)		
III	Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki		
IV	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów		
B	Koszty działalności operacyjnej	1 012 236,98	879 134,66
I	Amortyzacja	4 350,04	21 320,04
II	Zużycie materiałów i energii	277 149,58	230 110,78
III	Usługi obce	366 873,96	258 438,26
IV	Podatki i opłaty, w tym:	70 557,50	55 276,54
	– podatek akcyzowy		
V	Wynagrodzenia	243 171,55	266 907,06
VI	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia, w tym:	37 761,17	38 824,10
	– emerytalne		
VII	Pozostałe koszty rodzajowe	7 580,46	8 257,88
VIII	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	4 792,72	0,00
C	Zysk (strata) ze sprzedaży (A – B)	-491 843,91	-201 957,07
D	Pozostałe przychody operacyjne	198 256,27	1 754 686,05
I	Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych	0,00	1 600 000,00
II	Dotacje	189 570,27	130 856,05
III	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
IV	Inne przychody operacyjne	8 686,00	23 830,00
E	Pozostałe koszty operacyjne		
I	Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne koszty operacyjne		
F	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C + D – E)	-293 587,64	1 552 728,98
G	Przychody finansowe	126 461,22	10 953,20
I	Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:		
	a) od jednostek powiązanych, w tym:		
	– w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	b) od jednostek pozostałych, w tym:		
	– w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
II	Odsetki, w tym:	80 302,59	10 265,94
	– od jednostek powiązanych		
III	Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	– w jednostkach powiązanych		
IV	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
V	Inne	46 158,63	687,26
H	Koszty finansowe	0,00	5 308,77
I	Odsetki, w tym:		
	– dla jednostek powiązanych		
II	Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	– w jednostkach powiązanych		
III	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
IV	Inne	0,00	5 308,77
I	Zysk (strata) brutto (F + G – H)	-167 126,42	1 558 373,41
J	Podatek dochodowy		
K	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)		
L	Zysk (strata) netto (I – J – K)	-167 126,42	1 558 373,41

PRZEWODNICZĄCY RADY MIASTA PŁOCKA

Płock, 9 grudnia 2023 roku

**Szanowny Pan Profesor
Zbigniew Paweł Kruszewski
Prezes Towarzystwa
Naukowego Płockiego**

**Szanowny Zarząd
Towarzystwa
Naukowego Płockiego**

*Przy wigilijnym stole
Łamiąc opłatek święty,
Pomnijcie, że dzień ten radosny
W miłości jest poczęty;
(Jan Kasprówicz)*

Nielce szanowny Panie Prezesie,

z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia na ręce Pana Prezesa i Zarządu przekazuję dla Państwa, Pracowników oraz wszystkich Członków i Sympatyków szacownego i zasłużonego Towarzystwa Naukowego Płockiego życzenia, żeby świąteczny czas zaowocował spokojem, harmonią i radością, a w Państwa domach zagościła prawdziwie rodzinna atmosfera, pełna ciepła i miłości. Niech wigilijny stół jednoczy i łączy, niech nie gaśnie na Państwa twarzach uśmiech i radość z możliwości wspólnego spędzenia Świąt.

Dziękuję Panu Prezesowi, Zarządowi, Pracownikom i Współpracownikom oraz Członkom TNP za pracę i zaangażowanie w pomnażanie dorobku naukowo-kulturalnego naszego miasta i Mazowsza, mimo ograniczeń finansowych z powodu niekorzystnych dotąd przepisów, które, mam nadzieję, się zmieniają.

W nowym 2024 roku życzę Państwu zdrowia, szczęścia, wielu sukcesów, niespożytej energii, niegasnącej pasji zawodowej, ambitnych planów wydawniczych oraz spełnienia marzeń. Do siego roku!

Łęczę wywny szacunku

Przewodniczący
Rady Miasta Płocka

Artur Jaroszewski

XVI. REJESTR CZŁONKÓW ZWYCZAJNYCH

Stan w dniu 31 grudnia 2023 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Stopień lub tytuł naukowy	Rok przyjęcia do TNP
1.	Adamiak Piotr	dr n. rolniczych, zootechnik	2017
2.	Agaciński Waldemar	mgr	1986
3.	Alabrudziński Zbigniew	dr n. technicznych	1971
4.	Antoszkiewicz Stanisław	mgr inż. rolnik	1978
5.	Babecki Jerzy	mgr inż. budownictwa	1991
6.	Badowska Krystyna	lekarz	1976
7.	Banasiak Joanna	mgr fil. polskiej	2010
8.	Bańka Krystyna	mgr historii, archiwista	2002
9.	Baraniuk Tadeusz	dr n. humanistycznych	2004
10.	Bartuś Ewa	dr n. humanistycznych	1998
11.	Bąkowski Mieczysław	lekarz	1984
12.	Bednarczyk Rafał	ks. prof. UKSW dr hab. n. teologicznych	2019
13.	Berger Jan	mgr historii	2011
14.	Berliński Marcin	dr n. społecznych	2014
15.	Bielecki Jan	prof. UKSW dr hab. psychologii	2004
16.	Bieńkowski Krzysztof	inż. mechanik	1986
17.	Bodal Tomasz	mgr historii	1989
18.	Bogdanienko Jerzy	prof. dr hab.	2011
19.	Bogdańska Edyta	dr n. prawnych	2015
20.	Bombrych Stanisław	mgr sztuki	1978
21.	Boszko Alicja	mgr fil. polskiej	1975
22.	Boszko Michał	mgr pedagogiki	1970
23.	Brinkmann Wilhelm	prof. dr, hydrolog	1993
24.	Brodzki Stanisław	inż.	1993
25.	Bromgau Andrzej	mgr inż.	1986
26.	Brzeziński Daniel	ks. prałat, prof. UMK dr hab. liturgiki	2006
27.	Brzozowski Marek	mgr sztuki	2014
28.	Buczowski Krzysztof	dr n. humanistycznych	2002
29.	Burdyka Konrad	dr n. społecznych	2018
30.	Bylińska Magdalena	dr n. ekonomicznych	2018
31.	Chmielewska Maria	dr n. humanistycznych	2017
32.	Chojnacka Danuta	mgr psychologii	1988

33.	Chojnacki Jan	mgr inż. architekt	1980
34.	Chojnacki Jerzy	mgr administracji	1993
35.	Chudzyński Marian, czł. hon.	dr n. historycznych	1959
36.	Cieśleńska Beata	prof. AMP dr hab. n. społecznych	2018
37.	Cubrzyńska-Leonarczyk Maria	dr n. humanistycznych	2011
38.	Czapiewski Robert	mgr prawa	1974
39.	Damrosz Jerzy	prof. dr hab. n. humanistycznych	2014
40.	Dądzik Dorota	dr n. humanistycznych	1999
41.	Denczew Sławczo	prof. dr hab. inż. n. technicznych	2013
42.	Dłużewska-Sobczak Anna	mgr fil. polskiej	2000
43.	Dobak Danuta	dr geografii	1982
44.	Dobrosielska Teresa	mgr historii	2006
45.	Dobrosielski Kajetan	dr n. historycznych	1980
46.	Dobrosielski Lech	mgr historii	1974
47.	Domagała Jarosław	dr hab. sztuk muzycznych	2005
48.	Dorobek Andrzej	dr kulturoznawstwa	1986
49.	Duch Małgorzata	mgr fil. polskiej	1999
50.	Dumowska Bogumiła	dr n. humanistycznych	1995
51.	Dymek Benon	dr hab.	1969
52.	Dymek Henryk	dr n. humanistycznych, pedagog	1986
53.	Dwojnych Andrzej	dr n. humanistycznych	2004
54.	Fafiński Zbigniew	lek. wet.	2003
55.	Figurski Paweł	dr n. humanistycznych	2021
56.	Frąckowiak Anna	prof. AKP dr hab. n. humanistycznych	2013
57.	Gałkowski Andrzej	dr pedagogiki	2010
58.	Gizińska Ewa	dr n. humanistycznych	2010
59.	Głowacki Jerzy	mgr inż.	1972
60.	Głowacki Rajmund	mgr inż.	1989
61.	Głowala Agnieszka	dr n. humanistycznych	2017
62.	Godlewski Bohdan	dr inż., hydrotechnik	1968
63.	Gołębiowski Grzegorz	dr n. humanistycznych	1994
64.	Gontarek Stanisław	mgr inż. chemii	1995
65.	Goryszewski Henryk Józef	dr n. prawnych	2023
66.	Gozdowska Elżbieta	dr n. humanistycznych	2017
67.	Górska Katarzyna	mgr fil. polskiej	2006
68.	Góralski Wojciech	ks. prof. dr hab.	1977
69.	Górecki Olgierd	dr n. prawnych	2019
70.	Górska-Sieradzka Jolanta	mgr, archiwista	2010

71.	Górzyński Maciej	mgr inż.	1971
72.	Grabecki Mirosław	mgr matematyki	1993
73.	Graczyk Waldemar	ks. prof. dr hab. historii	2002
74.	Gretkowski Andrzej	ks. prof. dr hab. n. humanistycznych	2011
75.	Grochowska-Iwańska Krystyna	dr n. humanistycznych	1981
76.	Gryczewski Wojciech	adwokat	1966
77.	Gryszpanowicz Piotr	dr n. humanistycznych, inż.	2018
78.	Grzegorzcyk Robert	adwokat	1985
79.	Hanusz Marian	mgr polityki społecznej	1969
80.	Hapek Natalia Agnieszka	mgr orientalistyki, mgr prawa	2013
81.	Jachimiak Grzegorz	mgr n. społecznych	1969
82.	Jachowicz Stanisław	dr n. ekonomicznych	2002
83.	Jagiełło Mirosław	ks. dr teologii	2011
84.	Jakubiak Andrzej	prof. dr hab. inż.	2008
85.	Jakubiak Marek	prof. PW dr hab. n. humanistycznych	2010
86.	Jancewicz Ewa	dr n. teologicznych	2015
87.	Janczewska Danuta	dr n. o zarządzaniu, mgr inż.	2009
88.	Janczewski Jerzy	dr inż.	2009
89.	Jankowska Krystyna	dr inż. n. technicznych	1984
90.	Jarzębska Monika	dr n. ekonomicznych	2009
91.	Jaszczak Ewa	mgr inż.	2006
92.	Kacperska-Michota Joanna	dr n. społecznych	2014
93.	Kacprzak Michał	dr n. humanistycznych	2010
94.	Kaczanowska Wanda	mgr bibliotekozn. i inf. naukowej	1978
95.	Kaczmarczyk Paweł	dr n. ekonomicznych	2015
96.	Kaczorowska Joanna	adwokat	1970
97.	Kamińska Małgorzata	prof. SWPW dr hab. n. humanistycznych	2015
98.	Kamiński Arkadiusz	dr hab. n. inżynierjno-technicznych, inż.	2021
99.	Kamiński Krzysztof	dr inż.	1986
100.	Kamiński Mieczysław	inż. budownictwa	1999
101.	Kania Rafał	dr n. prawnych	2001
102.	Kansy Andrzej	dr hab. n. społecznych, prof. AMP	1998
103.	Kasperkiewicz Kazimierz	mgr fil. germańskiej	1986
104.	Kasprzyk Damian	dr n. humanistycznych	2007
105.	Kawiecka Zofia	lekarz	1957
106.	Kazimierczuk Marcin	dr n. prawnych	2019
107.	Kaźmierczak Bogdan	mgr ekologii krajobrazu	2003
108.	Kempa Janusz	prof. PW dr hab.	2001
109.	Kiełbasiewicz Emilia	mgr historii	2001

110.	Klocek Alina	dr n. humanistycznych	1984
111.	Kłobukowska Aniela	mgr inż. rolnik	1969
112.	Kłobukowski Stanisław	lek. wet.	1969
113.	Kłodawski Krzysztof	dr n. humanistycznych	2023
114.	Knedler-Korneszczyk Danuta	mgr prawa	2003
115.	Kołodziejski Maciej	prof. UMK dr hab. n. społecznych	2015
116.	Komorowski Hubert	ks. mgr teologii	2013
117.	Konieczny Józef	mgr inż. mechanik	2000
118.	Kordala Tomasz	dr archeologii	2018
119.	Korgul-Wyszatycka Iwona	mgr konserwatorstwa, muzeolog	2003
120.	Korneszczyk Piotr	mgr prawa	2003
121.	Kossakowska Anna	mgr administracji	2004
122.	Kotkiewicz Adam	mgr bibliotekoznawstwa	2012
123.	Kotowski Włodzimierz	prof. dr hab. inż.	1974
124.	Kowalczyk Agnieszka Ewa	mgr bibliotekozn. i inf. naukowej	2007
125.	Kowalczyk Elżbieta	mgr ekonomii	2000
126.	Kowalczyk Jacek	mgr fizyki	1969
127.	Kowalczyk Zofia	mgr ekonomii	1977
128.	Kowalska Hanna	mgr fil. polskiej	2006
129.	Kowalska Marzena	mgr fil. polskiej	2000
130.	Kowalski Tomasz	dr n. humanistycznych	2017
131.	Koziorowski Leszek	mgr prawa	2016
132.	Krajewski Mirosław	prof. dr hab. historii	1979
133.	Krawczak Maciej	prof. dr hab. inż. n. technicznych	2017
134.	Kruszewski Tomasz	dr n. humanistycznych	2012
135.	Kruszewski Zbigniew	prof. SWPW dr hab. inż.	1982
136.	Krzesiński Marian	mgr ekonomii	1990
137.	Krzywiński Wojciech	mgr inż.	1978
138.	Kubissa Jacek	prof. PW dr hab. inż.	1980
139.	Kućko Wojciech	ks. dr teologii	2020
140.	Kujawa Ewa	nauczyciel	1991
141.	Kunikowski Stanisław	prof. KSW dr hab. n. społecznych	1987
142.	Kupisz Anna	mgr	2002
143.	Kupniewski Zenon	mgr ekonomii	1997
144.	Kuźniewska Zofia	prof. AMP dr hab. historii	2001
145.	Kwiatkowski Krzysztof	mgr historii	1994
146.	Leidinger Paul	prof. dr	1985
147.	Lenart Andrzej	prof. dr hab.	1994
148.	Lenart Witold	dr geografii	1976

149.	Lewandowski Arkadiusz	dr n. społecznych	2017
150.	Lipiński Zbigniew	prof. dr hab. n. rolniczych	2021
151.	Lorenz Torsten	doc. dr historii	2005
152.	Lubacz Zbigniew	mgr historii	1969
153.	Lutomierski Marcin	dr n. humanistycznych	2011
154.	Łosińska Alicja	mgr historii	1977
155.	Majzner Katarzyna	mgr prawa	1998
156.	Malesa Henryk	mgr prawa i administracji	2015
157.	Malinowski Piotr	mgr inż.	1980
158.	Marciniak Andrzej	prof. PW dr hab. inż. chemii	2020
159.	Marcinkowski Roman	prof. PW dr hab. inż.	2006
160.	Mariański Janusz	ks. prof. dr hab.	1970
161.	Matyszewski Adam	dr teologii liturgii	2008
162.	Mianecka Julia	dr n. humanistycznych	2012
163.	Michalak Grzegorz	dr inż. n. technicznych	2006
164.	Midura Franciszek	prof. dr n. humanistycznych	1972
165.	Mieczkowski Adam	prof. UWM dr hab. sztuk muzycznych	2016
166.	Mieszczyński Kazimierz	mgr inż.	1987
167.	Milner Jan	mgr ekonomii	1995
168.	Misiak Anna	dr inż.	1992
169.	Mroczkowska Małgorzata	mgr historii	1987
170.	Mroczkowski Marek	mgr historii	1987
171.	Noakowski Piotr	prof. dr hab. inż.	1999
172.	Nowacka Anna	dr n. ekonomicznych	2005
173.	Nowakowska Jadwiga	pracownik administracyjny	1991
174.	Nowakowski Jarosław	inż. chemii	1973
175.	Nowakowski Tadeusz	mgr inż.	2019
176.	Nowosielski Michał	prof. ucz. dr hab. n. społecznych	2017
177.	Nycek Jan Bolesław	mgr historii	1980
178.	Okupna Danuta	mgr administracji	1996
179.	Okupny Andrzej	mgr inż. rolnik	1995
180.	Olejnicki Krzysztof	mgr	2010
181.	Olejniak Tadeusz	prof. dr hab. n. humanistycznych	1986
182.	Ostrowska Anna	mgr bibliotekoznawstwa	1983
183.	Pabiniak-Konarska Barbara	dr n. humanistycznych	1974
184.	Pacewska Barbara	prof. dr hab. inż. n. chemicznych	1971
185.	Panek Małgorzata	dr n. prawnych	2018
186.	Paradowska-Olkowska Iwona	mgr socjologii	1986
187.	Pardecki Stanisław	mgr n. społecznych	1972

188.	Parzęcki Ryszard	prof. dr hab. pedagogiki	1991
189.	Pawlak Stanisław	mgr inż. elektryk	1986
190.	Peszyński Szczepan	mgr ekonomii	2000
191.	Piekarska Henryka	dr n. humanistycznych	1989
192.	Piekarski Tomasz	dr n. humanistycznych	2013
193.	Piekut Czesław	mgr inż.	1976
194.	Piotrowski Andrzej	mgr ekonomii	1982
195.	Piotrowski Paweł	dr n. humanistycznych	2012
196.	Płachecki Jarosław	dr n. humanistycznych	2010
197.	Płuciennik Halina	mgr fizyki	1978
198.	Podawca Konrad	dr n. rolniczych	2005
199.	Podel Waldemar	dr n. społecznych, radca prawny	2006
200.	Podgórski Stefan	mgr prawa	1977
201.	Poniewski Mieczysław	prof. dr hab. inż.	2012
202.	Portalska Jadwiga	mgr biologii	1971
203.	Portalski Mariusz	mgr inż. elektronik	1975
204.	Pruszkowski Leszek	dr n. ekonomicznych, inż.	2005
205.	Raczyńska Ewa	mgr ekonomii	2000
206.	Radomski Grzegorz	prof. dr hab. n. humanistycznych	1994
207.	Radomski Wojciech	prof. dr hab. inż.	1996
208.	Raniszewski Jerzy	mgr inż.	1980
209.	Regel Janusz	dr n. medycznych	1976
210.	Rode Henryk	dr inż. n. technicznych	2006
211.	Rumianowska Agnieszka	dr n. humanistycznych	2018
212.	Rybicka Marianna	lekarz	1969
213.	Sadowski Marcin	ks. dr teologii	2023
214.	Sarniak Mariusz	dr inż. n. technicznych	2022
215.	Schulz Anna	dr n. humanistycznych	1985
216.	Serafimowicz Włodzimierz	mgr inż. budownictwa	1991
217.	Sęczkowska Maria	mgr fil. polskiej	1994
218.	Siemiątkowski Zbigniew	dr hab. n. humanistycznych	2013
219.	Skalny Władysław	mgr inż. chemii	1978
220.	Skonieczny Wiesław	ks. prałat mgr teologii	1999
221.	Słodki Maciej	prof. dr hab. n. medycznych	2017
222.	Sobociński Michał	mgr historii	2019
223.	Solarski Bolesław	mgr inż.	1977
224.	Stachurski Jerzy	mistrz rzemiosła artystycznego	1993
225.	Stanisławski Lech	mgr inż. arch.	1997
226.	Staniszewska Magdalena	mgr inform. naukowej i bibliotekoznawstwa	2017

227.	Stefanowicz Bogdan	prof. dr hab.	2001
228.	Stefański Jerzy	dr n. politycznych	1977
229.	Stogowska Anna Maria	dr hab. n. humanistycznych	1982
230.	Stolarczyk Tomasz	dr n. humanistycznych	2004
231.	Struzik Adam, czł. hon.	lekarz	1992
232.	Sumliński Andrzej	mgr pedagogiki instrumentalnej	2020
233.	Szczepański Janusz	prof. dr hab. n. historycznych	1982
234.	Szczepek Hubert	mgr inż. chemii	1977
235.	Szczepek Krystyna	mgr inż. chemii	1977
236.	Szczodrowski Piotr	mgr matematyki	1994
237.	Szczygielski Marek	adwokat	1968
238.	Szewczyk-Jarocka Mariola	dr n. ekonomicznych	2005
239.	Szubska-Bieroń Elżbieta	dr n. humanistycznych	2011
240.	Szulc Maria	sędzia	1977
241.	Szychowski Ireneusz	mgr inż.	2006
242.	Szymanowski Arkadiusz	mgr historii, mgr psychologii	2017
243.	Szymańska Iwona	mgr	2000
244.	Szymański Ryszard	mgr fil. polskiej	2009
245.	Śliwiński Paweł Tomasz	mgr inż.	2006
246.	Świecka Maria	notariusz	1968
247.	Tomaszewska Liliana	dr pedagogiki	2004
248.	Torbus Sławomir Andrzej	prof. ucz. dr inż. n. technicznych	2018
249.	Trąbczyński Wojciech	dr	1977
250.	Trojanek-Gago Irena	mgr pedagogiki	1984
251.	Trubas Michał	prof. US dr hab. n. humanistycznych	2003
252.	Tymińska-Góralczyk Jolanta	adwokat	1995
253.	Urbańska Irena	mgr prawa	1977
254.	Urbański Piotr	mgr historii	1996
255.	Uździcki Piotr	mgr inż.	2011
256.	Walczak Ewa	mgr historii	2002
257.	Walczak Renata	prof. PW dr hab. inż. n. rolniczych	2001
258.	Waluch Kazimierz	dr n. humanistycznych	1999
259.	Waluś Jan Henryk	mgr inż.	2008
260.	Waluś Konrad Jan	dr n. technicznych, inż.	2012
261.	Wanecki Jarosław	lekarz	2022
262.	Wąsiewski Grzegorz	dr n. humanistycz., mgr inż. techn. żywności	2003
263.	Wichowa Maria	prof. dr hab. n. humanistycznych	2023
264.	Wiciński Stanisław	mgr matematyki	2004

265.	Wielgus Agnieszka	dr n. humanistycznych	2004
266.	Wierzbicka Iwona	mgr inż. architekt	2010
267.	Wiśniewska Maria	mgr bibliotekoznawstwa	1988
268.	Wiśniewski Remigiusz	prof. SWPW dr hab. inż.	2014
269.	Włodarski Łukasz	dr n. humanistycznych	2022
270.	Wodtke Piotr	mgr inż. mechanik	2012
271.	Wojtera Zbigniew	mgr ekonomii	2003
272.	Wójtowicz Norbert	dr n. humanistycznych	2000
273.	Wysocka Bożena	mgr	1991
274.	Zagórski Dariusz	ks. prof. dr hab.	2010
275.	Zdziarski Wojciech	inż. geodeta	2000
276.	Zieliński Janusz	prof. dr hab. inż. chemii	1999
277.	Zombirt Tadeusz	mgr geografii	1970
278.	Zygner Leszek	prof. PANS dr hab. n. humanistycznych	2012
279.	Żak Ludwik	inż. technolog	1975
280.	Żak Robert	dr inż.	2006
281.	Żemigala Maria	dr archeologii	1977
282.	Żochowski Jerzy	mgr fil. polskiej	1973
283.	Żółtowska Maria Anna	mgr fil. polskiej	2007
284.	Żórawska Wioletta	dr n. humanistycznych	2000
285.	Żuchewicz Tomasz	mgr ekonomii, mgr fil. polskiej	1999
286.	Żuk Daniela	prof. dr hab. inż. n. technicznych	1981
287.	Żuławnik Mariusz	dr n. humanistycznych	2016
288.	Żydek Mirosława	mgr wychowania plastycznego	1995

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY

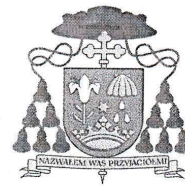
1. PERN S.A., 09-410 Płock, ul. Wyszogrodzka 133 (od 1995 r.).

Ad 1: Zarząd zatwierdził *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 2023* oraz propozycję porządku obrad Walnego Zebrania i postanowił zgodnie z § 22 pkt 3 i § 24 Statutu TNP zwołać Zwyczajne Walne Zebranie Członków Towarzystwa 3 czerwca 2024 r. (poniedziałek) o godz. 16.45, a w drugim terminie o godz. 17.00.

Biskup Płocki Szymon Stulkowski

NAZWAŁEM WAS PRZYJACIÓLMI

Płock, dnia 15 grudnia 2023 r.

Nr 2691/2023

Szanowny Panie Prezesie!

Zbliżający się czas świąt Bożego Narodzenia niesie radość, pokój i budzi wdzięczność Bogu i ludziom, a perspektywa Nowego Roku 2024 rodzi w naszych sercach wiele nadziei i szlachetnych planów.

Dziękując za zaangażowanie i życzliwość wobec Kościoła Płockiego, pragnę przekazać moje najlepsze życzenia świąteczne i noworoczne. Niech Nowonarodzony Zbawiciel błogosławi obficie w życiu osobistym i podjętej posłudze na rzecz dobra wspólnego i lokalnej społeczności. Niech nie brakuje w Nowym Roku tak potrzebnego duchowego światła, niegasnącego zapału i dobrych inspiracji oraz daru zdrowia i wzajemnej zgody.

Pragnę również bardzo serdecznie zaprosić na spotkanie świąteczno-noworoczne samorządowców Diecezji Płockiej. Odbędzie się ono **11 stycznia 2024 roku o godz. 12.00** w siedzibie Kurii Diecezjalnej Płockiej (Płock, ul. Tumaska 3) w sali barokowej (II piętro). Będziemy mieli okazję posłuchać ciekawego wykładu, podzielić się opłatkiem, przekazać sobie wzajemnie życzenia oraz porozmawiać przy wspólnym posiłku.

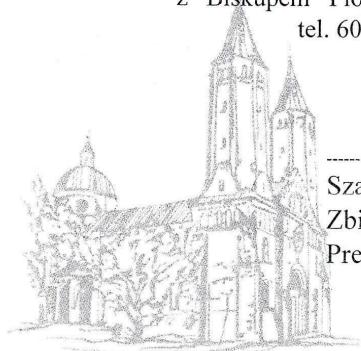
Oczekując na wspólne spotkanie przekazuję wyrazy szacunku i pozdrowień z Płocka -

+ Szymon Stulkowski

Szymon Stulkowski
BISKUP PŁOCKI

Uprzejmie proszę o potwierdzenie udziału w spotkaniu samorządowców z Biskupem Płockim u mojego sekretarza ks. Jarosława Mokrzanowskiego -
tel. 609-838-997, meil: jaroslaw.mokrzanowski@diecezjaplocka.pl

Szanowny Pan
Zbigniew Paweł KRUSZEWSKI
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

ul. Tumaska 3, 09-402 Płock, tel. 24/268-04-51, 24/268-04-52
e-mail: kuria@diecezjaplocka.pl, fax 24/262-67-16

C.

ARTYKUŁY

Zbigniew Paweł Kruszewski*

Joanna Kacperska-Michota*

Relacje Towarzystwa Naukowego Płockiego z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk**

Towarzystwo Naukowe Płockie obchodziło w 2020 roku swoje 200-lecie istnienia. Powstało ono przed laty na bazie idei łączącej ze sobą wartości narodowe, obywatelskości, regionalizmu i nauki. W Płocku, w ówczesnym okresie, była to może jedna z ostatnich chwil, która sprzyjała inicjatywie założenia Towarzystwa Naukowego przy Szkole Wojewódzkiej, kiedy resortem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Królestwie Polskim kierował Stanisław Kostka Potocki. Wkrótce nastąpił zmierzch epoki korzystnej dla oświaty. S.K. Potocki został zdymisjonowany pod koniec roku 1820, w którym to wiosną zostało założone Towarzystwo Płockie. S.K. Potocki, jako prezes Senatu, patronował osobiście inicjatywie powołania Towarzystwa. Członkami opiekunami nowo powstałego Towarzystwa zostali między innymi: Stanisław Staszic – Radca Stanu,

---

* Zbigniew Paweł Kruszewski, prof. – prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego, zastępca przewodniczącej Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk, rektor Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku.

* Joanna Kacperska-Michota, dr – członek Towarzystwa Naukowego Płockiego, dyrektor Biblioteki Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, adiunkt w SWPW na kierunku Administracja, pracownik Biblioteki im. Zielińskich TNP.

** Przedruk z: *Jubileusz 165-lecia Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*, pod. red. Norberta Delestowicza i Filipa Kaczmarka, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań 2023.

Prezes Królewskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie; baron Florian Kobyliński – Prezes Komisji Wojewódzkiej Płockiej; Julian Ursyn Niemcewicz – Sekretarz Stanu; Bogumił Linde – Dyrektor Komisji Rządowej Oświecenia; ks. prof. Wojciech Szweykowski – pierwszy Rektor Uniwersytetu Warszawskiego, wcześniej profesor Szkoły Wojewódzkiej Płockiej, przy której powstało Towarzystwo Naukowe.

Założycielem i faktycznym liderem Towarzystwa był dyrektor Szkoły Wojewódzkiej – Kajetan Morykoni, który pełnił funkcję sekretarza, a prezesem został biskup ordynariusz diecezji płockiej, senator Adam Michał Prażmowski.

Członkami Towarzystwa byli nauczyciele, lekarze, prokuratorzy, sędziowie, ziemianie dobrodzieje nauki – dzisiaj określilibyśmy ich jako sponsorów, miłośników nauki. Na podkreślenie zasługuje uczestnictwo w pracach Towarzystwa młodzieży ze szkoły, która brała bezpośrednio udział w pracach naukowych. Uczniów włączono do realizacji jednego z głównych zadań Towarzystwa – opisu województwa płockiego. Była to realna praca, a wielu uczniów wykazało duże zaangażowanie i umiejętności przy opisie miejscowości, wydarzeń, obyczajów.

Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej gromadziło – analogicznie jak czyniono to w Poznaniu od zarania powstania Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego¹ – zbiory archeologiczne, przyrodnicze, muzealne, ale też książki i archiwalia. Z inicjatywy K. Morykoniego, już we wrześniu 1821 roku, Towarzystwo uzyskało zgodę na prowadzenie biblioteki pod nazwą Biblioteka Publiczna i Szkolna Województwa Płockiego oraz Muzeum Publicznego i Szkolnego Województwa Płockiego. Muzeum to dało początek powstania Muzeum Mazowieckiego w Płocku, które w 2021 roku obchodziło swój jubileusz, a które dzisiaj słynie ze zbiorów secesji i późniejszego okresu art déco.

---

¹ Wiesiołowski J., *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk u progu XXI wieku*, „Notatki Płockie” 2002, nr 3/192, s. 17.

Współcześnie, Biblioteka TNP im. Zielińskich, to ponad 420 tysięcy woluminów. W zbiorach Biblioteki znajdują się artefakty o znaczeniu nie tylko krajowym, ale też światowym. W 2021 roku na listę światowego dziedzictwa UNESCO zostały wpisane *Mappy Hrabstwa Bialskiego z folwarkami y wsiami do niego należącemi Dóbr Jaśnie Oświeconego Xięcia JMC Hieronima Radziwiłła [...] z wymiaru geometrycznego sporządzone 1781 roku* [przez Leonarda Targońskiego], zwane potocznie *Atlasem Radziwiłłowskim*. Ponadto Biblioteka Towarzystwa ma w swoich zasobach jeden z najlepiej zachowanych, (spośród czternastu znajdujących się w polskich zbiorach) egzemplarzy pierwszego wydania dzieła Mikołaja Kopernika *O obrotach ciał niebieskich*, Norymberga, z 1543 roku, a także *Statut Jana Łaskiego*, wydany w Krakowie w 1506 roku. Ozdobą zbiorów są między innymi: Macieja Miechowity – *Chronica Polonorum*, Kraków 1521 r.; Stanisława Murzynowskiego – *Historia żalosna i straszliwa o Franciszku Spirze*, Królewiec 1551; *Biblia Brzeska* zwana Radziwiłłowską z 1563 roku czy też komplet, jedyny w Polsce, 80 rycin z *Los Caprichos (Kaprysy)* Francisco Goyi.

W 1907 roku Towarzystwo nabyło XV-wieczny budynek pod swoje potrzeby, w którym znajduje się do dzisiaj jego siedziba, zaś w 1927 roku zakupiono XIX-wieczny klasycystyczny dom „Pod Opatrznością” przy Rynku Kanonicznym 2, w którym zgromadzone są zbiory Biblioteki TNP im. Zielińskich.

Podstawą finansową funkcjonowania organizacji są składki członkowskie (wysoko niewystarczające). We wcześniejszym okresie były dary dobrodziejów (ziemian, przemysłowców, inteligencji), w późniejszym okresie dotacje państwowe, a obecnie nie ma żadnych dotacji poza własnymi dochodami z wynajmu niektórych pomieszczeń. Towarzystwo funkcjonuje w paradoksie. Posiada cenne zbiory kulturowe dziedzictwa narodowego, o które ma dbać, ma konserwować, udostępniać publicznie bez wsparcia finansowego z budżetu państwa czy budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Jest karane i upokarzane za służenie Polsce i narodowi polskiemu. Natomiast „prawdziwi Polacy” z racami w ręce i bogoojczyźnianą frazeologią na ustach są hojnie dotowani. Przyszło żyć towarzystwom naukowym

w kolejnych czasach niepowodzeń i niepewności, jak w okresie zaborów, niewoli czy wojen. Pozostaje nadzieja, że nadejdą lepsze okresy funkcjonowania towarzystw. W tych trudnych chwilach pozostaje wzajemne wspieranie się towarzystw naukowych.

Relacje pomiędzy Towarzystwem Naukowym Płockim (TNP) a Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk (PTPN) można datować od bardzo dawna. Już w latach dwudziestych i trzydziestych ubiegłego wieku, a więc około sto lat temu towarzystwo płockie powiększało swoje zbiory dzięki darom między innymi Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiej Akademii Umiejętności, Biblioteki Kórnickiej².

Do wzajemnych relacji pomiędzy TNP a PTPN dużo wniosły działania związane z nadzorem towarzystw naukowych przez administrację Polskiej Akademii Nauk. Pismem z 29 listopada 1956 roku prezes PTPN prof. Kazimierz Tymieniecki wraz z sekretarzem generalnym prof. Adamem Horstem zwrócił się do Zarządu TNP o podjęcie wspólnych działań „w związku z zamierzoną reorganizacją Polskiej Akademii Nauk i pogłoskami o przerzuceniu towarzystw naukowych ogólnych do Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego lub też do terenowych Rad Narodowych”. Uznali w piśmie, „że w sprawie tej powinniśmy wystąpić z postulatami:

- 1) o zapewnienie pełnej samodzielności towarzystw
- oraz dla zapewnienia tej samodzielności i pełnego rozwoju
- 2) o zapewnienie centralnego dotowania towarzystw ogólnych”³.

Odpowiedź TNP była pozytywna. Zarząd TNP przyłączył się do wszystkich działań, które miały przedstawić stanowisko towarzystw ogólnych wobec tych postulatów.

Z inicjatywy PTPN 22 marca 1958 roku odbyła się w Poznaniu konferencja, której celem było „i pożytecznym przedyskutowanie spraw obchodzących wszystkie towarzystwa naukowe ogólne i ewentualne

---

² Kruszewski Z., *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018, s. 58.

³ Pismo do Zarządu TNP z dn. 29.11.1956 roku, l.dz. 1784/56 – Archiwum TNP.

uzgodnienie postępowania”. Zaproszeni do udziału w konferencji byli przedstawiciele siedmiu towarzystw ogólnych:

1. Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego;
2. Towarzystwa Naukowego w Toruniu;
3. Gdańskiego Towarzystwa Naukowego;
4. Łódzkiego Towarzystwa Naukowego;
5. Płockiego Towarzystwa Naukowego;
6. Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego;
7. Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Opolu⁴.

Na tej konferencji TNP reprezentowali – Franciszek Dorobek i Czesław Gutry.

Otwierając konferencję K. Tymieniecki – prezes PTPN przedstawił sytuację towarzystw naukowych w relacjach z PAN⁵. Przytoczył słowa prof. Henryka Jabłońskiego, ówczesnego sekretarza PAN: „Gdy mowa o towarzystwach ogólnych trzeba stwierdzić, że nasz pogląd na nie przechodził różne fazy. Ryzykując, oczywiście wielkie uproszczenie, można by powiedzieć, że po powstaniu Akademii było coś w rodzaju „ograniczenia kułaka”, potem nastąpiła faza „tolerancji”, od półtora roku jest „życzliwość z obciążeniami zakłopotania”. Nie wątpię, że ta życzliwość trwa dalej...”. Zaznaczył, że nastąpiły zmiany, szczególnie w życzliwych wypowiedziach prezesa PAN – prof. Tadeusza Kotarbińskiego. Uznał, że jest „zupełny brak podstaw prawnych, regulujących stosunek PAN do towarzystw naukowych. W ustawie z dnia 30 października 1951 roku o PAN brak jest jakiegokolwiek wzmianki o towarzystwach naukowych, a więc również o stosunku PAN do towarzystw naukowych. Opuszczenie takie dałoby się zrozumieć, gdyby istniała oddzielna ustawa czy rozporządzenie stan ten regulujące, ale tego właśnie brak”. Kontynuując tę myśl prezes PTPN wskazał, że „powinno podjąć się

---

⁴ Pismo do Zarządu TNP z dn. 17.03.1958 roku, l.dz. 319/58 – Archiwum TNP.

⁵ Notatka „Konferencja towarzystw naukowych ogólnych w Poznaniu, w lokalu Redakcji Głównej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w dn. 22 marca 1958 r. o godz.17-tej” – Archiwum TNP.

akcję w kierunku uregulowania tej sprawy, co prawdopodobnie, objęłoby również sprawę dotacji towarzystw naukowych”. Ostatecznie konferencja wybrała delegację składającą się z trzech członków do reprezentowania towarzystw sygnujących to porozumienie, względem władz PAN oraz innych władz i instytucji. Obsługą techniczną delegacji miało zajmować się PTPN. Delegacja towarzystwa plockiego, uczestnicząca w konferencji, poparła w całej rozciągłości inicjatywę tejże konferencji, a następnie Zarząd TNP w dniu 3 kwietnia 1958 roku upoważnił pisemnie wybraną delegację do reprezentowania Towarzystwa Naukowego Plockiego w sprawach dotyczących ogółu towarzystw naukowych⁶.

Trzeba stwierdzić, że dzisiaj towarzystwa naukowe, a szczególnie ogólne (ponieważ ze specjalistycznymi różnie bywa) są w bardzo podobnej sytuacji finansowej jak przed laty, a od strony prawnej identycznie jak w 1958 roku. Można powiedzieć, parafrazując, że towarzystwa naukowe są obecnie w cyklu „ograniczenia kułaka”.

Współpraca pomiędzy TNP i PTPN odbywała się również i w drugą stronę, czyli władze towarzystwa plockiego zapraszały przedstawicieli PTPN do udziału w plockich inicjatywach. Za jeden z przykładów mogą posłużyć przygotowania do obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego. We wrześniu 1958 roku Zarząd TNP wystosował pismo⁷ do Wielmożnego Pana prof. dra K. Tymienieckiego Prezesa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z prośbą o przyjęcie ostatnich numerów kwartalnika „Notatki Płockie” (powstałego w 1956 roku). W piśmie tym Zarząd TNP napisał: „Płock czułby się zaszczycony, gdyby Pan Prezes zechciał również wziąć udział w akcji Tysiąclecia, prowadzonej przez Towarzystwo Naukowe Płockie i wygłosił w Płocku odczyt na temat Tysiąclecia Państwa Polskiego”. Zaproszenie zostało przyjęte. Prezes PTPN zmienił tylko tytuł referatu na: *Początki Państwa Polskiego. Milenium*⁸.

---

⁶ Pismo do Zarządu PTPN z dn. 16.04.1958 roku, l.dz. 475/4/58 – Archiwum TNP.

⁷ Pismo do prezesa PTPN z dn. 12.09.1958 roku, l.dz. 855/9/58 – Archiwum TNP.

⁸ Pismo do Zarządu TNP z dn. 12.10.1958 roku – Archiwum TNP.

W ramach wzajemnych relacji ma miejsce uczestnictwo przedstawicieli TNP i PTPN w konferencjach, sympoziach czy zebraniach sprawozdawczo-wyborczych. Dowodem na to jest chociażby udział przedstawiciela PTPN – sekretarza generalnego doc. dr. Stanisława Jakóbczyka w zjeździe Towarzystw Naukowych Ogólnych w siedzibie TNP w dniu 12 grudnia 1992 roku, gdzie brał aktywny udział w dyskusji. Inny przykład to udział prof. Jacka Wiesiołowskiego – wiceprezesa PTPN (późniejszy prezes) w konferencji naukowej *Towarzystwa naukowe regionalne u progu XXI wieku*, który wygłosił referat pt.: *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk u progu XXI wieku*. Treść tego referatu ukazała się następnie w kwartalniku „Notatki Płockie” nr 3/192 w 2002 roku. Autor przedstawił w nim krótko historię Towarzystwa, jego ogromne osiągnięcia oraz kłopoty, z którymi muszą się społecznicy – naukowcy mierzyć. W konkluzji napisał: „jest paradoksem, że im większe i cenniejsze zbiory zgromadziło polskie towarzystwo naukowe i im pełniej je udostępnia publicznie, tym większe są jego coroczne kłopoty z zamknięciem bilansu. Koszty utrzymania i udostępniania zbiorów utrudniają planowanie działalności wydawniczej i naukowej. Jesteśmy karani za chęć służby publicznej i jej pełnienie”. Zakończył słowami: „Taka jest sytuacja PTPN u progu XXI wieku. Jaka jest przyszłość tego jeszcze nie wiem. Bez uregulowania spraw biblioteki trudno jest nie tylko planować, ale nawet marzyć. Pozostaje nadzieja...”⁹.

Ważnym wydarzeniem w działalności towarzystw naukowych było zebranie plenarne Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN w dniach 1–2 grudnia 2005 roku w Poznaniu. W zebraniu tym, jako prezes TNP i jednocześnie członek Rady, uczestniczył Zbigniew Kruszewski. Było to otwarte zebranie plenarne Rady, z udziałem Zarządu PTPN, prezesów i przedstawicieli towarzystw naukowych ogólnych i regionalnych. Rozważano na nim sprawy: aktualny stan, perspektywy i kierunki rozwoju społecznego ruchu naukowego w Polsce; formy współpracy Rady Towarzystw Naukowych z Polską

---

⁹ J. Wiesiołowski, *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk u progu XXI wieku*, „Notatki Płockie” 2002, nr 3/192, s. 19.

Akademią Nauk i Ministerstwem Nauki i Informatyzacji; system dofinansowywania towarzystw naukowych z budżetu państwa i ze środków pozabudżetowych; udział i rola towarzystw naukowych w debacie nad stanem i przyszłością nauki polskiej. Wygłoszone na zebraniu referaty pozwoliły na przedstawienie bieżącej sytuacji społecznego ruchu naukowego w Polsce i przedyskutowanie problemów związanych z rozwojem tego ruchu. Zebrani przyjęli apel (memoriał) do władz państwowych, komisji Sejmu i Senatu RP w sprawie zabezpieczenia warunków funkcjonowania i rozwoju społecznego ruchu naukowego w Polsce, który został następnie skierowany do ww. adresatów. Uczestnicy zaakceptowali również, zgłoszony przez wiceprzewodniczącego Rady prof. Andrzeja Grzywacza, wniosek o przygotowanie przez Radę i przedstawienie Sejmowi, jako projektu obywatelskiego, ustawy o towarzystwach naukowych. Jak można zauważyć, były poruszane bardzo istotne sprawy dla funkcjonowania towarzystw naukowych, a TNP i PPTN wspólnie wspierały te kierunki działań. Trzeba przyznać, że pomimo różnorodnych wysiłków ze strony społecznego ruchu naukowego, jego ogląd przez decydentów jest w dalszym ciągu niedoceniany.

Kolejnym wspólnym wydarzeniem o charakterze naukowym, którego celem – między innymi – było podzielenie się zarówno doświadczeniami jak i zarysowanie przyszłości społecznego ruchu naukowego była konferencja pt. *Perspektywy regionalnych towarzystw naukowych w Polsce*. Konferencję zorganizowano w dniach 12–13 czerwca 2015 roku z okazji 195. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego w Płocku. Jednym z członków komitetu honorowego konferencji był prof. Andrzej Gulczyński – Prezes PTPN, który wygłosił referat na temat: *Między przeszłością a przyszłością. Integracyjna rola Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*.

Niewątpliwie dużym wydarzeniem naukowym było zorganizowanie w dniach 14–15 czerwca 2018 roku w Poznaniu, wspólnie przez TNP, PTPN oraz Radę Towarzystw Naukowych PAN, II Kongresu Towarzystw Naukowych. Celem Kongresu było przedstawienie wkładu społecznego ruchu naukowego w rozwój nauki i jej popularyzację, w świadomość narodową, obywatelską i w kulturę od

momentu odzyskania przez Polskę niepodległości w listopadzie 1918 roku. Istotna była ocena historyczna społecznego ruchu naukowego, jak też jego stan aktualny i przyszłość w systemie nauki polskiej. II Kongres podjął uchwałę¹⁰, którą skierował do społeczeństwa oraz najwyższych władz Rzeczypospolitej. Z przykrością trzeba stwierdzić, że o ile środowisko naukowe przyjęło Uchwałę z życzliwością, o tyle różni przedstawiciele władz, włącznie z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jej nie zauważyli.

Z okazji II Kongresu wydana została w 2019 roku przez Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk monografia *Rola towarzystw naukowych w rozwoju świadomości obywatelskiej i kultury*. Publikacja ukazała się pod redakcją dwóch prezesów towarzystw naukowych – TNP i PTPN (Z. Kruszewskiego i A. Gulczyńskiego), którzy też wspólnie opracowali *Przedmowę* do wydania, jak też zamieścili autorskie opracowania – Z. Kruszewskiego *Aksjologia społecznego ruchu naukowego*, a A. Gulczyńskiego *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk – tradycja i nowe wyzwania*.

Kongres jak i monografia stały się ważnym wydarzeniem w życiu społeczników pracujących na rzecz nauki. Był to zarazem dobry przykład współpracy dwóch wiekowych towarzystw naukowych funkcjonujących na ziemiach polskich.

W ramach relacji opartych na wzajemnej współpracy i życzliwości udostępniono sobie nawzajem artefakty, jak też wygłaszano okazjonalne wykłady. Prof. J. Wiesiołowski – prezes PTPN przekazał kopię Bulli Bolesława Krzywoustego z XII wieku, którą archeolodzy odkryli w okolicach Ostrowa Lednickiego w miejscowości Głębokie w 2002 roku. Kopia Bulli jest darem dla TNP. Odkrycie tej Bulli ma duże znaczenie dla badań nad historią Polski. Z tej okazji, 18 maja 2007 roku, w Płocku, Małgorzata Andrałojć wygłosiła referat zatytułowany *Bulla księcia Bolesława Krzywoustego*. Prelegentka i jej mąż Mirosław są poznańskimi historykami, archeologami, członkami PTPN. Efektem pracy nad

---

¹⁰ *Rola towarzystw naukowych w rozwoju świadomości obywatelskiej i kultury*, red. A. Gulczyński, Z. Kruszewski, Poznań 2019, s.13.

znaleziskiem jest napisana przez archeologów monografia *Bulla Bolesława Księcia Polski* wydana przez Wydawnictwo PTPN w 2006 roku. Monografia znajduje się w zbiorach Biblioteki TNP im. Zielińskich, a kopia Bulli w zbiorach Muzeum TNP.

Innym przykładem wzajemnych, dobrych relacji było wypożyczenie, znajdującego się w zbiorach TNP, rękopisu *Acta Tomiciana* z księgozbioru Andrzeja Opalińskiego na wystawę zorganizowaną przez PTPN w 2011 roku, gdy dyrektorem Biblioteki PTPN był Arkadiusz Wagner. Z tej okazji została wydana publikacja pod redakcją A. Wagnera *Księgozbiór Wielkopolskiego Magnata Andrzeja Opalińskiego (1540–1593)* w serii Biblioteki PTPN – *Księgozbiory staropolskie* przez Wydawnictwo PTPN w 2011 roku. W opracowaniu tym Joanna Pietrowicz z Biblioteki PTPN pisze: „Niezbyt łaskawie obszedł się czas z Tomicianami znajdującymi się w XVI wieku najpewniej w rezydencji Opalińskich w Radlinie. Z dwudziestu siedmiu woluminów do dzisiejszych czasów zachowało się zaledwie siedem, w tym sześć w zbiorach rękopisów Biblioteki Kórnickiej PAN, zaś jeden w Bibliotece TNP”¹¹. Opracowanie pod red. A. Wagnera poświęcone jest pamięci prof. Ryszarda Marciniaka, byłego wieloletniego dyrektora Biblioteki PTPN. W sprawozdaniu z działalności Zarządu TNP z 1983 roku znajduje się kopia listu od dyrektora Biblioteki PTPN do Prezesa TNP ze słowami „Szanowny Panie Prezesie. Uprzejmie dziękuję za przesłane sprawozdanie z działalności TNP w roku 1982. Z pewnością jestem przyjacielem, jak Pan to ładnie napisał w adresie, Waszego Towarzystwa i śledzę jego działalność, z wielkim zainteresowaniem. Szczególnie zaś, co naturalne, działalność Waszej Biblioteki”. W podpisie tego listu widnieje nazwisko doc. dra R. Marciniaka – dyrektora Biblioteki PTPN. Świadczy to jednoznacznie, że więzi między TNP i PTPN występowały i należy sądzić, że dalej występują, i będą występować nie tylko na polu służbowym, społecznym, ale wyrażają też głębokie relacje osobiste. W *post scriptum* powyższego pisma znajduje się

---

¹¹ *Księgozbiór Wielkopolskiego Magnata Andrzeja Opalińskiego (1540–1593)*, red. A. Wagner, Poznań 2011, s. 111.

dopisek „Posiadam na przekazanie medal 125-lecia PTPN wraz z dyplomem dla TNP. Na razie nie miałem okazji przekazania go Panu, być może ktoś z Płocka odwiedzi gród Przemysława?”¹².

Wymiana listów i gratulacji w nich zawartych z okazji jubileuszy dwóch najstarszych towarzystw naukowych ogólnych była uznawana za rzecz normalną i oczywistą. Np. w 140-lecie PTPN prezes TNP dr Jakub Chojnacki pisał: „Pani Profesor Alicja Karłowska-Kamzowa (prawnuczka Maksymiliana Studniarskiego) Prezes Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.... Dziś Towarzystwo Poznańskie obchodzi 140-lecie swojej owocnej działalności.... Towarzystwo ma się czym chwalić”¹³.

Z okazji obchodów 200-lecia TNP przypadających w 2020 roku, odbyła się w Płocku w dniu 17 września 2021 roku konferencja *Spółeczny ruch naukowy w procesie zmiany*, w której uczestniczył prof. A. Gulczyński – prezes PTPN i zabrał wielce znaczący głos w trakcie dyskusji plenarnej, wskazując na kierunki działań towarzystw i ich znaczenie w nauce polskiej.

W tym wyliczaniu wzajemnych kontaktów i współpracy warto też odnotować uroczyste wprowadzenie do obiegu znaczka Poczty Polskiej SA *900-lecie Kroniki Galla Anonima*, które miało miejsce w Płocku w dniu 28 czerwca 2013 roku. Oficjalnej prezentacji dokonał przedstawiciel Poczty Tadeusz Dłubisz. Natomiast merytorycznie i naukowo dzieła Galla Anonima przedstawił prof. Tomasz Jasiński – wiceprezes PTPN, dyrektor Biblioteki Kórnickiej PAN, pracownik Uniwersytetu Adama Mickiewicza, prowadzący od lat badania nad Kroniką, przy wykorzystaniu specjalnie w tym celu napisanego programu komputerowego.

Z przedstawionych treści wypowiedzi, jak też wspólnie podejmowanych inicjatyw przez TNP i PTPN można wnioskować, że zawsze chodziło o dobro publiczne i wzajemne wspieranie się tych dwóch towarzystw w różnych okresach ich działalności. Relacje te

---

¹² *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 1982*, Płock 1983, s. 15–16.

¹³ Pismo z dnia 13 lutego 1997 roku do PTPN z okazji 140-lecia – Archiwum TNP.

dotyczą wielu obszarów ich działalności – od wzajemnych udziałów w konferencjach dotyczących społecznego ruchu naukowego, sympozjach poświęconych zagadnieniom naukowym, historycznym, po spotkania i narady dotyczące rozwiązań prawnych towarzystw naukowych w systemie nauki polskiej i jej popularyzacji w Polsce. Wiele jest wspólnych problemów, które te dwa towarzystwa nurtują i które przysparzają wiele kłopotów w ich funkcjonowaniu. Niewątpliwie na pierwszy plan wybijają się sprawy prowadzenia bibliotek naukowych. W skali kraju TNP i PTPN prowadzą wartościowe, dla dziedzictwa i kultury narodowej, biblioteki. Wspólnie ponoszą trud i wspólnie napotykać mur obojętności ze strony ministrów i innych urzędników odpowiedzialnych za kulturę i naukę w kraju. Pozostaje nie tracić wiary i mieć nadzieję.

Te dwa najstarsze towarzystwa naukowe ogólne „Przetrwały próbę czasu – weryfikatora wszelkich wartości – i służą nadal do dziś”¹⁴ i służyć będą społeczeństwu.

Relacje Towarzystwa Naukowego Płockiego i Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, pomimo różnych trudności, są przyjazne i należy mieć nadzieję oraz przekonanie, że takie pozostaną.

Bibliografia:

- *Księgozbiór Wielkopolskiego Magnata Andrzeja Opalińskiego (1540–1593)*, red. A. Wagner, Poznań 2011.
- Kruszewski Z., *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018.
- *Rola towarzystw naukowych w rozwoju świadomości obywatelskiej i kultury*, red. A. Gulczyński, Z. Kruszewski, Poznań 2019.
- *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego za rok 1982*, Płock 1983.
- Wiesiołowski J., *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk u progu XXI wieku*, „Notatki Płockie” 2002, nr 3/192, s. 17–19.

---

¹⁴ Tamże.

- Pismo do Zarządu TNP z dn. 29.11.1956 roku, l.dz. 1784/56 – Archiwum TNP.
- Pismo do Zarządu TNP z dn. 17.03.1958 roku, l.dz. 319/58 – Archiwum TNP.
- Notatka „Konferencja towarzystw naukowych ogólnych w Poznaniu, w lokalu Redakcji Głównej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w dn. 22 marca 1958 roku o godz. 17-tej” – Archiwum TNP.
- Pismo do Zarządu PTPN z dn. 16.04.1958 roku, l.dz. 475/4/58 – Archiwum TNP.
- Pismo do prezesa PTPN z dn. 12.09.1958 roku, l.dz. 855/9/58 – Archiwum TNP.
- Pismo do Zarządu TNP z dn. 12.10.1958 roku – Archiwum TNP.
- Pismo z dnia 13 lutego 1997 roku do PTPN z okazji 140-lecia – Archiwum TNP.

Agnieszka Ciechomska*

Dzieło Mikołaja Kopernika
De revolutionibus orbium coelestium, libri VI
ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich
Towarzystwa Naukowego Płockiego
w 550. rocznicę urodzin wielkiego astronoma**

Rok 2023 został ogłoszony przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej Rokiem Mikołaja Kopernika z okazji 550. rocznicy urodzin, a także 480. rocznicy śmierci wybitnego polskiego astronoma. Jest to również 480. rocznica wydania jego najważniejszego dzieła *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI*, które stało się kołem zamachowym rewolucji światopoglądowej XVI wieku.

Biblioteka im. Zielińskich TNP może poszczycić się posiadaniem w swoich zbiorach pierwodruku tego wielkiego astronomicznego traktatu, wydanego w 1543 r. w Norymberdze w oficynie Johanna Petreiusa, w którym Kopernik przedstawił zasady teorii heliocentrycznej. Zaledwie dwanaście polskich bibliotek posiada w swoich zasobach pierwsze wydanie *De revolutionibus*, natomiast liczba wszystkich egzemplarzy pierwszego wydania w Polsce wynosi czternaście.

Egzemplarz dzieła *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI* ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego pochodzi z Biblioteki Skępskiej rodziny Zielińskich, utworzonej przez Gustawa Zielińskiego (1809–1881) – poetę, historyka, powstańca listopadowego i zesłańca syberyjskiego. Księgozbiór ten stał się na początku XX wieku własnością Towarzystwa Naukowego Płockiego, kiedy to syn poety Józef Zieliński,

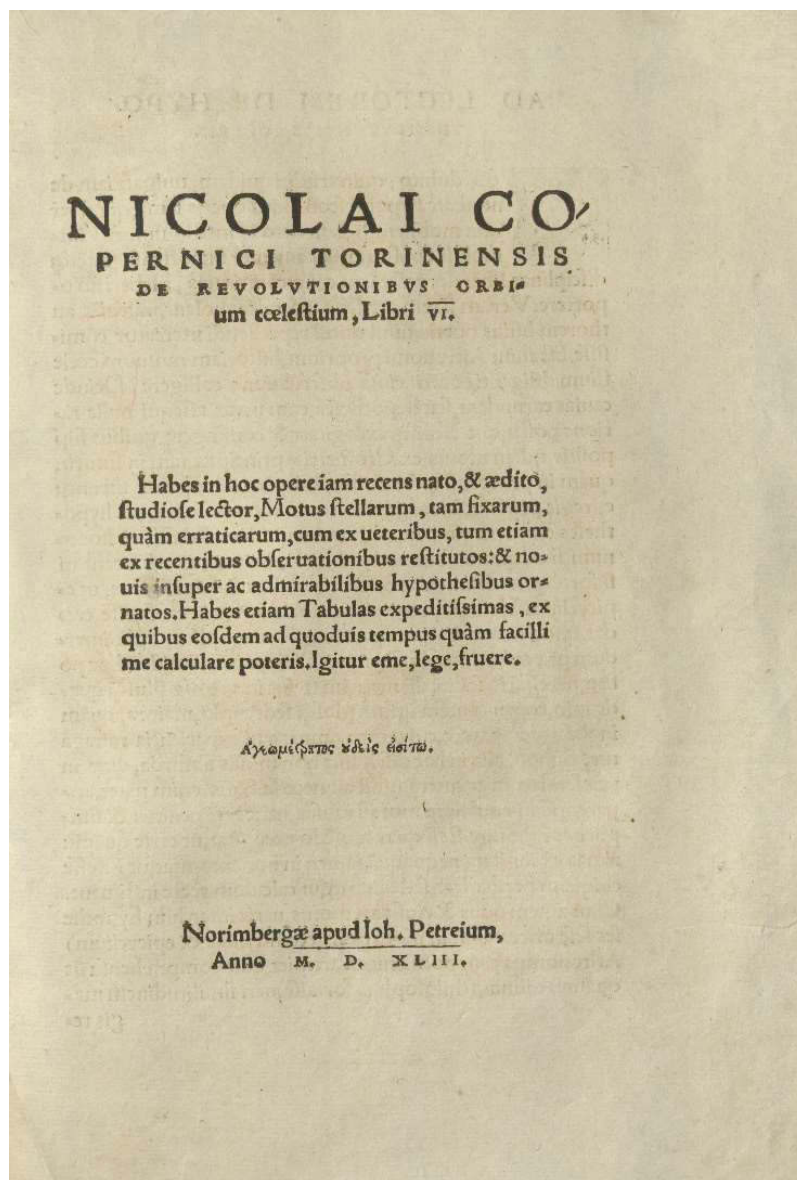
---

* Agnieszka Ciechomska, mgr – kierownik Archiwum i Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego.

** Przedruk z: „Notatki Płockie” 2023, nr 4 (277), s. 71–79.

przekazał zbiory biblioteczne do Płocka. Towarzystwo zyskało wartościowy księgozbiór, w tym jedną z najcenniejszych kolekcji starych druków w Polsce. Wolumin należy do „białych kruków” w zbiorach specjalnych Biblioteki im. Zielińskich¹.

Strona tytułowa *De revolutionibus orbium coelestium*... Mikołaja Kopernika (Norymberga 1543) ze zbiorów TNP

Traktat *De revolutionibus*... wydano w norymberskiej oficynie Johannes Petreiusa. Wydrukowany jest na cienkim papierze czerpanym.

---

¹ Copernicus Nicolaus, *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI*, Norombergæ, Johann Petreius, 1543, sygn. XVI,170.

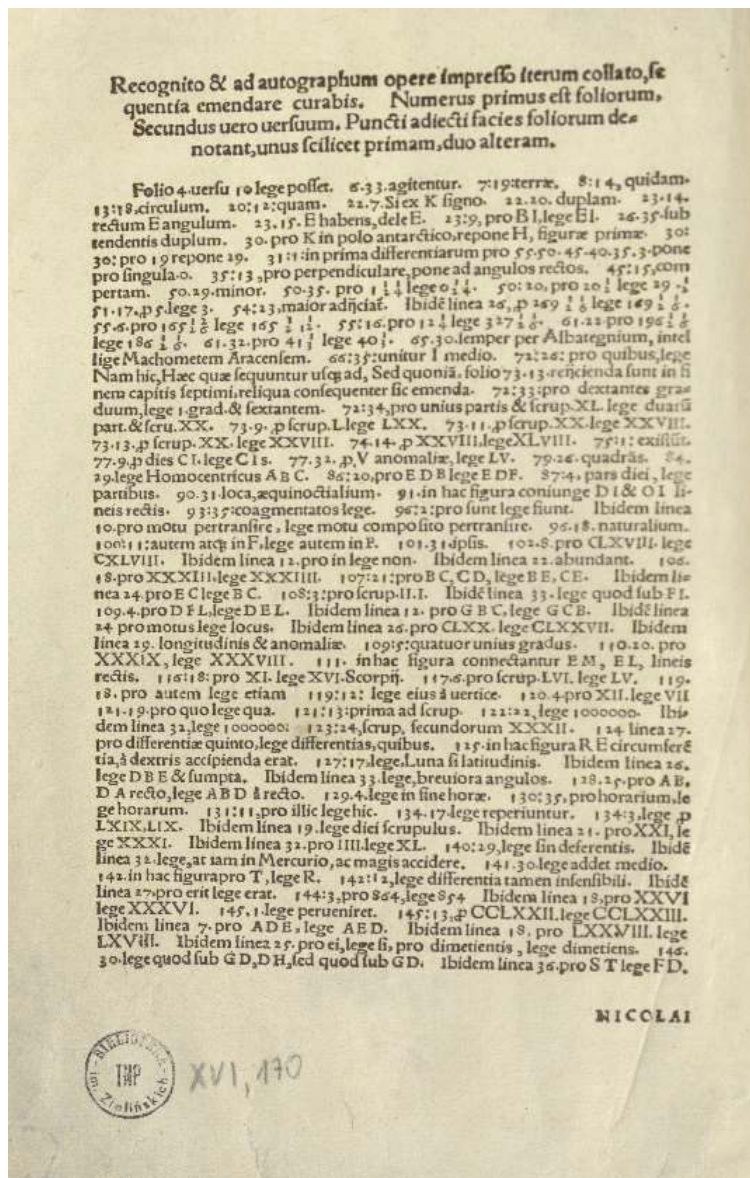
Posiada miękką pergaminową oprawę z epoki, pozbawioną ozdób. Oprawa zawiera zakładki osłaniające brzegi kart związane na dwa rzemienie. Książka wyróżnia się zachowaną w całości kartą erraty. Została wszyta przed kartą tytułową. Takie umiejscowienie należy do rzadkości. Kopernik tworzył erratę do drukowanej wersji swojego dzieła jednak poprawki objęły tylko 146 ze 196 kart. Szacuje się, że zaledwie 27% zachowanych do dziś egzemplarzy zawiera erratę, a należy wspomnieć iż do dziś na całym świecie odnaleziono ok. 280 woluminów norymberskiego wydania. Specjaliści uznają, że płocki pierwodruk jest jednym z najlepiej zachowanych. W 1989 r. księga została poddana konserwacji².

Płocki pierwodruk *De revolutionibus...* to egzemplarz kolekcjonerski, nie posiada zbyt wielu marginaliów. Znajduje się w nim jednak ważna zapiska w części listu Kopernika będąca świadkiem zaliczenia traktatu w poczet dzieł zakazanych, mianowicie *hasce lineas Tribunal Inquisitionis [...] uticae delere jussit sub Pontificatu Urbani VIII*, czyli w tłumaczeniu: *te linijki kazał usunąć Trybunał Inkwizycji za pontyfikatu Urbana VIII*. Notatka jest odwołaniem do faktu wpisania rozprawy do *Indeksu ksiąg zakazanych* w 1616 r. Została ona dopuszczona do użytku pod warunkiem wprowadzenia poprawek wykazanych w dekrete z 1620 r. Kolejnym świadectwem lektury dzieła jest notatka na karcie ochronnej odsyłająca do XXX rozdziału księgi piątej z karty 169. Są nimi także znaki w postaci kropek, które tworzą wierzchołki trójkątów oraz zakrzywione linie w kształcie litery „S”³. Poza wymienionymi zapiskami kodeks nie posiada właściwie innych marginaliów, co w połączeniu z doskonałym stanem zachowania, daje wrażenie jakby wolumin dopiero co opuścił prasę drukarską w norymberskiej oficynie Petreiusa.

---

² W. Kaczanowska, *Ze zbiorów Towarzystwa Naukowego płockiego. Zabytki piśmiennictwa polskiego XVI wieku w Bibliotece im. Zielińskich*, Płock 1980, nr kat. 9; *Dwieście artefaktów na dwusetlecie Towarzystwa Naukowego Płockiego. Katalog wystawy*, oprac. A. Wagner, Płock 2020, s. 138–139.

³ *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół „De Revolutionibus” Mikołaja Kopernika. Katalog wystawy w Muzeum Okręgowym w Toruniu*, Toruń 2023, s. 94.

Strona z erratą traktatu *De revolutionibus...* ze zbiorów TNP

Towarzystwo Naukowe Płockie włączyło się w obchody Roku Mikołaja Kopernika poprzez uczestnictwo w ogólnopolskich oraz płockich projektach naukowych i edukacyjnych, promujących życie i dzieło wielkiego uczonego.

Bez wątpienia najważniejszym wydarzeniem było współuczestnictwo TNP w ogólnopolskiej wystawie *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół „De revolutionibus” Mikołaja Kopernika*, zorganizowanej na początku roku w Toruniu w salach Ratusza Staromiejskiego. Przedsięwzięcie przygotowały cztery instytucje, a mianowicie Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu, Książnica

Kopernikańska, Muzeum Okręgowe w Toruniu oraz Archiwum Państwowe w Toruniu, przy współpracy ośrodków z całej Polski. Sedno ekspozycji stanowiła prezentacja traktatu *De revolutionibus...* w siedmiu odsłonach. Pokazano dwa egzemplarze I wydania (Norymberga 1543), trzy egzemplarze II edycji (Bazylea 1566) oraz dwa egzemplarze III wydania (Amsterdam 1671). Cenne woluminy udostępniły ze swoich zbiorów Biblioteka Uniwersytecka, Książnica Kopernikańska i Muzeum Okręgowe w Toruniu. Ekspozycję uzupełniła ikonografia kopernikańska z okresu od XVI do XX w. oraz dzieła przedkopernikańskie, stanowiące fundament badań Kopernika, dzieła pokopernikańskie, prezentujące recepcję jego odkrycia przez różnych uczonych, a także późniejsze i współczesne wydania *De revolutionibus...* aż do XXI wieku⁴.

Wprowadzeniem do wystawy artefaktów była planszowa prezentacja zachowanych w zbiorach polskich bibliotek czternastu egzemplarzy pierwszego wydania *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI*, zaprojektowana przez artystę-grafika prof. Krzysztofa Białowicza. Na czternastu planszach, każda o wymiarach 121x180 cm, pokazano wizerunki czternastu pierwodruków *De revolutionibus...*, które dziś znajdują się w kolekcji dwunastu polskich bibliotek. Warstwę ilustracyjną, atrakcyjnie wydobytą przez prof. Białowicza, dopełniły opisy i komentarze bibliologów. Co ważne prace badawcze naukowców z UMK przyczyniły się do poszerzenia wiedzy na temat plockiego egzemplarza rozprawy, chociażby odczytania marginaliów. Należy podkreślić, że pomimo iż wszystkie egzemplarze wyszły z norymberskiej oficyny Johanna Petreiusa w 1543 r., to każdy z nich jest niepowtarzalny i posiada swoją odrębną historię. Woluminy różnią się stanem zachowania, notami proveniencyjnymi, zapiskami marginalnymi, ale też oprawami, od tych z epoki po współczesne wytwory.

Pierwodruki zajmują specjalne miejsce w kolekcjach wszystkich bibliotek. Podobnie jest z dziełem Kopernika wydanym w niemieckim warsztacie Johanna Petreiusa. Druk rozpoczął się wiosną 1542 r.,

---

⁴ <https://www.bu.umk.pl/-/ze-wszech-ksiag-najbardziej-godna-przeczytania-wokol-de-revolutionibus-mikolaja-kopernika-wystawa>, [dostęp: 30.12.2023].

a zakończył w kwietniu 1543 r. Główna część nakładu powstała w ciągu ok. 8 miesięcy. Pracochłonnymi elementami projektu było nie tylko wykonanie kaszty drukarskiej, ale i wycięcie 142 drzeworytów z rycinami. Jak oszacowano pierwszy nakład wynosił 400–500 egzemplarzy, z czego do naszych czasów zachowało się prawie 280 tomów, w tym 14 w Polsce⁵.

Plansze wystawowe prezentowały pierwodruki traktatu Kopernika, które obecnie posiadają w swoich zbiorach następujące instytucje: Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, Biblioteka Jagiellońska UJ (dwa egz.), Biblioteka XX. Czartoryskich – Muzeum Narodowe w Krakowie, Biblioteka im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego, Biblioteka Raczyńskich, Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Biblioteka Uniwersytecka UMK, Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu, Biblioteka Narodowa, Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Wrocławskiego (dwa egz.). W ten sposób wolumin ze zbiorów TNP został zaprezentowany w gronie czternastu pierwodruków *De revolutionibus...* pochodzących z siedmiu miast Polski: Krakowa, Wrocławia, Poznania, Torunia, Warszawy, Kórnicka i właśnie Płocka. Przygotowanie planszy prezentującej płocki egzemplarz, poprzedziła profesjonalna sesja fotograficzna dzieła wykonana przez fotografa z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, pod nadzorem uprawnionego konserwatora z toruńskiej uczelni, już w październiku 2022 r.

Otwarcie wystawy miało miejsce 18 lutego 2023 r. w Sali Królewskiej Ratusza Staromiejskiego. W wernisażu uczestniczył prezes TNP prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski. Ekspozycja była dostępna dla zwiedzających do 14 maja 2023 r. Jak zaznaczono w obszernym katalogu towarzyszącym wystawie pragnieniem jej twórców było, aby: „zaprezentować szerokiemu gronu odbiorców szereg artefaktów, które obok samej istoty odkrycia Kopernika, wskażą także na recepcję traktatu w ciągu kilku stuleci po jego

---

⁵ O. Gingerich, *Książka, której nikt nie przeczytał*, [b.m.w.] 2004, s. 123, 126.

opublikowaniu”⁶. Z pewnością duża skala i gruntowne przygotowanie przedsięwzięcia pozwoliło na osiągnięcie zamierzonego celu.

Pionierskim elementem projektu *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania...* było także stworzenie wystawy cyfrowej wszystkich pierwszych wydań *opus vitae* Mikołaja Kopernika znajdujących się w polskich zbiorach. Wersje cyfrowe starodruków zostały udostępnione na stronie biblioteki cyfrowej (www.polona.pl) prowadzonej przez Bibliotekę Narodową, która jest największą bazą tego typu w naszym kraju. Projekt ten stał się asumptem do wykonania digitalizacji oraz mikrofilmowania obiektu z zasobów Biblioteki im. Zielińskich TNP, gdyż do tej pory cenny druk nie był poddany takiemu procesowi. Ze względów bezpieczeństwa cyfryzację przeprowadzono w siedzibie Towarzystwa w Płocku. Wykonała ją firma Skanowanie.pl, posiadająca długoletnie doświadczenie w digitalizacji zabytkowych księgozbiorów. Podczas pracy wykorzystano nowoczesny skaner dziełowy Cone A2M. Skanowanie odbyło się z zachowaniem wszelkiej ostrożności i ochrony cennego kodeksu. Efekt konwersji można obejrzeć na stronie www.polona.pl, gdzie płocki egzemplarz prezentuje się wśród pozostałych trzynastu „polskich” pierwodruków⁷. Przeniesienie na format cyfrowy naszego egzemplarza *De revolutionibus orbium coelestium...*, to ważne działanie TNP na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Towarzystwo Naukowe Płockie aktywnie włączyło się również w płockie przedsięwzięcia upamiętniające postać wielkiego polskiego astronoma, głównie poprzez prezentację dzieła Mikołaja Kopernika ze swoich zbiorów.

31 marca w siedzibie Towarzystwa miał miejsce pierwszy z takich pokazów. Zorganizowano go dla uczestników Powiatowego Konkursu Interdyscyplinarnego dla Uczniów Klas VII i VIII Szkół Podstawowych „Spójrz w niebo”. Organizatorami konkursu były Szkoła Podstawowa nr 16 im. Mikołaja Kopernika w Płocku oraz Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego. Uczestnicy musieli

---

⁶ *Ze wszech ksiąg...*, s. 10

⁷ Adres strony: <https://polona.pl/preview/4c9073bb-7e2f-48ea-b2dd-2600caa294f3>.

wykazać się wiedzą na temat układu słonecznego oraz życia i osiągnięć Mikołaja Kopernika. Wzięło w nim udział 18 drużyn reprezentujących 15 szkół z Płocka i powiatu płockiego⁸. Finał odbył się 31 marca 2023 r. w Książnicy Płockiej, natomiast wręczenie nagród tego samego dnia w siedzibie Towarzystwa Naukowego Płockiego, gdzie obok licznie zebranych uczestników konkursu, obecni byli wiceprezydent Płocka Roman Siemiątkowski, prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski, zaproszeni goście oraz media. Uroczystości towarzyszyła promocja banknotu kolekcjonerskiego z wizerunkiem Mikołaja Kopernika, wyemitowanego w Roku Kopernika przez Narodowy Bank Polski. Promocję przygotowali przedstawiciele NBP. Zaprezentowana została też srebrna moneta kolekcjonerska z wtopionym w nią bursztynem. Banknot kolekcjonerski otrzymali zwycięzcy konkursu „Spójrz w niebo”. Narodowy Bank Polski przygotował również wystawę planszową pt. *Mikołaj Kopernik na monetach i banknotach Narodowego Banku Polskiego*.

Prezentacja dzieła *De revolutionibus...* 31 marca 2023 r. w siedzibie TNP, podczas którego ochronę zapewniła Straż Miejska w Płocku

---

⁸ <https://ksiaznicaplocka.pl>, [dostęp: 30.12.2023].

Całe wydarzenie uświetnił pokaz pierwszego wydania dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI* z 1543 r. ze zbiorów specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. Ze względu na ogromną wartość i rangę zabytku podczas pokazu bezpieczeństwa starodruku strzegli funkcjonariusze Straży Miejskiej w Płocku.

Słynny traktat Kopernika mieli okazję zobaczyć nauczyciele-bibliotekarze bibliotek szkolnych, zrzeszonych w sieci współpracy i samokształcenia „Między nami bibliotekarzami”, działającej przy Bibliotece Pedagogicznej w Płocku, w dniu 15 maja 2023 r. Pokaz wzbudził wielkie zainteresowanie płockich oświatowców. Grupa nauczycieli wysłuchała prelekcji na temat *Pierwodruk dzieła Mikołaja Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium...” na tle zabytkowych zbiorów Biblioteki naukowej im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego* wygłoszonej przez Agnieszkę Ciechomską, kierownika Biblioteki im. Zielińskich. Odbiorcy dowiedzieli się, jaka była historia wydania słynnego traktatu oraz dlaczego jest to najcenniejszy druk w zasobach Biblioteki. Uczestnicy wysłuchali także referatu Ewy Szczutowskiej, wiceprezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Płocku i członkini TNP, która przedstawiła Mikołaja Kopernika jako lekarza. Nauczyciele dowiedzieli się kogo leczył, co zalecał i jakie recepty wypisywał. Goście mieli też okazję zwiedzić zabytkową siedzibę Towarzystwa, którego dzieje przedstawił skarbnik TNP Jan Milner.

Cenny starodruk ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich został zaprezentowany także w Muzeum Mazowieckim w Płocku 2 października 2023 r. Wtedy to w siedzibie Muzeum miał miejsce wykład *„De revolutionibus...” Mikołaja Kopernika. Dzieje odkrycia, dzieje książki*, który wygłosił prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk z Instytutu Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk. Pokaz dzieła Kopernika był specjalną atrakcją dla wszystkich uczestników tego ciekawego spotkania z historią. Miłośnicy zabytkowej książki dodatkowo mogli obejrzeć też jego wersję cyfrową udostępnioną przez Towarzystwo.

Zajęcia edukacyjne w ramach projektu „O obrotach sfer niebieskich i skarbach ukrytych w Małachowiance” prowadzone przez kierownik Biblioteki im. Zielińskich TNP Agnieszkę Ciechomską. Fot. Płocka Lokalna Organizacja Turystyczna

Kolejną okazją do popularyzacji wiedzy na temat rozprawy Kopernika ze zbiorów TNP był udział w projekcie pn.: „O obrotach sfer niebieskich i skarbach ukrytych w Małachowiance” realizowanym przez Płocką Lokalną Organizację Turystyczną w październiku i listopadzie 2023 r. Projekt skierowany był do uczniów klas VII i VIII płockich szkół podstawowych. Zajęcia edukacyjne składały się z dwóch części. Pierwsza miała miejsce w siedzibie Towarzystwa, gdzie młodzież mogła obejrzeć cyfrową wersję pierwszego wydania *De revolutionibus...* ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich oraz wysłuchać prelekcji na temat wiekopomnego dzieła wygłoszonych przez kierownika Biblioteki Agnieszkę Ciechomską. Wykłady ubarwił pokaz reprintu rękopisu *De revolutionibus...* pisany ręką Kopernika, którego autograf jest obecnie przechowywany w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie. Uczniowie zobaczyli także kopię II wydania (Bazyilea 1566) wykonaną na bazie druku przechowywanego

w czeskiej Pradze oraz interesującą miniaturową edycję traktatu. Druga część zajęć odbywała się w Liceum Ogólnokształcącym im. Marszałka Stanisława Małachowskiego, gdzie uczestnicy zwiedzali najstarszą polską szkołę oraz jej obserwatorium astronomiczne. W czasie realizacji projektu przeprowadzono łącznie 13 zajęć dla uczniów klas siódmych i ósmych ze szkół podstawowych Płocka nr 2, 6, 20, 11, 14, 5 oraz 22.

Do upowszechniania wiedzy na temat „płockiego Kopernika” można zaliczyć także transmisję wykładu prof. Michała Kokowskiego pt. *Dlaczego nadal interesuje nas Mikołaj Kopernik?*, zorganizowanego przez Polską Akademię Umiejętności, która miała miejsce 16 lutego 2023 r. Prof. zw. dr hab. Michał Kokowski to wybitny badacz teorii Kopernika, związany z PAN oraz PAU. Wykład odbył się stacjonarnie w Krakowie, natomiast za pośrednictwem kanału YouTube jego transmisję oglądano w sali konferencyjnej Towarzystwa. Dyskusja płockich odbiorców o dziele uczonego w zbiorach TNP stanowiła swoiste podsumowanie spotkania.

Na zakończenie warto wspomnieć, że płocczanie mogli dowiedzieć się wielu interesujących informacji dotyczących życia i dzieła Mikołaja Kopernika z wywiadu, który prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski udzielił gazecie „Nasz Płock”⁹. Z kolei w wydawnictwie okolicznościowym z okazji Jarmarku Tumskiego ukazał się artykuł pt. *Płockie dzieło Kopernika* również autorstwa Zbigniewa Kruszewskiego¹⁰. Były to kolejne okazje do promocji cennego cymelium ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego.

---

⁹ Z. Kruszewski, *Kopernik w Płocku*, rozm. przepr. J.B. Nycek, „Nasz Płock” nr 2 z kwietnia 2023 r., s. 8.

¹⁰ Z. Kruszewski, *Płockie dzieło Kopernika*, „Kurier Tumski. Pismo poświęcone głównie sprawom miejscowym”, Płock 2–4 czerwca 2023, s. 8.

Prezes TNP prof. Zbigniew Kruszewski podczas prezentacji traktatu Kopernika ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich TNP

Podsumowując Rok Mikołaja Kopernika w działaniach Towarzystwa Naukowego Płockiego trzeba podkreślić, iż szczególnie ważny jest fakt wielokrotnej i różnorodnej prezentacji pięknego renesansowego druku *De revolutionibus orbium coelestium, libri VI* ze zbiorów specjalnych Biblioteki im Zielińskich. Tym samym uczczono także 480. rocznicę pierwszego wydania epokowego traktatu. Pilnie strzeżony pierwodruk posiada nie tylko ogromną wartość antykwaryczną, ale należy do skarbów narodowej kultury. Rok Mikołaja Kopernika był niepowtarzalną okazją do otwarcia skarbca TNP i ekspozycji płockiego arcycymelium.

Bibliografia

Opracowania i artykuły

- *Dwieście artefaktów na dwusetlecie Towarzystwa Naukowego Płockiego. Katalog wystawy*, oprac. A. Wagner, Płock 2020.
- O. Gingerich, *Książka, której nikt nie przeczytał*, [b.m.w.] 2004.
- W. Kaczanowska, *Ze zbiorów Towarzystwa Naukowego płockiego. Zabytki piśmiennictwa polskiego XVI wieku w Bibliotece im. Zielińskich*, Płock 1980.
- Z. Kruszewski, *Kopernik w Płocku*, rozm. przepr. J.B. Nycek, „Nasz Płock” nr 2 z kwietnia 2023.
- Z. Kruszewski, *Płockie dzieło Kopernika*, „Kurier Tumski. Pismo poświęcone głównie sprawom miejscowym”, Płock 2–4 czerwca 2023.
- *Ze wszech ksiąg najbardziej godna przeczytania... Wokół „De Revolutionibus” Mikołaja Kopernika. Katalog wystawy w Muzeum Okręgowym w Toruniu*, Toruń 2023.

Netografia

<https://www.bu.umk.pl/-/ze-wszech-ksiag-najbardziej-godna-przeczytania-wokol-de-revolutionibus-mikolaja-kopernika-wystawa>

<https://ksiaznicaplocka.pl>

<https://polona.pl>

Andrzej Kansy*

Sytuacja towarzystw naukowych w Polsce w drugiej dekadzie XXI w.**

„Społeczny ruch naukowy posiada uznane w świecie miejsce w rozwoju cywilizacyjnym i kulturowym”¹. Słowa Włodzimierza S. Ostrowskiego, wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk w latach 1996–2002, wskazują, że towarzystwa naukowe są istotnym czynnikiem postępu, a także, iż odgrywają ważną rolę kulturotwórczą i naukotwórczą. Pomimo braku uregulowań prawnych dotyczących społecznego ruchu naukowego pozostaje on żywotnym elementem systemu nauki w Polsce². Dlatego dokumentowanie działalności poszczególnych stowarzyszeń naukowych oraz badania nad społecznym ruchem naukowym są mechanizmem zachowania ich dziedzictwa i punktem wyjścia do dyskusji o ich przyszłości.

W ramach działań Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk w 2022 r. przeprowadzono badanie społecznego ruchu naukowego, które miało na celu określenie jego aktualnej sytuacji i występujących problemów. Było ono kontynuacją badań przeprowadzonych w 2013 r. przez Stanisława Kunikowskiego,

---

* Andrzej Kansy, dr hab., prof. AMP – członek Zarządu Towarzystwa Naukowego Płockiego, prorektor Akademii Mazowieckiej w Płocku.

** Przedruk z: *Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych*, red. naukowa Iwona Hofman, Jerzy Błażejowski, Andrzej Kansy, PAN, Warszawa 2023, s. 81–102.

¹ W.S. Ostrowski, *Słowo wstępne*, w: E. Hałoń, *Towarzystwa naukowe w Polsce. Przeszłość i terażniejszość*, Warszawa 2003, s. 7.

² I. Hofman, *Status prawny funkcjonowania społecznego ruchu naukowego w świetle ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r.*, <https://rtn.pan.pl/pl/publikacje/przyszlosc-towarzystw-naukowych-w-swietle-ustawy-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce/122-status-prawny-funkcjonowania-spoecznego-ruchu-naukowego>, [dostęp: 6.11.2022]; I. Hofman, *Społeczny ruch naukowy w Polsce w polityce naukowej państwa*, w: *Społeczny ruch naukowy w procesie zmiany*, pod red. I. Hofman i Z. Kruszewskiego, Warszawa 2021, s. 9-20.

Zbigniewa Kruszewskiego, Andrzeja Kansego i Tadeusza Majsterkiewicza na zlecenie PAN. Szczegółowy opis i wyniki zawarte zostały w publikacji pt. *Spoleczny ruch naukowy. Historia i przyszłość*³.

W 2022 r. badanie przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego, a jako narzędzia użyto kwestionariusza ankiety. Skierowano go w wersji elektronicznej do 312 organizacji⁴. Odpowiedzi udzieliło 67 towarzystw (w 2013 r. 118). Na potrzeby obliczeń przyjęto, że jedna odpowiedź odpowiada jednemu towarzystwu. Nie brano pod uwagę ankiety złożonej przez Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, ponieważ forma federacji oznacza, że zrzesza ona wiele organizacji (40), w tym także te, które przysłały ankiety dotyczące ich działalności.

Kwestionariusz ankiety, podobnie jak w 2013 r., skonstruowano w oparciu o następujące zagadnienia: podstawowe informacje o towarzystwie, informacje o prowadzonej działalności, ocena własnej działalności. Pytania dotyczyły stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. W niektórych pytaniach odnoszono się do średniej z trzech lat. Kwestionariusz ankiety zamieszczono w aneksie.

Podczas badania w 2013 r. przyjęto następujący podział towarzystw naukowych: 1) towarzystwa naukowe ogólne, 2) towarzystwa naukowe specjalistyczne, 3) stowarzyszenia naukowo-techniczne⁵. Jednak ze względu na nieczytelność kryteriów wyodrębnienia stowarzyszeń naukowo-technicznych podczas badań prowadzonych w 2022 r. włączono je do towarzystw naukowych specjalistycznych. Posłużono się podziałem towarzystw naukowych przyjętym Uchwałą Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN z 16 czerwca 2014 r. w sprawie określenia kryteriów uznania towarzystwa za naukowe. Wskazano tu podstawę prawną tworzenia towarzystw naukowych oraz wymieniono dwie formuły funkcjonowania:

---

³ S. Kunikowski, Z. Kruszewski, A. Kansy, T. Majsterkiewicz, *Spoleczny ruch naukowy. Historia i przyszłość*, Warszawa 2014.

⁴ Liczba towarzystw działających w Polsce za: Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie podmiot – życia publicznego*, Warszawa 2011, s. 61. Za wysłanie i zebranie kwestionariuszy dziękuję p. mgr. inż. Tadeuszowi Majsterkiewiczowi, Sekretarzowi RTN PAN.

⁵ S. Kunikowski, Z. Kruszewski, A. Kansy, T. Majsterkiewicz, dz. cyt., s. 39.

„Towarzystwo naukowe, stowarzyszenie naukowe lub stowarzyszenie naukowo-techniczne, zwane dalej towarzystwem naukowym, tworzy się w oparciu przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 79 poz. 855 z 2001 roku z późniejszymi zmianami). [...] Towarzystwo naukowe może funkcjonować jako:

- 1) towarzystwo naukowe regionalne ogólne czyli towarzystwo, którego członkowie reprezentują różne dziedziny nauki i dyscypliny naukowe, ale zasięg działania takiego towarzystwa jest regionalny lub ogólnokrajowy,
- 2) towarzystwo naukowe specjalistyczne czyli towarzystwo, którego członkowie reprezentują określoną dziedzinę nauki lub dyscyplinę naukową, a zasięg działania takiego towarzystwa obejmuje terytorium kraju lub jego części”⁶.

Podobny podział zaproponowano w projekcie Ustawy o towarzystwach naukowych. Stowarzyszenia naukowo-techniczne nie zostały tu wyodrębnione. Wymieniono towarzystwa naukowe regionalne ogólne i towarzystwa naukowe specjalistyczne: „4. Towarzystwem naukowym regionalnym ogólnym jest towarzystwo, którego członkowie reprezentują różne dziedziny nauki i dyscypliny naukowe, ale zasięg działania takiego towarzystwa jest lokalny. 5. Towarzystwem naukowym specjalistycznym jest towarzystwo, którego członkowie reprezentują określoną dziedzinę nauki lub dyscyplinę naukową, ale zasięg działania jest ponadlokalny”⁷.

Zrezygnowano ponadto z, obecnego w literaturze, podziału towarzystw naukowych specjalistycznych w oparciu o historyczne już klasyfikacje dziedzin i dyscyplin naukowych w Polsce⁸.

Ankiety otrzymano od 14 towarzystw naukowych regionalnych ogólnych i 53 towarzystw naukowych specjalistycznych:

---

⁶ Uchwała Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN z dnia 16 czerwca 2014 roku w sprawie określenia kryteriów uznania towarzystwa za naukowe.

⁷ Projekt Ustawy o towarzystwach naukowych, <https://rtn.pan.pl/images/stories/2009.01.13Ustawatekstkonc.pdf>, [dostęp: 6.11.2022].

⁸ S. Kunikowski, Z. Kruszewski, A. Kansy, T. Majsterkiewicz, dz. cyt., s. 40-43.

Towarzystwa naukowe regionalne ogólne

1. Drohiczyńskie Towarzystwo Naukowe
2. Gdańskie Towarzystwo Naukowe
3. Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
4. Lubelskie Towarzystwo Naukowe
5. Lubuskie Towarzystwo Naukowe
6. Łódzkie Towarzystwo Naukowe
7. Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. A. Chętnika
8. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
9. Siedleckie Towarzystwo Naukowe
10. Stowarzyszenie – Towarzystwo Naukowe Płockie
11. Towarzystwo Naukowe Warszawskie
12. Towarzystwo Ziemi Kozielskiej
13. Włocławskie Towarzystwo Naukowe
14. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe

Towarzystwa naukowe specjalistyczne

1. Akademia Inżynierska w Polsce
2. Polskie Towarzystwo Badania Bólu
3. Polskie Towarzystwo Medycyny Morskiej, Tropikalnej i Podróży
4. Polskie Towarzystwo Agrofizyczne
5. Polskie Towarzystwo Agronomiczne
6. Polskie Towarzystwo Antropologiczne
7. Polskie Towarzystwo Astronomiczne
8. Polskie Towarzystwo Badań nad Filmem i Mediami
9. Polskie Towarzystwo Badań Układu Nerwowego
10. Polskie Towarzystwo Biofizyczne
11. Polskie Towarzystwo Botaniczne
12. Polskie Towarzystwo Dietetyki
13. Polskie Towarzystwo Ekonomiczne

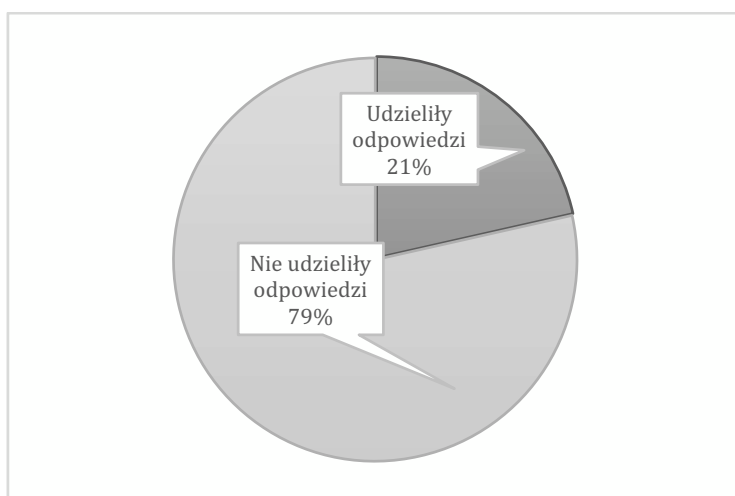

14. Polskie Towarzystwo Ergonomiczne
15. Polskie Towarzystwo Fitopatologiczne
16. Polskie Towarzystwo Fizyczne
17. Polskie Towarzystwo Gastroenterologiczne
18. Polskie Towarzystwo Genetyczne
19. Polskie Towarzystwo Geograficzne
20. Polskie Towarzystwo Historii Prawa
21. Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej
22. Polskie Towarzystwo Językoznawcze
23. Polskie Towarzystwo Kalorymetrii i Analizy Termicznej
24. Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej
25. Polskie Towarzystwo Leśne
26. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
27. Polskie Towarzystwo Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej
28. Polskie Towarzystwo Mikrobiologów
29. Polskie Towarzystwo Mykologiczne
30. Polskie Towarzystwo Nauk Ogrodniczych
31. Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych
32. Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych
33. Polskie Towarzystwo Nauk Żywnościowych
34. Polskie Towarzystwo Nautologiczne
35. Polskie Towarzystwo Neurochirurgów
36. Polskie Towarzystwo Okulistyczne
37. Polskie Towarzystwo Ortodontyczne
38. Polskie Towarzystwo Ortopedyczne i Traumatologiczne
39. Polskie Towarzystwo Parazytologiczne
40. Polskie Towarzystwo Pedagogiczne
41. Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej
42. Polskie Towarzystwo Przyrodników im. M. Kopernika

43. Polskie Towarzystwo Socjologiczne
44. Polskie Towarzystwo Technologów Żywności
45. Stowarzyszenie Elektryków Polskich
46. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Pożarnictwa
47. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych
48. Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich
49. Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich
50. Towarzystwo Chirurgów Polskich
51. Towarzystwo Kultury Języka
52. Towarzystwo Naukowe Prakseologii
53. Towarzystwo Pedagogiki Filozoficznej

Z zestawienia wynika, że odpowiedzi udzieliło 21% organizacji, co przedstawiono na wykresie 1. Zdecydowana większość towarzystw nie odesłała kwestionariusza. Dlaczego? Odpowiedź na to pytanie staje się jednym z najważniejszych problemów badawczych dla zajmujących się społecznym ruchem naukowym. Odpowiedzi wymagają rodzaje się pytania szczegółowe: Czy zawiesiły działalność? Czy pandemiczne okoliczności doprowadziły do ich hibernacji? Czy może struktura demograficzna organizacji hamuje ich działalność? Być może ankiety nie miał kto wypełnić.

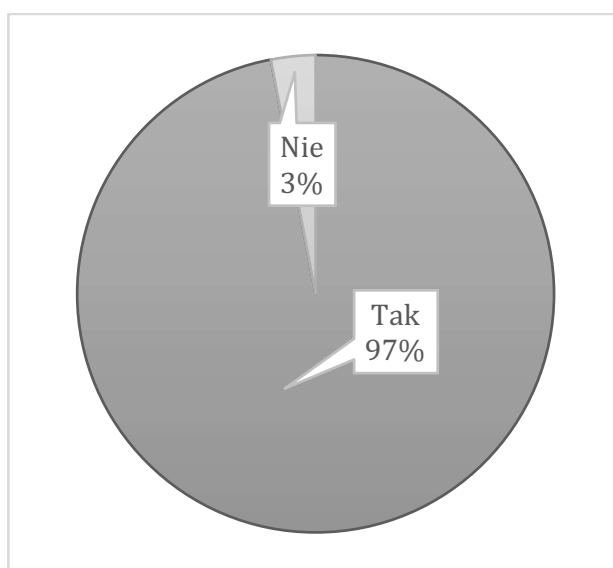
Wykr. 1. Zwrot ankiet

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

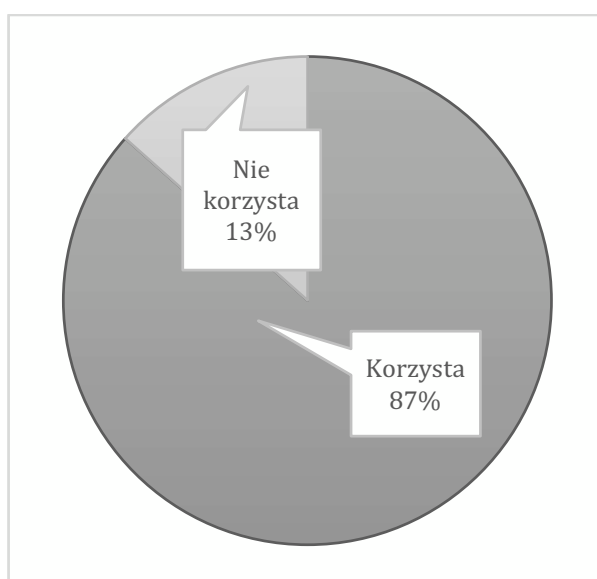
Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, strona internetowa jest jednym z najważniejszych elementów strategii komunikacyjnej polskich towarzystw naukowych. Prawie wszystkie organizacje, 97%, wykorzystują ją do realizacji funkcji informacyjnej (Wykr. 2). Większość towarzystw, 87%, do komunikacji używa telefonu (Wykr. 3). W badaniu przeprowadzonym w roku 2013 było to 96%, co oznacza spadek o 9%.

Wykr. 2. Wykorzystywanie strony internetowej przez towarzystwa naukowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

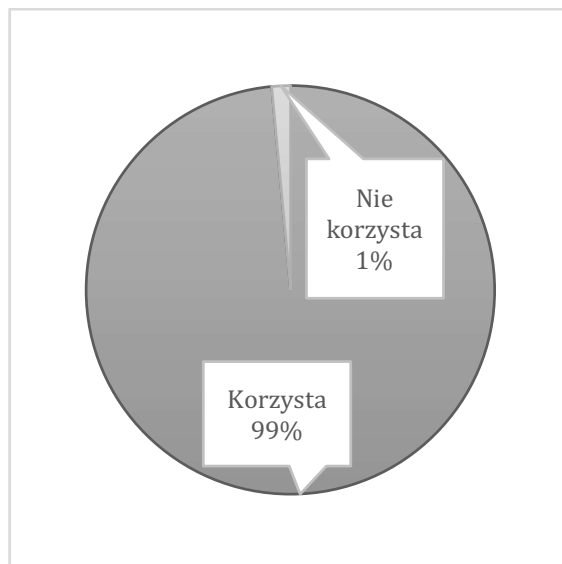
Wykres 3. Wykorzystywanie telefonu przez towarzystwa naukowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Z uzyskanych danych wynika, że 99% wykorzystuje e-mail do komunikacji. W porównaniu do poprzedniego badania wartość ta wzrosła o 7%.

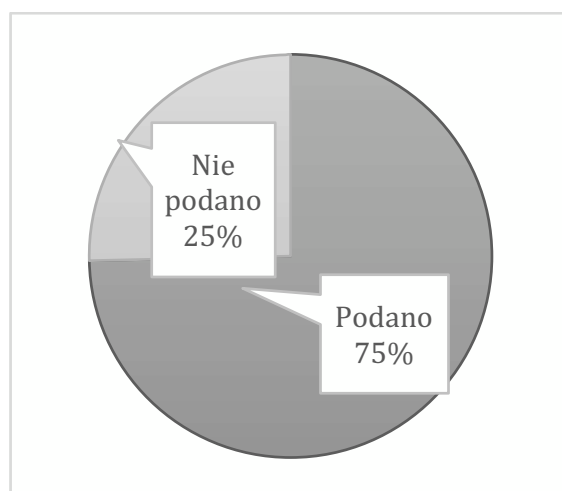
Wykres 4. Wykorzystywanie e-maila przez towarzystwa naukowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najstarszą z badanych organizacji jest Stowarzyszenie – Towarzystwo Naukowe Płockie założone w 1820 r. Jak wykazało badanie, nie wszystkie osoby wypełniające ankiety umiały podać rok założenia macierzystego towarzystwa. Dotyczy to aż jednej czwartej stowarzyszeń, co pokazano na wykresie 5.

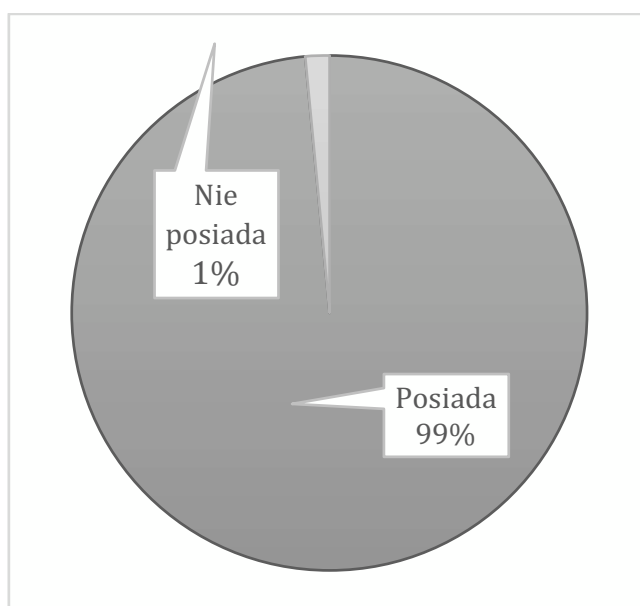
Wykr. 5. Rok powstania organizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Numer Identyfikacji Podatkowej (NIP) posiada 99% towarzystw naukowych (Wykr. 6). Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że 98% organizacji figuruje w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej i posiada numer identyfikacyjny REGON. Wszystkie towarzystwa posługują się kontem bankowym. Do organizacji pożytku publicznego należy 36% badanych stowarzyszeń. W badaniu przeprowadzonym w 2013 r. liczba ta wynosiła 18%.

Wykr. 6. NIP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Grupa badanych 67 towarzystw zadeklarowała, że w ich szeregach działa 56 669 członków (Tab. 1). W tym w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich 19 000.

Tab. 1 Liczba towarzystw wraz z liczbą członków

Grupa towarzystw	Liczba towarzystw	Liczba członków
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	14	4472
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	52	51 931
OGÓŁEM	66	56 403

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. towarzystwa naukowe zatrudniały pracowników na prawie 135 etatach. Największą liczbę etatów zadeklarowało Stowarzyszenie Elektryków Polskich, 65. Należy zauważyć, że 43 organizacje nie zatrudniają żadnych pracowników. Szczegóły przedstawiono w tabeli 2.

Tab. 2 Pracownicy towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Pracownicy [w etatach]
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	26,35
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	108,5
OGÓŁEM	134,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Na podstawie badań ustalono, że działalność gospodarczą prowadzi 14% towarzystw naukowych (Tab. 3). W porównaniu z badaniem z 2013 r. liczba ta zmniejszyła się o 7%. Przykładowe formy działalności gospodarczej to: wynajem nieruchomości, sprzedaż wydawnictw, usługi marketingowe, szkolenia i egzaminy związane z uzyskiwaniem uprawnień.

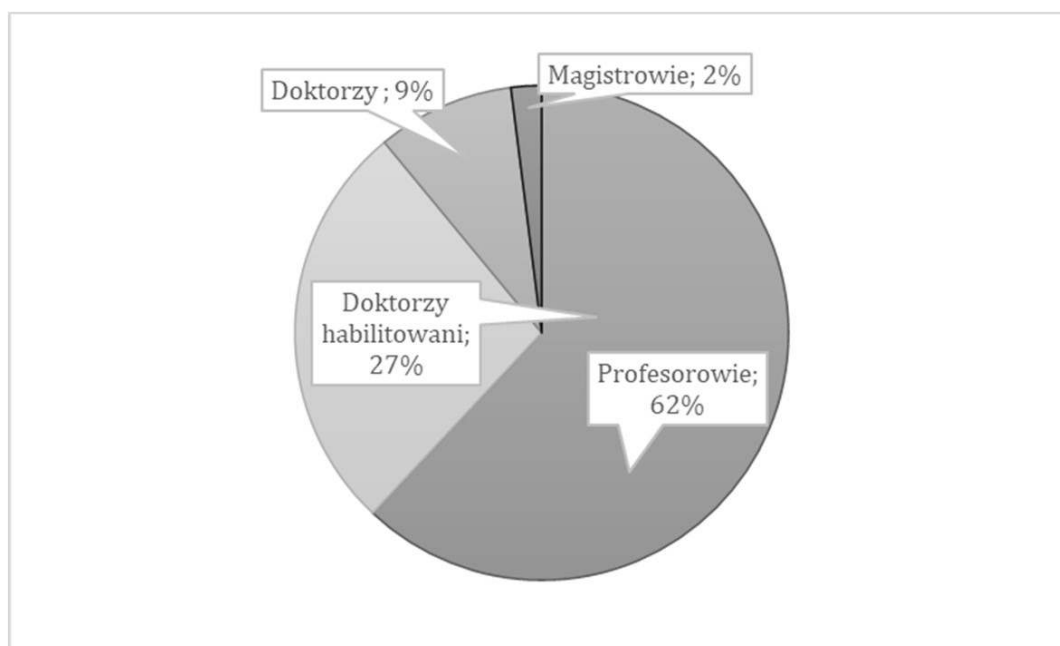
Tab. 3 Działalność gospodarcza towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Działalność gospodarcza
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	21%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	12%
OGÓŁEM	14%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W działalność społecznego ruchu naukowego zaangażowani są najbardziej znaczący przedstawiciele dyscyplin naukowych. Są oni związani z najważniejszymi placówkami naukowymi i dydaktycznymi w Polsce. Wśród prezesów towarzystw naukowych najwięcej jest osób z tytułem profesora, 62%, doktorzy habilitowani stanowią 27%, doktorzy 9%, a magistrowie 2% (Wykr. 7).

Wykr. 7. Tytuły i stopnie naukowe prezesów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Towarzystwa naukowe w ramach realizacji swoich celów statutowych współpracują z różnymi organizacjami i instytucjami. W wyniku badania ustalono, że z innymi organizacjami współpracuje 83% towarzystw, z samorządem 48%, z grupami nieformalnymi 29%. Prawie połowa towarzystw naukowych, 47%, prowadzi współpracę z uczelniami wyższymi (Tab. 4).

Tab. 4 Współpraca towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Współpraca			
	z innymi organizacjami	z samorządami	z grupami nieformalnymi	z uczelniami
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	86%	86%	43%	71%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	88%	38%	25%	40%
OGÓLEM	83%	48%	29%	47%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Nie jest możliwe prowadzenie działalności organizacji bez generowania kosztów. Z przeprowadzonych badań wynika, że towarzystwa naukowe uzyskują środki finansowe z różnych źródeł, głównie ze składek członkowskich, 91%. Drugim istotnym źródłem finansowania działalności są sponsorzy, 30%. Niemalże tyle samo organizacji wskazało na dotacje i granty z innych źródeł, w tym z Ministerstwa Edukacji i Nauki, 29%. Najmniejszy udział w finansowaniu działalności towarzystw naukowych mają dotacje pochodzące od gmin i powiatów, 8%. Wartości w odniesieniu do poszczególnych grup towarzystw wskazano w tabeli 5.

Tab. 5 Główne źródła przychodów towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Główne źródło przychodów			
	składki członkowskie	dotacje z gminy/powiatu	dotacje i granty z innych źródeł w tym z MEiN	sponsorzy
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	71%	21%	21%	29%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	96%	4%	31%	31%
OGÓLEM	91%	8%	29%	30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Większość towarzystw naukowych prowadzi działalność w użyczonych lokalach, 62% (2013, 65%). Na brak lokalu wskazało 27% organizacji (2013, 14%). Własny lokal posiada 15% towarzystw (2013, 21%). Szczegółowe wyniki podano w tabeli 6.

Tab. 6 Zasoby towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Posiadane zasoby		
	własny lokal	lokal użyczony	brak lokalu
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	29%	57%	29%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	11%	63%	27%
OGÓLEM	15%	62%	27%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Towarzystwa naukowe mogą powoływać dodatkowe jednostki do realizacji celów statutowych. Są to m.in. archiwa, biblioteki czy muzea.

Tab. 7 Jednostki prowadzone przez towarzystwa naukowe

Grupa towarzystw	Prowadzone jednostki				
	biblioteka (w tym naukowa i posiadająca narodowy zasób biblioteczny)	biblioteka naukowa	biblioteka posiadająca narodowy zasób bibl.	muzeum	izba pamięci
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	29%	64%	7%	14%	0%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	12%	8%	0%	2%	2%
OGÓLEM	15%	20%	2%	5%	2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Podczas badań stwierdzono, że 15% towarzystw naukowych prowadzi biblioteki (2013, 27%). Biblioteki naukowe stanowią 13% z nich (2013, 15%). Narodowy zasób biblioteczny posiada 2% tych bibliotek (2013, 1%). Do najstarszych i największych bibliotek towarzystw naukowych należą Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Biblioteka im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego. Wyniki zestawiono w tabeli 7. Nieliczne stowarzyszenia prowadzą muzea, 5% i izby pamięci, 2%.

Niewielka liczba towarzystw naukowych deklaruje założenie innych organizacji, np. fundacji, szkół. Z badań wynika, że z możliwości tej korzystają jedynie trzy towarzystwa, co stanowi 5% badanych (2013, 14%). Szczegółowe wyniki podano w tabeli 8.

Tab. 8 Towarzystwa jako założyciele innych organizacji

Grupa towarzystw	Czy towarzystwo jest założycielem innej organizacji (np. fundacji, szkoły dla młodzieży, dorosłych)?
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	7%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	4%
OGÓLEM	5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Jedną z form upowszechniania wyników badań naukowych i popularyzowania nauki jest działalność wydawnicza, która polega na publikowaniu książek i czasopism. Z informacji zawartych w ankietach wynika, że organizacje wydają średnio 61 682 arkusze wydawnicze rocznie (2013, 10 096). W przeliczeniu na jedną organizację dawałoby to aż 942 arkusze wydawnicze rocznie (2013, 85). Wyniki te muszą wzbudzać wątpliwości, zwłaszcza w porównaniu z badaniem przeprowadzonym w 2013 r. W 2022 r. ankietę wypełniło 67 organizacji, podczas gdy w 2013 r. 118. Na wynik ten znacząco wpłynęła odpowiedź Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Pożarnictwa, które podało, że wydaje średnio w roku 60 000 arkuszy wydawniczych. Z danych

uzyskanych podczas poprzedniego badania wynika, że wszystkie stowarzyszenia afiliowane przy NOT wydawały rocznie 479 arkuszy wydawniczych. Dane na ten temat zestawiono w tabeli 9.

Tab. 9 Działalność wydawnicza towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Działalność wydawnicza Liczba arkuszy wydawniczych (średnia z ostatnich 3 lat)
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	1383
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	61682
OGÓLEM	63065

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W tabeli 10 przedstawiono działalność wydawniczą towarzystw naukowych z wyłączeniem danych podanych przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Pożarnictwa. Z tych danych wynika, że na jedną organizację przypada 46 arkuszy wydawniczych rocznie, co wydaje się bardziej prawdopodobne.

Tab. 10 Działalność wydawnicza towarzystw naukowych z wyłączeniem Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Pożarnictwa

Grupa towarzystw	Działalność wydawnicza Liczba arkuszy wydawniczych (średnia z ostatnich 3 lat)
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	1383
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	1682
OGÓLEM	3065

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Innym świadectwem aktywności badanych organizacji było prowadzenie prac naukowo-badawczych. Badania prowadzi 76% wszystkich towarzystw naukowych. Należy zauważyć, że wszystkie towarzystwa naukowe regionalne ogólne prowadzą badania, w grupie towarzystw naukowych specjalistycznych wartość ta wynosi 67%. Większość z prac naukowo-badawczych realizowana jest społecznie, tylko niektóre są finansowane. Dane na ten temat zawiera tabela 11.

Tab. 11 Prace naukowo-badawcze realizowane przez towarzystwa naukowe

Grupa towarzystw	Prace naukowo-badawcze		
	realizowane społecznie	finansowane	Razem
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	64%	36%	100%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	46%	21%	67%
OGÓLEM	52%	24%	76%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Towarzystwa naukowe mają wśród członków licznych specjalistów. Mogą oni wykonywać ekspertyzy i opracowania, m.in. na potrzeby lokalne. Z badań wynika, że towarzystwa naukowe wykonują 3324 ekspertyz rocznie. Samo tylko Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w ankiecie wykazało wykonanie 3225 ekspertyz (Tab. 12). Z danych uzyskanych w 2013 r. wynika, że 118 towarzystw naukowych wykonało 43 ekspertyzy.

Tab. 12 Ekspertyzy i opracowania realizowane przez towarzystwa naukowe

Grupa towarzystw	Ekspertyzy, opracowania, w tym na rzecz regionu
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	14
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	3310
OGÓŁEM	3324

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Tab. 13 Przedsięwzięcia naukowe realizowane przez towarzystwa naukowe

Grupa towarzystw	Liczba (średnio w roku)			
	konferencji i sesji naukowych	odczytów naukowych	wystaw	inne
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	64	194	47	55
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	558	1235	41	230
OGÓŁEM	602	1486	88	285

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Podobnie jak w badaniu przeprowadzonym w 2013 r. najczęściej stosowaną przez organizacje formą realizowanych przedsięwzięć naukowych były odczyty, średnio rocznie zorganizowano ich 1486 (2013, 5233). Towarzystwa organizują też średnio 602 konferencje i sesje naukowe rocznie (2013, 1214) oraz 88 wystaw (2013, 555). W porównaniu z poprzednim badaniem wzrosła liczba przedsięwzięć realizowanych w innych formach, np. promocji książek, konkursów,

szkoleń, warsztatów, było ich 285 (2013, 67). Przedsięwzięcia towarzystw naukowych miały zasięg lokalny, regionalny, ogólnopolski i międzynarodowy. Szczegółowe dane na ten temat zamieszczono w tabeli 13.

Najczęściej wymieniane problemy, z którymi zmagają się towarzystwa naukowe ukazano w tabeli 14. Podobnie jak podczas badania przeprowadzonego w 2013 r., także i w 2022 r. najpoważniejszym problemem dla organizacji były trudności ze zdobywaniem funduszy na prowadzenie działalności. Zwróciło na to uwagę 76% towarzystw naukowych (2013, 75%). Niską aktywność członków odnotowała 39% organizacji. Wskazywano także na skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców, stwierdziło je 36% towarzystw. Skomplikowane przepisy dotyczące organizacji pozarządowych i trudności w przygotowywaniu wniosków o dotacje wymieniło po 29% towarzystw. Inne problemy stanowiły 12%.

Tab. 14 Problemy towarzystw naukowych

Grupa towarzystw	Problemy towarzystw naukowych											
	Trudności w zdobywaniu funduszy na prowadzenie działalności	Skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców	Skomplikowane przepisy dotyczące organizacji pozarządowych	Brak własnego lokalu	Niekorzystny wizerunek organizacji w mediach	Trudności w utrzymaniu bazy materialnej	Niska aktywność członków	Trudności w przygotowywaniu wniosków o dotacje	Biurokracja administracji publicznej	Brak dostępu do ważnych dla organizacji informacji	Brak zainteresowania mediów działalnością organizacji	Trudności w utrzymaniu pracowników
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	86%	57%	29%	21%	0%	29%	50%	21%	14%	0%	21%	43%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	73%	31%	29%	15%	0%	8%	56%	31%	31%	10%	23%	8%
OGÓLEM	76%	36%	29%	17%	0%	12%	39%	29%	27%	8%	23%	15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w ankietach

Ocenę własnej działalności towarzystw naukowych przedstawiono w tabeli 15. Aktywność członków została oceniona bardzo dobrze i dobrze przez 41% organizacji, średnio oceniło ją 45%, zaś 11% jako złą. W przypadku żadnego z badanych towarzystw nie określono działalności członków jako bardzo złej. Ponad 80% towarzystw oceniło jakość swoich usług jako bardzo dobrą i dobrą. Średnio oceniło ją 9% organizacji. Nie wskazano ocen złych i bardzo złych.

Tab. 15 Ocena własna aktywności członków i jakości świadczonych usług

Grupa towarzystw	Ocena									
	aktywności członków					jakości świadczonych usług				
	bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	bardzo źle	bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	bardzo źle
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	0%	36%	43%	14%	0%	21%	57%	14%	0%	0%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	10%	33%	46%	10%	0%	48%	37%	8%	0%	0%
OGÓLEM	8%	33%	45%	11%	0%	42%	41%	9%	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w ankietach

Ponad połowa towarzystw naukowych swoją sytuację finansową określiła jako średnią, 55% (2013, 48%). Jako dobrą 18% (2013, 23%), a bardzo dobrą 6% (2013, 0%). Za złą uznało swoją sytuację finansową 17% organizacji (2013, 22%), za bardzo złą 3% towarzystw (2013, 3%). Szczegółowe dane dotyczące oceny sytuacji finansowej przedstawiono w tabeli 16. Zawiera ona także ocenę współpracy z samorządami. Najczęściej uznawano ją za dobrą, 35% (2013, 17%). Jako średnią określiło ją 24% badanych stowarzyszeń (2013, 38%),

jako bardzo złą 12% (2013, 6%), jako złą 5% (2013, 9%). Bardzo dobrze oceniło ją tylko 2% stowarzyszeń (2013, 3%).

Tab. 16 Ocena własna sytuacji finansowej i współpracy z samorządem

Grupa towarzystw	Ocena									
	sytuacji finansowej					współpracy z samorządem				
	bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	bardzo źle	bardzo dobrze	dobrze	średnio	źle	bardzo źle
Towarzystwa naukowe regionalne ogólne	0%	21%	43%	29%	7%	0%	71%	29%	0%	0%
Towarzystwa naukowe specjalistyczne	8%	17%	58%	13%	2%	2%	25%	23%	6%	15%
OGÓŁEM	6%	18%	55%	17%	3%	2%	35%	24%	5%	12%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w ankietach

Analiza uzyskanych wyników pozwala na przedstawienie wniosków. Wiele z nich nie odbiega od sformułowanych na podstawie badania przeprowadzonego w 2013 r.

1. Społeczny ruch naukowy jest elementem systemu nauki polskiej, co oznacza, że powinien uzyskać systemowe i dedykowane wsparcie państwa.
2. Członkowie towarzystw naukowych, bez pobierania wynagrodzenia, pracują na rzecz polskiej nauki, m.in. prowadząc badania naukowe i upowszechniając ich wyniki. Warto zwrócić uwagę, że niektóre tematy badawcze o dużym znaczeniu zasadniczo nie są realizowane poza towarzystwami naukowymi, np. badania regionalne. W działalność społecznego ruchu naukowego zaangażowani są najbardziej zasłużeni polscy uczeni.

3. Większość, 64%, badanych towarzystw naukowych nie zatrudnia pracowników do realizacji zadań.
4. Jedna trzecia towarzystw naukowych należy do organizacji pożytku publicznego. Działalność gospodarczą prowadzi jedna siódma wszystkich towarzystw naukowych.
5. Towarzystwa naukowe do osiągnięcia swych celów wykorzystują różne strategie komunikacyjne i wykorzystują dostępne narzędzia, także media społecznościowe.
6. Zdecydowana większość towarzystw naukowych współpracuje z innymi stowarzyszeniami, prawie połowa współpracuje z samorządami, tyle samo z uczelniami wyższymi.
7. Głównym źródłem przychodów towarzystw naukowych są składki członkowskie. Dotacje od gmin i powiatów mają w budżetach organizacji niewielki udział.
8. Większość towarzystw naukowych nie ma własnego lokalu, posiada go jedna siódma organizacji. Większość towarzystw korzysta z lokali użyczonych.
9. Niewiele towarzystw naukowych prowadzi inne instytucje, najczęściej są to biblioteki, w tym naukowe. Nieliczne towarzystwa naukowe są założycielami uczelni wyższych, np. Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku założona przez Włocławskie Towarzystwo Naukowe.
10. Towarzystwa naukowe prowadzą działalność wydawniczą. Wydają monografie i czasopisma popularnonaukowe i naukowe w języku polskim i angielskim. Wiele z nich posiada ugruntowaną pozycję naukową. Niektóre z czasopism wydawanych przez towarzystwa naukowe są obecne w bazach bibliograficznych Scopus i Web of Science.
11. W ramach społecznego ruchu naukowego realizowane są prace naukowo-badawcze i ekspertyzy. Większość z nich wykonywana jest bezpłatnie. Jedna czwarta organizacji nie wykazała działań naukowo-badawczych.
12. Towarzystwa naukowe realizują rocznie prawie 2500 przedsięwzięć naukowych, najczęściej odczytów naukowych,

sesji, konferencji. Organizują też promocje książek, szkolenia i warsztaty, kursy, konkursy oraz wystawy.

13. Najczęściej wskazywanym przez towarzystwa naukowe problemem były trudności ze zdobywaniem funduszy na prowadzenie działalności. Prawie 40% organizacji odnotowało niską aktywność członków. Istotnym problemem są też skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców.
14. Prawie połowa towarzystw naukowych określa aktywność członków jako średnią. Jakość świadczonych przez siebie usług oceniano bardzo dobrze i dobrze, ponad 80%. Jedna czwarta towarzystw naukowych swoją sytuację finansową ocenia jako bardzo dobrą i dobrą, ponad połowa jako średnią. Dobrze lub średnio oceniano współpracę z samorządem.
15. W badaniu wzięła udział jedna piąta wszystkich towarzystw naukowych, co uniemożliwia pełną refleksję. Dane wykazane przez niektóre organizacje wzbudzają wątpliwości. Niektórzy odpowiadający mają niską wiedzę o własnej organizacji. Jedna czwarta ankiet nie zawierała odpowiedzi na pytanie o rok powstania towarzystwa. Sposób wypełnienia niektórych ankiet świadczy o niskich kompetencjach w zakresie pracy z edytorem tekstu osób wypełniających kwestionariusze.

Większość pracowników nauki w Polsce deklaruje przynależność do jednego lub kilku towarzystw naukowych. Ma to jednak niewielki wpływ na pozycję społecznego ruchu naukowego w systemie nauki w Polsce. Utożsamiany jest on z działalnością amatorów oderwanych od głównego nurtu nauki i zanurzonych w historii. Nie jest to prawdą, kolejne kongresy organizowane przez Radę Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN oraz kolejne badania pokazują potencjał ponad 300 społecznych organizacji naukowych, które zrzeszają około pół miliona członków. Wykazują oni wysoką aktywność naukową, rozwiązując ważne problemy społeczne, a prowadzone przez nich badania w wielu przypadkach mają światowe znaczenie.

Bibliografia

- Hałoń E., *Towarzystwa naukowe w Polsce. Przeszłość i teraźniejszość*, Warszawa 2003.
- Hofman I., *Status prawny funkcjonowania społecznego ruchu naukowego w świetle ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r.*, <https://rtn.pan.pl/pl/publikacje/przyszlosc-towarzystw-naukowych-w-swietle-ustawy-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce/122-status-prawny-funkcjonowania-spoecznego-ruchu-naukowego>, [dostęp: 6.11.2022].
- Kruszewski Z., *Towarzystwo Naukowe Płockie podmiot – życia publicznego*, Warszawa 2011.
- Kunikowski S., Kruszewski Z., Kansy A., Majsterkiewicz T., *Społeczny ruch naukowy. Historia i przyszłość*, Warszawa 2014.
- *Społeczny ruch naukowy w procesie zmiany*, pod red. I. Hofman i Z. Kruszewskiego, Warszawa 2021.
- Uchwała Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN z dnia 16 czerwca 2014 roku w sprawie określenia kryteriów uznania towarzystwa za naukowe.
- Projekt Ustawy o towarzystwach naukowych, <https://rtn.pan.pl/images/stories/2009.01.13Ustawatekstkonc.pdf>, [dostęp: 6.11.2022].

ANKIETA

Część informacyjna

NAZWA ORGANIZACJI:				
ADRES:.....				
STRONA INTERNETOWA:				
TELEFON:				
E-MAIL:				
ROK POWSTANIA/WPISANIA DO REJESTRU:				
CZY ORGANIZACJA POSIADA: (wpisać x przy właściwej pozycji)	NIP	REGON	KONTO BANKOWE	CZY JEST ORGANIZACJĄ POŻYTKU PUBLICZNEGO
LICZBA ⁹	Członków:		Pracowników (etaty)	
FUNKCJE, STOPNIE LUB TYTUŁY NAUKOWE, IMIONA I NAZWISKA CZŁONKÓW ZARZĄDU:				
Czy organizacja prowadzi działalność gospodarczą? (wpisać x przy właściwej pozycji) tak nie				

---

⁹ Według stanu na 31 XII 2021 r.

Formy działalności gospodarczej:		
Czy organizacja współpracuje z: (wpisać tak lub nie)	z innymi organizacjami:	
	z samorządem:	
	z grupami nieformalnymi:	
	z innymi instytucjami, jeśli tak, to z jakimi?	
	.....	
Główne źródło przychodów (zaznaczyć max 2 odpowiedzi)	składki członkowskie	
	dotacje z gminy/powiatu	
	dotacje i granty z innych źródeł w tym z MEiN	
	sponsorzy	
	inne – podać:	
Posiadane zasoby (wpisać x w odpowiednim wierszu)	własny lokal	brak lokalu
	lokal użyczony	

Działalność merytoryczna

Jednostki prowadzone przez organizację (wpisać x w odpowiednim wierszu – podać charakterystyczną liczbę np.: w przypadku biblioteki liczbę woluminów, w przypadku muzeum liczbę obiektów)	biblioteka	
	biblioteka naukowa	
	biblioteka posiadająca narodowy zasób biblioteczny	
	muzeum	
	izba pamięci	
	.....	
	.....	

Czy towarzystwo jest założycielem innej organizacji, np.: Fundacji, Szkoły dla młodzieży, dorosłych itp. (wpisać x)	Tak: Nie:	
Działalność wydawnicza:	Liczba arkuszy wydawniczych (średnia z ostatnich 3 lat)	
	Tytuły wydawanych czasopism (przy punktowanych podać liczbę punktów MEiN)	
	Obecność czasopism w bazach bibliograficznych (podać liczbę)	Scopus:
	Czy towarzystwo prowadzi wydawnictwo znajdujące się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe (wpisać tak lub nie)	Web of Science:
Prace naukowo-badawcze, realizowane: (wpisać x)	społecznie	
	finansowane (podać przybliżoną wartość)	
Ekspertyzy, opracowania, w tym na rzecz regionu	Liczba, zakres...	

Liczba konferencji i sesji naukowych (średnia z ostatnich 3 lat):	
Liczba odczytów naukowych (średnia z ostatnich 3 lat):	
Liczba wystaw (średnia z ostatnich 3 lat):	
Inne formy (wpisać jakie?)	

Ocena własna organizacji

Jakie problemy napotyka Państwa organizacja w swojej działalności?
(zaznaczyć max 5 odpowiedzi)

☐ Trudności w zdobywaniu funduszy na prowadzenie działalności	☐ Niska aktywność członków
☐ Skomplikowane formalności związane z korzystaniem ze środków grantodawców	☐ Trudności w przygotowywaniu wniosków o dotacje
☐ Skomplikowane przepisy dotyczące organizacji pozarządowych	☐ Biurokracja administracji publicznej
☐ Brak własnego lokalu	☐ Brak dostępu do ważnych dla organizacji informacji
☐ Niekorzystny wizerunek organizacji w mediach	☐ Brak zainteresowania mediów działalnością organizacji
☐ Trudności w utrzymaniu bazy materialnej	☐ Trudności w utrzymaniu pracowników
☐ inne	☐ inne ....

Ocena aktywności własnej organizacji

- aktywność członków

bardzo dobrze   dobrze   średnio   źle   bardzo źle

- jakość usług świadczonych przez organizację

bardzo dobrze   dobrze   średnio   źle   bardzo źle

- sytuację finansową organizacji

bardzo dobrze   dobrze   średnio   źle   bardzo źle

- poziom współpracy pomiędzy Państwa organizacją a samorządem

bardzo dobrze   dobrze   średnio   źle   bardzo źle

Zgodnie z ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781) przekazuję dane osobowe oraz inne dane, dotyczące organizacji pozarządowej do bazy danych o towarzystwach naukowych w Polsce i wyrażam zgodę na ich przetwarzanie i publikowanie przez Radę Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN z zastrzeżeniem uregulowań w/w ustawy.

..... Data	Pieczeń organizacji	..... Podpis osoby upoważnionej do składania oświadczeń woli w imieniu organizacji
---------------	------------------------	--

Tomasz Piekarski*

TOWARZYSTWO NAUKOWE PŁOCKIE

The Scientific Society of Płock**

1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA TOWARZYSTWA

Nazwa (nazwy) towarzystwa: Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej (1820–1830); Towarzystwo Naukowe Płockie (1907–2019); Stowarzyszenie – Towarzystwo Naukowe Płockie (2019–)

Rok założenia: 1820.

Okresy działalności: 1820–1830, 1907 do dzisiaj.

Siedziba i dane adresowe: 09-402 Płock, pl. Gabriela Narutowicza 8, tel. 24/ 24 366 99 50, 24 262 26 04, www.tnp.org.pl.

Struktura organizacyjna: Walne Zebranie, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Komisja Badań Naukowych, Komisja Wydawnicza, Sekcja Dialogu, Sekcja Historyczna, Sekcja Nauk Humanistycznych, Sekcja Nauk Społecznych, Sekcja Pedagogiczna, Sekcja Nauk Technicznych, Oddział TNP w Łęczycy; Biuro Zarządu TNP.

Biblioteka im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego: stare druki: 13 366, druki zwarte nowsze 262 777, czasopisma 123 306, kartografia 831, ikonografia 82, muzykalia 67, rękopisy 1997, dokumenty życia społecznego 3487, mikrofilmy 2833, digitalizacja 8975, łącznie 417 721 jednostek. W zbiorach znajdują się 5254 tytuły czasopism i 96 000 woluminów. Biblioteka posiada status naukowej i jest największą biblioteką prowadzoną przez towarzystwo naukowe. Księgozbiór ma charakter interdyscyplinarny z przewagą piśmiennictwa

---

* Tomasz Piekarski, dr – sekretarz generalny TNP, dyrektor Archiwum Państwowego w Płocku.

** Tekst złożony do druku w *Słowniku polskich towarzystw naukowych* pod red. dr. hab. Krzysztofa Walczaka, prof. Uniwersytetu Kaliskiego.

humanistycznego i specjalizacją w dziedzinie materiałów związanych z Płockiem i regionem (*plociana* i *masoviana*). Jest biblioteką uniwersalną, gromadzi zbiory z wielu dyscyplin naukowych, w tym zbiór rękopisów, na który składają się spuścizny i materiały po osobach związanych z Płockiem i Mazowszem. Jednakże na szczególną uwagę zasługują znajdujące się w jej zbiorach starodruki i cenne zabytki piśmiennictwa. Najstarszym obiektem tego rodzaju jest pochodząca z IX wieku pergaminowa karta rękopiśmienna z biblijnej Księgi Mądrości. Wśród starodruków na uwagę zasługują inkunabuły takie jak: *Exposito super toto Psalterio* Joannesa de Turrecrematy wydane w Krakowie w 1474 roku, *Biblia* wydana w Norymberdze w 1478 roku, *Boska komedia* Dantego Alighieri z 1487 roku. Wśród starych druków z XVI stulecia należy wspomnieć chociażby jeden z sześciu pergaminowy egzemplarz *Commune Poloniae Regni privilegium* (czyli Statutów) Jana Łaskiego z 1506 roku z najstarszym drukowanym tekstem *Bogurodzicy*, *Chronica Polonorum* Macieja Miechowity z 1521 roku (z najstarszą drukowaną podobizną Bolesława Krzywoustego), pierwsze, jedno z najlepiej zachowanych norymberskie wydanie *De revolutionibus orbium coelestium* Mikołaja Kopernika z 1543 roku, unikalny egzemplarz druku z okresu reformacji pt. *Historia żalósna a straszliwa o Franciszku Spierze* Stanisława Murzynowskiego (1550).

Na szczególną uwagę zasługuje przechowywany w zbiorach specjalnych Biblioteki tzw. Atlas Radziwiłłowski, czyli *Mappy Hrabstwa Bialskiego z folwarkami y wsiami do niego należącemi Dóbr Jaśnie Oświeconego Xięcia JMC Hieronima Radziwiłła [...]* z wymiaru geometrycznego sporządzone 1781 roku [przez Leonarda Targońskiego]. Jest to jedyny egzemplarz w Polsce i na świecie, stanowiący bezcenne źródło kartograficzne dla rekonstrukcji XVIII-wiecznego kształtu przestrzennego Południowego Podlasia. Ten obiekt wpisany został w 2021 roku na Polską Listę Krajową Programu UNESCO „Pamięć Świata” (4. edycja). W skład tego dzieła kartograficznego wchodzi 50 wielkoformatowych map, nie licząc okazałej karty tytułowej i „Regestru”. Własnoręcznie wyrysował i pokolorował je Leonard Targoński, komornik ziemi łomżyńskiej

i geometra królewski, tworząc bezcenne źródło informacji geograficznych i historycznych o mieście Białą oraz okolicach. Wszystkie z map odznaczają się szczegółowością w odwzorowaniu budowli miejskich, sieci dróg, cieków wodnych, a nawet przydrożnych alei drzew, do czego dodać należy niemałą wartość artystyczną kartuszy legend – ozdobionych m.in. okazałymi panopliami i herbami Radziwiłłowskimi.

W zbiorach specjalnych Biblioteki znajdują się także cenne spuścizny: prof. Władysława Smoleńskiego, rodziny Zielińskich i Macieszów zawierające dokumenty działalności pisarskiej, naukowej i społecznej, materiały i kolekcje zbierane przez ich twórców.

Archiwum: Archiwum TNP tworzy ok. 100 m.b. dokumentacji własnej Towarzystwa na którą składają się przede wszystkim plany, sprawozdania, korespondencja, statystyki obrazujące funkcjonowanie organizacji od roku 1820. Archiwum przechowuje księgę wizyt prowadzoną od 1908 r., sprawozdania roczne w ciągłości od 1907 roku oraz protokoły posiedzeń zarządu Towarzystwa.

Muzeum: zostało powołane w 1821 roku, gromadzi dzieła sztuki, artefakty, obiekty muzealne będące pozostałością i darowiznami po działalności członków TNP. Najcenniejszym zbiorem są słynne *Kaprysy* Francisco Goi. Muzeum posiada kolekcję prac plastycznych Leona Śliwińskiego (ok. 10 tys.), rzeźby, meble oraz obrazy z kolekcji rodziny Radziwiłłów, które trafiły do Płocka w czasie II wojny światowej i za zgodą rodziny zostały w zbiorach Muzeum Towarzystwa. Zbiory Muzeum TNP dały początek Muzeum Mazowieckiemu w Płocku.

Wydawnictwo: Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Płockiego publikuje w postaci monografii wyniki badań naukowych i materiały z konferencji dotyczących Płocka i Mazowsza członków organizacji i lokalnych badaczy. Wydawnictwo wydawało „Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego (1929 – T. I; 1930/31 – T. 2; 1934 – T. 3; 1983 – T. 4; 2013–2017 – T. 5–9), od 1956 roku wydaje kwartalnik „Notatki Płockie”, a od 1969 regularnie za każdy rok „Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego”.

Liczba członków: honorowych: 10; rzeczywistych (zwyczajnych): 288; wspierających: 1 (stan na koniec 2023 r.).

Prezesi: Adam Prażmowski (1820–1830), Aleksander Maciesza (1907–1945), Bolesław Jędrzejewski (1945–1949), Roman Lutyński (1950–1957), Tadeusz Gierzyński (1957–1968), Jakub Chojnacki (1968–2002), Zbigniew Paweł Kruszewski (2002–).

Sekretarze generalni: Kajetan Morykoni (1820–1830), Adam Grabowski (1907–1909), Halina Rutska (1910–1932), Ignacy Marciniak (1932–1939), Michał Jachnis (1945), Józef Dobaczewski (1946–1949), Piotr Jawtuchowicz (1950–1957), Tadeusz Krzemiński (1957–1959), Zygmunt Werendowski (1959–1960), Jakub Chojnacki (1960–1962), Franciszek Dorobek (1962–1981), Tadeusz Chrostowski (1981–1984), Wiesław Koński (1984–2018), Tomasz Piekarski (2018–).

Skarbnicy: Kazimierz Staszewski (okres międzywojenny), Mieczysław Sobociński (1962–1968), Alfons Żółtowski (1969–1982), Teresa Śmigielska (1982–1986), Maria Świecka (1986–1994), Jerzy Obszyński (1994–2000), Jerzy Stefański (2000–2002), Jan Milner (2003–).

2. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI

Towarzystwo Naukowe Płockie, najstarsze z istniejących w Polsce, należy do grupy towarzystw naukowych ogólnych o charakterze regionalnym. Założone zostało 3 czerwca 1820 r. z inicjatywy Kajetana Morykoniego przy wsparciu Stanisława Kostki Potockiego w celu promocji nauki i oświaty na prowincji i do 1830 r. działało pod nazwą: Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej. Na prezesa wybrano senatora, biskupa Diecezji Płockiej Adama Prażmowskiego, członka Warszawskiego Towarzystwa Naukowego.

Głównym zamierzeniem Towarzystwa było gromadzenie materiałów dotyczących Ziemi Płockiej w celu opracowania monografii województwa płockiego oraz praca nad rozwojem i polepszeniem warunków gospodarczych i kulturalnych regionu. W tym celu Kajetan Morykoni, założyciel i sekretarz Towarzystwa,

zorganizował w 1821 r. pierwszą bibliotekę publiczną w Płocku, a także muzeum historyczno-przyrodnicze, jedno z pierwszych tego typu instytucji w Królestwie Polskim, jako wspólne placówki Towarzystwa i Szkoły. Będąc rektorem Szkoły Wojewódzkiej, do współpracy włączył nauczycieli i młodzież, której polecił sporządzanie opisów okolic Płocka. Towarzystwo uczestniczyło w pracach archeologicznych i badaniach prowadzonych na terenie Płocka i Mazowsza Płockiego, organizowało posiedzenia naukowe i zebrania publiczne. Owocem tych działań były uroczystości pogrzebowe i powtórny pochówek szczątków władców Polski Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego w 1825 r. Dokonano tego w katedrze płockiej w sarkofagu zaprojektowanym przez Zygmunta Vogla. Pogrzeb był manifestacją patriotyczną mieszkańców Płocka. Członkami honorowymi („opiekunami”) TNP w tym czasie byli m.in.: Bogumił Linde, Julian Ursyn Niemcewicz, Stanisław Kostka Potocki, ks. Stanisław Staszic, ks. Wojciech Szweykowski, gen. Józef Zajączek. Wśród ówczesnych badaczy wyróżniał się Wincenty Hipolit Gawarecki, który zajmował się historią Mazowsza Płockiego i Ziemi Dobrzyńskiej, jako pierwszy zbadał nieznane archiwalia dotyczące dziejów Mazowsza.

Po klęsce powstania listopadowego Towarzystwo zaprzestało swojej oficjalnej działalności, ale niektórzy członkowie nadal prowadzili prace naukowe. Zbiory biblioteczne i muzealne pozostały w Szkole zamienionej później na Gimnazjum Gubernialne.

Wznowienie działalności Towarzystwa nastąpiło po długiej przerwie – 23 marca 1907 roku dzięki staraniom Aleksandra Macieszy, który został wybrany prezesem i sprawował tę funkcję przez 38 lat. Pod potrzeby Towarzystwa zakupiono w 1908 roku datujący swój początek w XV wieku budynek po byłej kanonii, w którym do dzisiaj znajduje się siedziba towarzystwa. W latach 1907–1914 TNP prowadziło bardzo ożywioną działalność, m.in. organizowano zebrania naukowe, prowadzono działalność wydawniczą i upowszechniającą naukę, powiększono zbiory muzealne i księgozbiór. TNP reaktywowało działalność aby sprawować opiekę nad biblioteką po Gustawie Zielińskim, ofiarowaną przez jego syna

Józefa miastu Płock w 1902 r. liczącą około 15 tysięcy woluminów. Biblioteka stała się ważną placówką TNP i otrzymała imię Zielińskich. TNP zorganizowało i prowadziło również muzeum historyczno-kulturalne i przyrodnicze. W statucie z 1906 roku obowiązującym do 1933 roku nawiązano do statutu z 1820 roku i zapisano m.in., że celem organizacji jest „krzewienie nauki i oświaty oraz gromadzenie danych naukowych, geograficznych, fizycznych, antropologicznych, statystycznych, etnograficznych, historycznych i archeologicznych dotyczących guberni płockiej”. W 1908 r. TNP wydało pracę naukową A. Macieszy i D. Staszewskiego *Zarys historyczny Ziemi Dobrzyńskiej*. Po zlikwidowaniu w 1908 roku Macierzy Szkolnej prowadziło działalność popularnoodczytową i przejęło kierownictwo domów ludowych i czytelni popularnych w Płocku, Sierpcu, Rypinie, Dobrzyniu, Goleszynie i Mławie. W 1910 roku zorganizowało w Płocku pierwszą wystawę poświęconą zdobnictwu ludowemu. Rozwijano działalność popularnonaukową, organizowano odczyty, wystawy, sprawowano opiekę nad zabytkami i wykopaliskami, gromadzono pamiątki historyczne. Ton organizacji nadawał Aleksander Maciesza, a wśród aktywnych działaczy wymienić można Dominika Staszewskiego, Marię Macieszynę, ks. Tomasza Kowalewskiego, bp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego i ks. Ignacego Lasockiego. Wydano drukiem: A. Maciesza, M. Macieszyna, *Przewodnik po Płocku* (Płock 1914). W okresie I wojny światowej TNP prowadziło akcję ratowania płockiego mienia kulturalnego, zbiorów Towarzystwa przed zakusami okupantów skutecznie bronili Halina i Stefan Rutscy.

W okresie międzywojennym Towarzystwo Naukowe Płockie skupiało około 100 osób będących przedstawicielami inteligentnych zawodów i ówczesną elitę miasta. Praktycznie przez cały czas borykało się z kłopotami finansowymi. Utrzymywało Bibliotekę im. Zielińskich i Muzeum Mazowsza Płockiego, które w 1928 r. otrzymało imię Prezydenta Rzeczypospolitej Ignacego Mościckiego. Z pieniędzy pochodzących od zamożnych donatorów w 1930 roku zakupiono na cele biblioteki i muzeum dom „Pod Opatrznością” przy pl. Narutowicza. Ważnym wydarzeniem było otwarcie w 1932 roku

pracowni naukowej w Bibliotece im. Zielińskich. Podstawowymi formami działalności w okresie międzywojennym były posiedzenia, na których referowano swoje osiągnięcia naukowe. Działalność naukowa TNP skupiała się w Sekcjach: Historycznej, Fizjograficznej i Ekonomicznej oraz Miłośników Płocka. W latach 1918–1939 zorganizowano 52 posiedzenia naukowe, 54 odczyty oraz 14 wystaw. Referaty i odczyty dotyczyły głównie historii, etnografii, pedagogiki i zagadnień gospodarczych. Znaczącym osiągnięciem było wydanie w latach 1929, 1931 i 1934 „Rocznika Towarzystwa Naukowego Płockiego”. W 1933 roku TNP przejęło opiekę nad etnograficzną Stacją Naukowo-Badawczą w Nowogrodzie koło Łomży. Z kolei w 1935 roku Towarzystwo wraz z innymi organizacjami założyło czasopismo „Życie Mazowsza”, w którym publikowano dokumenty i prace związane z dziejami Płocka i regionu.

Wydano drukiem m.in.: G. Proniewski, *Pobrzeże Wisły w najbliższej okolicy Płocka pod względem archeologicznym* (Płock 1914), A. Maciesza, *Typy antropologiczne ludności wczesnohistorycznej Mazowsza Płockiego* (Warszawa 1933), W. Skierkowski, *Puszcza kurpiowska w pieśni*. Cz. 1–2 (Płock 1929–1934). Z inicjatywy TNP, jego członek Tadeusz Świecki, przy współpracy miejscowego dziennikarza Franciszka Wybulta opracował i wydał monografię pt. *Mazowsze Płockie w czasach wojny światowej i powstania Państwa Polskiego* (Toruń 1932).

Wybuch II wojny światowej spowodował 5-letnią przerwę w działalności placówki; okupacyjne władze niemieckie przejęły bibliotekę i muzeum TNP. Wielojęzyczny księgozbiór nie uległ jednak znacznej dewastacji, ponieważ na jego bazie zamierzano utworzyć ośrodek kultury niemieckiej. Natomiast Niemcy zamordowali w okresie okupacji 39 członków Towarzystwa, co stanowiło 44% ogółu członków.

Tuż po wyzwoleniu Płocka 21 stycznia 1945 roku TNP reaktywowało swoją działalność, a już 12 lutego 1945 roku udostępniło swoje zbiory biblioteczne czytelnikom. W 1947 roku objęło opieką organizowane przez Adama Chętnika Muzeum Północnomazowieckie w Łomży (przejęte następnie przez państwo).

10 października 1945 roku zmarł niezwykle zasłużony dla Płocka i TNP Aleksander Maciesza. Kolejny prezes Bolesław Jędrzejewski zaangażował się w stworzenie warunków do pracy TNP, nawiązał współpracę z placówkami naukowymi i kulturalnymi w Warszawie, Krakowie, Toruniu i Poznaniu. Aresztowany pod fałszywym zarzutem przetrzymywania broni w TNP, a w rzeczywistości za działalność w Armii Krajowej został skazany przez komunistyczny sąd i spędził w więzieniu kilka lat, po 1956 roku odzyskał wolność i został uniewinniony. W pierwszej dekadzie powojennej skupiono się na porządkowaniu zbiorów biblioteki, prowadzeniu badań archeologicznych nad początkami Płocka w X wieku, badań antropologicznych, językoznawczych i folklorystycznych regionu płockiego oraz inwentaryzacji architektonicznej zabytkowych obiektów Płocka.

W grudniu 1949 roku władze państwowe odebrały TNP eksponaty muzealne w liczbie ok. 10 tysięcy oraz idące za tym niewielkie fundusze. Zabytki towarzystwa stały się bazą do powołania Muzeum Mazowieckiego w Płocku. Kolejny prezes Roman Lutyński, pełniący tę funkcję od 1950 roku sprowadził do pracy w Bibliotece Zielińskich profesjonalnego bibliotekarza Czesława Gutrego i włączył TNP w struktury finansowania Polskiej Akademii Nauk. Współpraca ta zaowocowała odczytami wielu luminarzy ówczesnej nauki takich jak: prof. Aleksander Gieysztor, prof. Stanisław Kuczyński, dr Stanisław Herbst, prof. Henryk Samsonowicz.

Z okazji zbliżających się obchodów Powstania Państwa Polskiego podjęto prace badawcze. Prowadziła je utworzona w 1955 roku Komisja Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka, na czele której stał członek TNP Kazimierz Askanas, przekształcona później w Komisję Badań Naukowych.

W ramach Komisji Badań Naukowych utworzono 7 Sekcji: Literatury i Kultury Języka, Historyczną, Matematyki i Informatyki, Metod Zarządzania, Socjologiczną, Sozologiczną, Techniczną. Sekcje TNP wykonały szereg ekspertyz naukowo-badawczych dla potrzeb płockiego regionu. W Bibliotece im. Zielińskich rozwinięto prace

bibliograficzne (bibliografia prasy płockiej, katalog inkunabułów Biblioteki im. Zielińskich, bieżąca bibliografia Mazowska Płockiego).

W związku z budową Mazowieckich Zakładów Rafineryjno-Petrochemicznych utworzono w Płocku, w oparciu o TNP, Stację Badawczą Pracowni Rejonów Uprzemysławianych PAN.

Dla potrzeb publikacyjnych Komisji Badań Naukowych powołano w 1956 r. kwartalnik naukowy „Notatki Płockie”. W kwartalniku publikowane są głównie artykuły dotyczące Płocka i Mazowsza. W czasopiśmie prezentowana jest głównie tematyka historyczna, choć są także artykuły z innych dziedzin nauki. Redaktorami naczelnymi „Notatek Płockich” byli znaczący działacze TNP: Tadeusz Gierzyński i Kazimierz Askanas (1956–1968), Franciszek Dorobek (1968–1980), Wiesław Koński (1981–2018). Od 2018 r. funkcję tę pełni Grzegorz Gołębiowski.

Od 1969 roku TNP wydaje rocznik „Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego”, w którym znajduje się pełna charakterystyka działalności TNP za poprzedni rok.

W 1957 roku nawiązując do tradycji z początków okresu funkcjonowania towarzystwa pierwszy raz po II wojnie przyjęto członków honorowych. Zostali nimi: Władysław Broniewski, Józef Chałasiński, Marcin Kacprzak i Tadeusz Kotarbiński. Od tego czasu co kilka lat ten zaszczytny tytuł jest nadawany przez Walne Zebranie Towarzystwa Naukowego Płockiego osobom szczególnie zasłużonym dla życia społecznego i Towarzystwa. Obecnie członkami honorowymi są: prof. dr hab. Janusz Adamowski, prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska-Macukow, dr Marian Chudzyński, prof. dr hab. Iwona Hofman, prof. dr hab. inż. Michał Kleiber, prof. dr hab. inż. Zbigniew Kruszewski, prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik, dr Tomasz Makowski, lek. Adam Struzik, abp prof. dr hab. Stanisław Wielgus.

W 1961 roku został zatwierdzony pierwszy statut opracowany po wojnie. Za prezesury Tadeusza Gierzyńskiego dokonano w Towarzystwie podziału zadań na: sprawy naukowe, sprawy popularyzacji nauki, zagadnienia wydawnicze, sprawy biblioteki, sprawy sekcji oraz sprawy administracyjno-gospodarcze. W 1966

roku wydano zbiorową publikację *Dziesięć wieków Płocka*. Dzięki pozycji politycznej prezesa i jednocześnie posła na Sejm T. Gierzyńskiego zbiory biblioteczne Zielińskich pozostały w Płocku, mimo zakusów przeniesienia ich do Warszawy.

28 czerwca 1968 roku po nagłej śmierci T. Gierzyńskiego Zarząd TNP wybrał na prezesa dr. Jakuba Chojnackiego, który tę funkcję pełnił do 2002 roku (34 lata). Podjął on działania mające na celu zwiększenie liczby członków TNP i poprawienie infrastruktury biblioteki i zbiorów. TNP utworzyło oddziały zamiejscowe w Wyszogrodzie, Sierpcu i Kutnie. Do dzisiaj (2024 r.) funkcjonuje Oddział TNP w Łęczycy.

W czasie stanu wojennego Towarzystwu udało się uniknąć zawieszenia działalności. Zakazano jedynie zgromadzeń i używania urządzeń poligraficznych. 31 grudnia 1981 roku liczba członków TNP wyniosła rekordowe 616 osób. W tej liczbie było 38 profesorów (6,2%), 109 doktorów (18% ogólnej liczby członków).

Historycznym osiągnięciem TNP, podjętym z inicjatywy prezesa J. Chojnackiego, było zorganizowanie obchodów rocznicowych, wykonanie i zawieszenie w stanie wojennym 1982 r. w bazylice katedralnej w Płocku kopii z brązu romańskich tzw. Drzwi Płockich z udziałem ok. 20 tysięcy osób.

Rok 1989 przyniósł znaczące zmiany w funkcjonowaniu Towarzystwa. Towarzystwa naukowe zostały podporządkowane ogólnej ustawie o stowarzyszeniach. W Towarzystwie pojawiły się ogromne trudności finansowe, ze względu na utrzymanie dużego majątku, który stanowił zasób narodowego dziedzictwa kulturowego. Biblioteka im. Zielińskich TNP posiada status biblioteki naukowej, w 1997 roku została włączona do grona bibliotek tworzących narodowy zasób biblioteczny. Rok wcześniej oddany został do użytku nowy magazyn biblioteki. Lata dziewięćdziesiąte XX wieku to czas narastających problemów finansowych, wynikających ze zmiany finansowania i politycznego oraz prawnego usytuowania towarzystw naukowych.

25 marca 2002 r. – po rezygnacji ze względu na podeszły wiek dotychczasowego prezesa Jakuba Chojnackiego – wybrano nowy Zarząd, na czele którego stanął dr inż. Zbigniew Kruszewski, pełniący tę funkcję do dziś. Zadaniem nowego Zarządu było przystosowanie działalności organizacyjnej do nowych form finansowania, przy jednoczesnym podtrzymaniu, a nawet zwiększeniu w sposób znaczący aktywności naukowej i działalności popularnonaukowej. Podjęto działania w zakresie cyfryzacji zbiorów. Podniesiono poziom wydawanych publikacji, konferencji, odczytów i seminariów. Wystawy miały przybliżyć i obrazować znaczenie dzieł będących w zasobach Towarzystwa. Przykładem tego typu działań była zorganizowana w dniach 21–23 października 2003 roku w Senacie RP prezentacja dzieła *De revolutionibus orbium coelestium* Mikołaja Kopernika i innych starodruków. W latach 2002–2019 TNP zorganizowało łącznie 147 wystaw o różnorodnej tematyce.

Na zaproszenie prezesa TNP Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski zainaugurował w Płocku 25 kwietnia 2003 roku kampanię europejską pod hasłem „Tak dla Polski”. TNP aktywnie włączyło się w działania na rzecz Polski w Unii Europejskiej. W 2005 roku z 185-lecia TNP odbyła się sesja naukowa *Rola towarzystw naukowych w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego*. Odczyty wygłosili m.in. prof. Jan Strelau wiceprezes PAN oraz prof. Henryk Samsonowicz. Z okazji jubileuszu w ramach cyklu *Thesaurus-Libri* prezentowano i omawiano dzieła ze zbiorów Biblioteki im. Zielińskich: *Boską Komedię* Dantego, *Atlas Henricusa Hondiusa*, *Artis magnaue artilleriae* Kazimierza Siemieniowicza, *De revolutionibus* Mikołaja Kopernika, *Statut* Jana Łaskiego. W ramach cyklu *Thesaurus-Homini* odczyty wygłosili wybitni badacze i członkowie honorowi TNP: prof. Henryk Samsonowicz, prof. Antoni Rajkiewicz, prof. Marek Dietrich.

W maju 2006 roku gościem TNP był Lech Wałęsa, który z ok. 200 mieszkańcami Płocka rozmawiał o świecie i demokracji, a przykładowo w 2012 roku prof. Norman Davis wygłosił wykład nt. *Zaginionych królestw*.

Towarzystwo przykłada dużo uwagi do popularyzacji nauki, np. w latach 2002–2019 zorganizowało ok. 500 konferencji, sesji, odczytów oraz innych wydarzeń naukowych i popularnonaukowych. Tematyka była różnorodna i obejmowała zagadnienia z dziedziny nauk humanistycznych, technicznych, medycznych i społecznych.

Towarzystwo realizowało zadania naukowe w formie grantów przyznawanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urząd Miasta Płocka i Prezesa TNP. Wśród przykładowych można wymienić: *Digitalizacja i upowszechnienie archiwaliów Biblioteki im. Zielińskich TNP* – grant Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; *Obrona Płocka przed wojskami bolszewickimi 18–19 sierpnia 1920 r.* – grant Urzędu Miasta Płocka na wydanie książki; *Lokalna aktywność społeczna w Polsce w latach 1990–2015* – grant naukowo-badawczy Prezesa Towarzystwa Naukowego Płockiego; *Zabezpieczenie i udostępnianie materiałów archiwalnych ze zbiorów Bibliotek im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego* – grant Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych na konserwację i digitalizację 21 jednostek (14 070 zł.); *Idee jako fundamenty porządku społecznego, politycznego i prawnego III Rzeczypospolitej* – grant naukowo-badawczy Prezesa TNP. Zakresy grantów dotyczyły przeprowadzenia badań, publikacji wyników, udziału w konferencjach i promocji publikacji.

Towarzystwo Naukowe Płockie funduje także stypendia dla uzdolnionej młodzieży.

W latach 1970–2019 przy TNP istniało Seminarium Doktoranckie, które przez 30 lat prowadził społecznie prof. Antoni Rajkiewicz (1970–2000), następnie prof. Mirosław Krajewski (2000–2009), prof. Daniela Żuk i ks. prof. Michał Marian Grzybowski (2009–2018), a następnie ks. prof. Daniel Brzeziński. Dzięki działalności Seminarium Doktoranckiego stopnie doktorskie uzyskało 37 osób. Od roku 2019 funkcjonuje Proseminarium Naukowe przy Towarzystwie Naukowym Płockim, które nadal prowadzi ks. prof. D. Brzeziński, wiceprezes TNP. Jego zadaniem jest przygotowanie do samodzielnej pracy naukowej. TNP aktywnie współpracuje z placówkami Polskiej Akademii Nauk, wyższymi uczelniami takimi jak m.in. Uniwersytet

Warszawski, Politechnika Warszawska Filia w Płocku, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku, Akademia Mazowiecka w Płocku, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, towarzystwami i instytutami naukowymi. Współpracuje także z licznymi instytucjami, samorządami, urzędami (Samorząd Województwa Mazowieckiego, Urząd Miasta Płocka, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Archiwa Państwowe, Muzeum Mazowieckie w Płocku) i stowarzyszeniami lokalnymi i regionalnymi.

Ważną inicjatywą prezesa TNP było zorganizowanie w Warszawie we wrześniu 2013 r. I Kongresu Towarzystw Naukowych w Polsce pod hasłem: *Towarzystwa naukowe w Polsce – dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie*. Patronat objął Prezydent RP Bronisław Komorowski a współorganizatorami Kongresu były: Polska Akademia Nauk, Polska Akademia Umiejętności, Towarzystwo Naukowe Warszawskie i Towarzystwo Naukowe Płockie. Kongres zwrócił uwagę władzom państwowym na niedocenywanie społecznego ruchu naukowego. W 2015 roku w Płocku przy współpracy TNP i Rady Towarzystw Naukowych PAN zorganizowana została konferencja *Perspektywy regionalnych towarzystw naukowych w Polsce*. Z kolei w 2018 roku przy współudziale TNP zorganizowany został II Kongres Towarzystw Naukowych w Poznaniu. Wspólnie z TNP organizatorem kongresu było Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Polska Akademia Umiejętności i Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN. Ważnym osiągnięciem TNP jest jego działalność wydawnicza, w tym m.in. wydanie w ostatnich latach trzech tomów *Dziejów Płocka* (tom I do roku 1975 pod red. M. Kallasa, tom II za lata 1795–1945 pod red. M. Krajewskiego i tom III za lata 1945–2020 pod red. G. Gołębińskiego i T. Piekarskiego).

W 2013 roku – z inicjatywy ówczesnego dyrektora Biura TNP Andrzeja Kansęgo – wznowione zostało wydawanie „Rocznika Towarzystwa Naukowego Płockiego”, interdyscyplinarnego czasopisma naukowego. Od 2018 roku wydawcą „Rocznika” jest Akademia Mazowiecka w Płocku. Przez większą część tego okresu redaktorem naczelnym był i pozostaje prof. A. Kansy.

17 czerwca 2019 roku uchwalony został przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie nowy Statut organizacji. Jako główny cel działalności określono: „krzewienie i upowszechnienie nauki, prowadzenie i popieranie badań naukowych oraz gromadzenie materiałów naukowych, w szczególności dotyczących Płocka i terenów związanych z regionem Mazowsza, w zakresie różnych gałęzi wiedzy”. Ze względu na zmiany przepisów przyjęto nazwę Stowarzyszenie – Towarzystwo Naukowe Płockie. Zreorganizowano agendy Towarzystwa, wśród których znalazły się Biblioteka Naukowa im. Zielińskich, Archiwum i Muzeum. Biblioteka gromadzi zbiory specjalne, zbiory XIX i XX-wieczne, zbiory od 2001 roku związane przede wszystkim z Płockiem, Mazowszem, obszarem działania i działalnością członków Towarzystwa i płocczan. Archiwum gromadzi, przechowuje i zabezpiecza dokumenty historyczne, będące świadectwem funkcjonowania Towarzystwa. Muzeum gromadzi, przechowuje i zabezpiecza artefakty historyczne będące świadectwem działalności członków Towarzystwa oraz historii Mazowsza i Płocka.

Stałą działalność TNP stanowią wystawy, wykłady, odczyty, sympozja, konferencje, sesje naukowe i popularnonaukowe. Organizują je członkowie Towarzystwa działający w Sekcjach: Dialogu, Historycznej, Pedagogicznej, Nauk Humanistycznych, Nauk Społecznych i Nauk Technicznych. Rocznie odbywa się w siedzibie Towarzystwa kilkadziesiąt wydarzeń naukowych i popularno-naukowych.

Towarzystwo Naukowe Płockie jest aktywne na forum Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. Prezes Towarzystwa prof. Zbigniew Kruszewski pełnił w latach 2007–2019 funkcję przewodniczącego Rady, a do dzisiaj (2024 r.) pozostaje członkiem jej Prezydium.

Podsumowując niniejszą charakterystykę działalności, można stwierdzić: „Towarzystwo Naukowe Płockie jest najstarszym z istniejących towarzystw naukowych w Polsce. Należy ono do grupy towarzystw ogólnych o charakterze regionalnym. Funkcjonuje w obszarze polityki publicznej, służy rozwojowi myśli naukowej i popularyzacji wiedzy, wspomaga edukację społeczeństwa, stoi na straży dziedzictw narodowego i kultury będące miarą ludzkiej

cywilizacji. Przyczynia się do tworzenia społeczeństwa obywatelskiego, społeczeństwa wiedzy i społeczeństwa informacji”. Realizuje ideę zawartą w Statucie: „Zobowiązane przykładem przodków, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad tysiącletniego dziedzictwa Państwa Polskiego i Płocka”.

3. UDZIAŁ W FEDERACJACH I INNYCH ORGANIZACJACH

Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk

4. OPUBLIKOWANE WYDAWNICTWA ZWARTE (W WYBORZE)

Działalnością publikacyjną zajmuje się Komisja Wydawnicza, dzięki której w l. 1945–2023 ukazało się około 200 tytułów druków zwartych. Najważniejsze z dotychczas wydanych pozycji to m.in.: *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830–1907–1957*, pod red. K. Askanasa, Płock 1957; *Dziesięć wieków Płocka*, pod red. J. Chojnackiego, Płock 1969; T. Kowalewski, *Płock. Przewodnik*, Płock 1970; B. Nowicka, *Wyszogród. Zarys dziejów*, Wyszogród 1971; *Dzieje Płocka*, red. A. Gieysztor, Płock 1973; K. Askanas, *Sztuka Płocka*, Płock 1974; *Materiały do dziejów ziemi płockiej*, pod red. M.M. Grzybowski, Płock 1981–2000; A.M. Stogowska, *Dzieje i funkcje Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego*, Płock 1994; *Poezje zebrane Władysława Broniewskiego*, pod red. F. Lichodziejewskiej, Płock–Toruń 1997; A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1820–1830, 1907–1939*, Płock 1998; *Dzieje Płocka, Tom I. Historia miasta do 1793 roku*, pod red. M. Kallasa, Płock 2000; *Dzieje Sierpca i ziemi sierpeckiej*, pod red. M. Chudzyńskiego, Płock 2003; *Reprint Ewangelii wg. Św. Mateusza w tłum. S. Murzynowskiego*, Płock 2003; G. Gołębiowski, *Obrona Płocka przed bolszewikami 18–19 sierpnia 1920 r.*, Płock 2004; *Stulecie Gombrowicza – materiały pokonferencyjne*, red. A. Kansy, Z. Kruszewski, Płock 2004; *Animatory kultury muzycznej Mazowsza – materiały pokonferencyjne*, red. A. Kansy, Z. Kruszewski, Płock 2004; *Przedsiębiorczość polska w warunkach Unii Europejskiej*,

red. A. Kansy, Z. Kruszewski, Płock 2005; *Mazowieckie media lokalne i regionalne*, red. W. Koński, Płock 2005; *Dzieje Płocka, tom II. Dzieje miasta w latach 1793–1945*, pod red. M. Krajewskiego, Płock 2006; *Dr Aleksander Maciesza (1875–1945) w 130. rocznicę urodzin i 60. rocznicę śmierci – materiały pokonferencyjne*, pod red. A. Kansy, Z. Kruszewskiego, Płock 2006; *Szkolnictwo wyższe w Płocku na tle tendencji rozwojowych współczesnej edukacji akademickiej*, red. Z. Kruszewski, J. Półturzycki, Płock 2006; *Możliwości i ograniczenia kształcenia ustawicznego – studium monograficzne*, red. Z. Kruszewski, Płock 2008; G. Gołębiwski, *Wizyty dostojników państwowych, wojskowych i kościelnych w Płocku 1918–1939*, Płock 2008; D. Kasprzyk, *Regionalizm płocki w II Rzeczypospolitej*, Płock 2008; A. Chodubski, *Witold Zglenicki – polski Nobel 1850–1904*, Płock 2011; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie – podmiot życia publicznego*, Warszawa 2011; Z. Kruszewski, J. Stefański, *Mała encyklopedia Towarzystwa Naukowego Płockiego*, Płock 2011; A. Kansy, *Na marginesie swobody „Notatki Płockie” (1956–2011) – historia i polityka*, Warszawa 2012; A.M. Stogowska, *W służbie ludzi i ojczyzny. Aleksander Maciesza (1875–1945)*, Płock 2013; A. Koński, *Dwa wieki prasy płockiej. Tom I. 1810–1945*, Płock 2012, *Tom II. 1945–2010*, Płock 2022; A. Kansy, *Płocka prasa regionalistyczna w latach 1989–2014*, Płock 2015; G. Gołębiwski, *Obrona Płocka przed wojskami bolszewickimi 18–19 sierpnia 1920 r.*, Płock 2015; *Perspektywy regionalnych towarzystw naukowych w Polsce*, pod red. Z. Kruszewskiego, Warszawa 2015; G. Szumlicka-Rychlik, *Nekropolie Płocka do końca XX wieku*, Płock 2016; P. Gryzpanowicz, *Leksykon nazw płockich ulic*, Płock 2016; P. Gryzpanowicz, *Płockie mosty na Wiśle*, Płock 2017; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018; *Tak rodziła się niepodległość*, pod red. Z. Kruszewskiego Z. Zasady, Płock–Włocławek 2018; *Idee polityczno-prawne i społeczne jako fundamenty III Rzeczypospolitej*, red. J. Justyński, R. Kania, Płock 2018; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018; G. Radomski, *Problematyka*

edukacji w polskiej myśli politycznej po 1989 roku, Płock 2019; J. Szymczak, *Łęczyccy Piastowie. Książęta, księżne i księżniczki w Łęczycy w XII-XIV wieku*, Płock–Łęczyca 2019; *Zbiory specjalne Towarzystwa Naukowego Płockiego*, pod red. Z. Kruszewskiego i D. Brzezińskiego, t. 1. *Najstarsze manuskrypty (IX–XVIII) i inkunabuły*, oprac. D. Brzeziński i G. Szumlicka-Rychlik, Płock 2019; *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, pod red. nauk. M. Kamińskiej, Płock 2019; *Dzieje Płocka tom III. Historia miasta w latach 1945–2020*, pod red. G. Gołębińskiego i T. Piekarskiego, Płock 2020; Z.P. Kruszewski, *Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje*, TNP, Płock 2020; G. Gołębiński, Z.P. Kruszewski, *Jubileusz 200-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego 1820–2020*, Płock 2021.

5. PROWADZONE WYDAWNICTWA CIĄGŁE (CZASOPISMA I WYDAWNICTWA NIEREGULARNE)

„Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego”, Płock 1929 – T. 1; 1930/31 – T. 2; 1934 – T. 3; 1983 – T. 4; od 2013 r. do dzisiaj (od 2018 r. wydawcą jest Akademia Mazowiecka w Płocku); „Notatki Płockie”, Płock 1956 do dzisiaj; „Biblioteczka Mazowiecka”, Płock 1968; „Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego”, Płock 1969 do dzisiaj.

6. ŹRÓDŁA DO DZIEJÓW TOWARZYSTWA

A. Pęczek: *Trzy statuty Towarzystwa Naukowego Płockiego*, [w:] *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830–1907–1957*, Płock 1957 s. 61–74; *Ustawy Towarzystwa Naukowego*, [w:] W. Rolbiecki: *Towarzystwo Naukowe Płockie przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej 1820–1830*, Wrocław 1969, s. 267–270; *Statut Towarzystwa Naukowego Płockiego z 28 marca 1977 roku*, Warszawa–Płock 1977; *Katalog wydawnictw Towarzystwa Naukowego Płockiego*, „Notatki Płockie” 1959, nr 11/12, s. 64, nr 13/14 s. 60; M. Kieffer-Kostanecka, M. Markowska, *Bibliografia zawartości kwartalnika Notatki Płockie za lata 1956–1967 nr 1–44*. Tamże 1968 dod.; A. Wyszogrodzka-

-Jasińska, B. Mazewska, *Bibliografia wydawnictw zwartych Towarzystwa Naukowego Płockiego 1820–2000*, Płock 2000; W. Koński, *Bibliografia zawartości kwartalnika „Notatki Płockie” za lata 1956–2001 nr. 1–189*, Płock 2002; W.A. Koński, *55 Roczników „Notatek Płockich”. Bibliografia zawartości (1956–2011) nr. 1–229*, Płock 2012; A. Wagner, *Dwieście artefaktów na dwusetlecie Towarzystwa Naukowego Płockiego*, Płock 2020.

7. LITERATURA DO DZIEJÓW TOWARZYSTWA (W WYBORZE)

H. Rutska, *Towarzystwo Naukowe Płockie*, „Nauka Polska” 1925, T. 5, s. 182–189; H. Rutska, *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830, 1907–1928*, Płock 1929; *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830–1907–1957. Szkice i materiały*, red. K. Askanas, Płock 1957; T. Dobrowolski, *50-lecie wznowienia działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego*, „Kultura i Społeczeństwo” 1958, T. 2, nr 1, s. 279–280; Cz. Gutry, *Towarzystwo Naukowe Płockie i jego pięćdziesięcioletnia działalność naukowa (1907–1957)*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1958, R. 5, nr 4, s. 621–627; H. Kostanecka, *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–1830, 1907–1957*, „Kultura i Społeczeństwo” 1958, T. 2, s. 81–96; W. Rolbiecki, *Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej 1820–1830 na tle jego środowiska, czasów i tradycji*, Warszawa 1966; S. Kostanecki, *Towarzystwo Naukowe Płockie w okresie XX-lecia Polski Ludowej*, „Rocznik Mazowiecki” 1967, T. 1, s. 404–412; W. Rolbiecki, *Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej 1820–1830*, Wrocław 1969; B. Jędrzejewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w latach 1919–1947*, „Notatki Płockie” 1970, nr 3, s. 10–17; W. Rolbiecki, *150-lecie Towarzystwa Naukowego Płockiego*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1970, R. 15, nr 4, s. 834–837; W. Rolbiecki, *150 lat w służbie nauki i kultury*, „Notatki Płockie” 1970, nr 3, s. 3–5; *Jubileusz 150-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego 1820–1970*, red. S. Chrzanowski, F. Dorobek, Płock 1971; F. Dorobek, *Jubileusz 150-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego*, „Rocznik Mazowiecki” 1972,

T. 4, s. 542–551; M. Kieffer-Kostanecka, *Towarzystwo Naukowe Płockie*, [w:] *Słownik polskich towarzystw naukowych*, T. 1. Wrocław 1978, s. 85–88; M. Skoczeń, *Szkolnictwo płockie w latach 1793–1831*, Warszawa–Płock 1994; T. Bodal, *Towarzystwo Naukowe Płockie w latach 1945–1995*, Płock 1995; M.M. Grzybowski, *Biskup Adam Michał Prażmowski, pierwszy prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku (1764–1836)*, Płock 1995; W. Kaczanowska, *Skarby Biblioteki im. Zielińskich TNP*, Płock 1995; W. Kaczanowska, *Towarzystwo Naukowe Płockie i jego biblioteka imienia Zielińskich*, Płock 1995; *Małachowianka, dzieje najstarszej z istniejących polskich szkół — obecnie Liceum Ogólnokształcącego im. Marszałka Stanisława Małachowskiego w Płocku*, pod red. W. Końskiego, Płock 1995; A.M. Stogowska, *Dzieje i funkcje Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego*, Płock 1994; A.M. Stogowska, *Rola intelektualna i kulturotwórcza Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1820–1830, 1907–1939*, Płock 1998; M. Chudzyński, *Dr Aleksander Maciesza. Zasłużony Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego w latach 1907–1945*, Płock 2000; W. Koński, *Towarzystwo Naukowe Płockie na początku XXI wieku – szanse i zagrożenia*, „Heureka Problemy Społecznego Ruchu Naukowego” 2001, nr 3–4 s. 131–144; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie – podmiot życia publicznego*, Warszawa 2011; Z. Kruszewski, J. Stefański, *Mała encyklopedia Towarzystwa Naukowego Płockiego*, Płock 2011; A. Kansy, *Na marginesie swobody „Notatki Płockie” (1956–2011) – historia i polityka*, Warszawa 2012; A.M. Stogowska, *W służbie ludzi i ojczyzny. Aleksander Maciesza (1875–1945)*, Płock 2013; *Perspektywy regionalnych towarzystw naukowych w Polsce*, pod red. Z. Kruszewskiego, Warszawa 2015; Z. Kruszewski, *Towarzystwo Naukowe Płockie w odrodzonej Polsce*, Płock 2018; *Zbiory specjalne Towarzystwa Naukowego Płockiego*, pod red. Z. Kruszewskiego i D. Brzezińskiego, t. 1. *Najstarsze manuskrypty (IX–XVIII) i inkunabuły*, oprac. D. Brzeziński i G. Szumlicka-Rychlik, Płock 2019; *Ludzie TNP. Słownik biograficzny (1820–2020)*, pod red. nauk. M. Kamińskiej, Płock 2019; *Towarzystwo Naukowe Płockie 1820–2020. Folder informacyjny*, Płock 2019; Z. Kruszewski,

Towarzystwa naukowe – niedoceniane organizacje, Płock 2020;
Jubileusz 200-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego 1820–2020,
pod red. G. Gołębiewskiego i Z.P. Kruszewskiego, Płock 2021.